ÚVOD DO EVANJELIA PODĽA LUKÁŠA

1. LUKÁŠ

Lukáš je meno kresťana, ktorý podľa starocirkevnej tradície pochádzal z pohanstva, zo sýrskej Antiochie (porov. jeho znalosti tamojších pomerov v *Sk* 6, 5; 11, 19 – 27; 13, 1 – 3; 14, 26 – 28; 15, 1. 2. 30 – 40; 18, 22 n.). Podľa spisov Nového zákona Lukáš bol Pavlovým spoločníkom a pomocníkom (porov. *Kol* 4, 14; *Flm* 24; *2 Tim* 4, 11). Ak takzvané záznamy ‚my...' (porov. *Sk* 16, 10 – 17; 20, 5 – 15; 21, 1 – 18; 27, 1 – 28, 16) pochádzajú od Lukáša a opisujú udalosti, ktorých bol očitým svedkom, je to svedectvo, že sprevádzal Pavla na druhej a tretej misijnej ceste. Podľa *Kol* 4, 14 bol Lukáš lekárom, čo potvrdzuje aj fakt, že používa odbornú lekársku terminológiu svojich čias (porov. *Lk* 4, 38; 5, 12; 8, 44; *Sk* 5, 5. 10; 9, 40) a z lekárskeho hľadiska bezchybne opisuje rozličné choroby a uzdravenia (porov. *Lk* 4, 35; 13, 11; *Sk* 3, 7; 9, 18). Muratoriho kánon a Antimarcionovský prológ uvádzajú Lukáša ako autora tretieho evanjelia a Skutkov apoštolov. Neskoršia cirkevná tradícia, ako aj vnútorný ráz spomínaných dvoch spisov potvrdzujú túto mienku, i keď moderný výskum má voči nej isté výhrady. Údaje tradície o Lukášovom pôsobení, o jeho ďalších životných osudoch a jeho smrti sa rozchádzajú. Podľa niektorých starokresťanských spisovateľov hlásal evanjelium v Achájsku, podľa iných v Itálii, Galii alebo Dalmácii. Zomrel pravdepodobne v Grécku, v meste Téby alebo v Parnase.

2. PÔVOD EVANJELIA

Lukáš, autor tohto evanjelia, je jediný z evanjelistov, ktorý na spôsob starovekých spisovateľov a dejepiscov uvádza svoje dielo prológom, napísaným v klasickej gréčtine (porov. 1, 1 – 4). Zmieňuje sa v ňom o písomných a ústnych prameňoch, o očitých svedkoch, ktorých správy pozorne preštudoval, kriticky zhodnotil a redakčne spracoval. Základným prameňom Lukášovho evanjelia bolo Markovo evanjelium. Okrem toho čerpal z tzv. prameňa logií (Ježišových výrokov) a použil aj svoj osobitný materiál, ktorý vsunul v podobe dvoch blokov do geograficko-chronologického rámca Markovho evanjelia (medzi *Mk* 3, 19 a 20 a medzi *Mk* 9, 50 a 10, 1). Tzv. ‚malá vsuvka' (6, 20 – 8, 3) obsahuje reč na vrchu; ‚veľká vsuvka' (9, 51 – 18, 14) je spracovaná vo forme obšírneho opisu poslednej Ježišovej cesty do Jeruzalema (tzv. ‚správa o ceste'). Evanjelista Lukáš uviedol

na začiatku pred materiálom z Markovho evanjelia údaje o pôvode Jána Krstiteľa i o Ježišovom detstve (*Lk* 1 – 2) a na konci evanjelia zaznačil niektoré správy o zjaveniach zmŕtvychvstalého Ježiša (*Lk* 24). Autor evanjelia sa usiluje zaradiť údaje o Ježišovom živote do chronológie svetových dejín (porov. napr. 2, 1 n.; 3, 1 n.). Nemieni však podávať Ježišov životopis, lež jeho posolstvo; obracia sa ním na kresťanského alebo kresťanstvu blízkeho čitateľa.

Čas a miesto vzniku Lukášovho evanjelia možno určiť iba približne. Keďže v textoch 19, 43 n. a 21, 20 – 24 autor uvádza predpoveď o páde Jeruzalema podľa historického priebehu udalostí (obkolesenie mesta valom, jeho zrovnanie so zemou, odvedenie jeho obyvateľov do zajatia) a nepokladá druhý Kristov príchod za bezprostredne blízky (porov. 17, 20 n.; 21, 24; *Sk* 1, 8), možno usudzovať, že evanjelium napísal po páde Jeruzalema, pravdepodobne medzi rokmi 80 až 90 po Kr., viacerí sú však za skorší čas vzniku. Na základe vnútorných dôvodov textu treba uzatvárať, že Palestína ako miesto vzniku Lukášovho evanjelia neprichádza do úvahy (napr. Lukáš nepozná dobre zemepis Palestíny; porov. 17, 11; 5, 1; 9, 52 n.). Nemožno s istotou povedať, či bolo napísané v Malej Ázii alebo v Grécku.

3. OBSAH A ROZDELENIE

Prológ (1, 1 – 14)

Úvodná časť (1, 5 – 4, 13):

1. Zvestovanie, narodenie a detstvo Jána Krstiteľa a Ježiša Krista (1, 5 – 2, 52)
2. Príprava Ježišovej činnosti (3, 1 – 4, 13)

I. Ježišovo účinkovanie v Galilei (4, 14 – 9, 50):

1. Ježišovo vystúpenie a účinkovanie v Galilei (4, 14 – 5, 16)
2. Ježiš a jeho protivníci: päť sporov (5, 17 – 6, 11)
3. Ježišovo posolstvo: ‚reč na rovine' (6, 12 – 49)
4. Ježišove zázraky a výroky (7, 1 – 9, 50)

II. Ježišova cesta do Jeruzalema (9, 51 – 19, 27).

1. Poučenia adresované učeníkom (9, 51 – 13, 21)
2. Poučenia o Božom kráľovstve (13, 22 – 19, 27)

III. Ježišovo účinkovanie a umučenie v Jeruzaleme (19, 28 – 23, 56):

1. Ježišovo účinkovanie v Jeruzaleme (19, 28 – 21, 38):

a. Ježišove mesiášske činy (19, 28 – 48)
b. Ježišovo mesiášske učenie (20, 1 – 21, 4)
c. Eschatologická reč (21, 5 – 38).

2. Ježišovo umučenie (22, 1 – 23, 56):
a. Predchádzajúce udalosti (22, 1 – 46)
b. Ježiš pred veľradou (22, 47 – 71)
c. Ježiš pred Pilátom (23, 1 – 25)
d. Ježišovo utrpenie, smrť a pochovanie (23, 26 – 56)

Záverečná časť (24, 1 – 53):

1. Ženy pri prázdnom hrobe a anjelovo posolstvo (24, 1 – 12)
2. Ježiš sa zjavuje emauzským učeníkom (24, 13 – 35)
3. Ježiš sa zjavuje apoštolom; jeho posledné ponaučenia (24, 36 – 49)
4. Nanebovstúpenie (24, 50 – 53)

4. TEOLOGICKÝ VÝZNAM EVANJELIA

K teologickým stránkam Lukášovho evanjelia patrí predovšetkým to, že Ježišov život nechápe ako posledné obdobie času, ale ako ‚stred času' medzi ‚časom Izraela' a ‚časom Cirkvi', ktorý sa v Skutkoch apoštolov predstavuje ako ‚čas poslania', misie. Ježiš je opravdivý Spasiteľ a Pán (gréc. *Sotér* a *Kyrios* porov. 2, 11); jeho božská nadvláda nad zlým duchom a nad ľudstvom (porov. 1, 31 – 33; 1, 43; 11, 20; 22, 35 – 37) vyplýva z toho, že je Božím Synom (porov. 1, 32; 3, 21 n.; 4, 3. 9. 41; 8, 28; 22, 70; 23, 42). Ježišova prítomnosť prináša už ‚teraz' spásu (porov. 2, 11; 4, 21; 6, 21. 25; 19, 5. 9; 23, 43), a to pre všetkých ľudí bez výnimky. Lukáš predstavuje Ježiša ako záchrancu stratených (porov. 19, 10 a podobenstvá o stratenej ovci, drachme a márnotratnom synovi v 15. kapitole), zástancu chudobných (porov. 6, 20 n.; 16, 19 – 31; *Sk* 2, 44 n.; 4, 32 – 37) a sociálne opovrhovaných (porov. 19, 7 – 10; 7, 34; 7, 36 – 50; 23, 43). V Lukášovom evanjeliu sa vyzdvihuje osobitná pozornosť, ktorú Ježiš venuje ženám (porov. 7, 11 – 17: naimská vdova; 7, 36 – 50: verejná hriešnica; 13, 10 – 17; 10, 38 – 40: Mária a Marta; 8, 2 – 3: ženy v jeho sprievode; 23, 27 – 31: ženy plačúce nad Ježišom); Lukáš zdôrazňuje aj dôležitú úlohu, ktorú mali ženy v Ježišovom detstve: Alžbeta, prorokyňa Anna a najmä Ježišova matka Mária. Podľa Lukáša je Panna Mária veľkou vyvolenkyňou a veľkou veriacou, a preto aj osobitným vzorom pre kresťanov (porov. 1, 38.

45. 47 n.; 11, 27 n.; 8, 19 – 21). Lukáša teda právom pokladajú za svedka prvokresťanskej mariológie.

Lukáš je aj teológ dejín spásy a dejín Cirkvi, utvorenej z obrátených Židov a pohanov. Hlavnou úlohou kresťanov nie je očakávať Pánov príchod, ale zapojiť sa do poslania Cirkvi a žiť svoje kresťanstvo v každodennom živote a vo svojom prostredí podľa Ježišovho príkladu a učenia: ‚Ježišova cesta' sa má stať aj ‚cestou kresťana'. Hlavnými požiadavkami pravého kresťanského života sú: odhodlane nasledovať Krista (porov. 9, 23 – 26), zrieknuť sa, ak treba, majetku, rodiny a príbuzenstva (porov. 14, 25 – 27), egoistických životných plánov (porov. 12, 22 – 34), chrániť sa pred pokušeniami nekresťanského sveta (porov. 4, 1 – 13; 8, 13; 11, 4), najmä bohatstva (porov. 6, 24 n.; 8, 14; 12, 13 – 21; 16, 1. 9 – 15; 16, 19 – 31). Proti pokušeniam je účinná iba vytrvalosť v dobrom (porov. 8, 15; 21, 19) a modlitba (porov. 11, 1; 18, 1). Bez ustavičnej modlitby kresťan nemôže byť verný (porov. 22, 46). Preto Lukáš stále ukazuje Ježiša ako vzor modlitby (porov. 3, 21; 5, 16; 6, 12; 9, 18. 28 n.; 11, 1; 22, 41 – 45; 23, 46). Stať *Lk* 10, 25 – 11, 27 možno pokladať za krátky katechizmus kresťanského života. Zdôrazňuje sa v ňom láska k Bohu a k blížnemu, počúvanie Božieho slova, dôverná modlitba a dôsledné zrieknutie sa zlého ducha.

Ďalšie črty Lukášovej teológie sú: univerzalizmus spásy (porov. 2, 10; 24, 47), osoba a pôsobenie Ducha Svätého (1, 35; 2, 25 – 27; 4, 1. 14. 18; 5, 17; 11, 13; 12, 12; 24, 49) a zdôrazňovanie, že radosť je charakteristickou vlastnosťou kresťanstva (porov. 2, 10; 6, 23; 10, 20; 15, 5), a iné. Špecifickú Lukášovu teológiu možno však pochopiť iba globálnym štúdiom jeho evanjelia a Skutkov apoštolov.

Ježišovým zmŕtvychvstaním a pádom Jeruzalema nastala epocha ohlasovania evanjelia pohanom, t. j. čas, keď začali všetci ľudia tvoriť Boží ľud. Keď sa ‚čas pohanov' naplní (porov. *Lk* 21, 24), aj Izrael uzná Ježiša za Mesiáša (porov. 13, 35).

EVANJELIUM PODĽA LUKÁŠA

1 1 — 1 11

Prológ. – 1 Už mnohí sa pokúsili zaradom vyrozprávať udalosti,
1 ktoré sa u nás stali, 2 ako nám ich odovzdali tí, čo ich od začiatku
sami videli a boli služobníkmi slova. 3 Preto som sa aj ja rozhodol,
že ti to, vznešený Teofil, po dôkladnom preskúmaní všetkého od
počiatku verne rad-radom opíšem, 4 aby si poznal spoľahlivosť
učenia, do ktorého ťa zasvätili.

I. Narodenie a skrytý život Jána Krstiteľa a Ježiša Krista, 1, 5 – 2, 52

Zvestovanie narodenia Jána Krstiteľa. – 5 Za čias judejského
kráľa Herodesa žil istý kňaz menom Zachariáš z Abiášovej kňaz-
skej triedy. Jeho manželka pochádzala z Áronových dcér a volala
sa Alžbeta. 6 Obaja boli spravodliví pred Bohom a bezúhonne
zachovávali všetky Pánove prikázania a ustanovenia. 7 Nemali
však deti, lebo Alžbeta bola neplodná a obaja boli v pokročilom
veku.
8 Keď raz prišiel rad na jeho triedu a on konal kňazskú službu pred
Bohom, 9 podľa zvyku kňazského úradu lósom mu pripadlo vojsť do
Pánovho chrámu a priniesť kadidlovú obetu. 10 V čase kadidlovej
obety sa vonku modlilo množstvo ľudu. 11 Tu sa mu zjavil Pánov

---

1, 1 – 4. Teofil bol dajaký popredný muž, o ktorom sa hovorí aj v *Sk* 1, 1. Tento predhovor nám jasne poukazuje na to, že evanjelium nie je dajakým ľudovým rozprávaním, ale dielom doloženým vierohodnými svedectvami.

1, 8. Dávid pri novom zriadení starozákonnej bohoslužby zadelil kňazov do 24 tried. Každá trieda konala týždenne službu v chráme. Lósom sa rozhodlo, kto akú službu má vo svojej triede konať. Jeden z kňazov denne vchádzal ráno i večer ku kadidlovému oltáru pred Svätyňou svätých a tam pálil kadidlo.

anjel; stál na pravej strane kadidlového oltára. 12 Keď ho Zachariáš
zbadal, zľakol sa a zmocňovala sa ho hrôza. 13 Ale anjel mu pove-
dal: „Neboj sa, Zachariáš, lebo je vyslyšaná tvoja modlitba. Tvoja
manželka Alžbeta ti porodí syna a dáš mu meno Ján. 14 Budeš sa
radovať a plesať a jeho narodenie poteší mnohých. 15 Lebo on bude
veľký pred Pánom. Víno a opojný nápoj piť nebude a už v matki-
nom lone ho naplní Duch Svätý. 16 Mnohých synov Izraela obráti
k Pánovi, ich Bohu. 17 Sám pôjde pred ním s Eliášovým duchom
1 a mocou, *aby obrátil srdcia otcov k synom* a neveriacich k múdrosti
12 spravodlivých a pripravil Pánovi dokonalý ľud.“ 18 Zachariáš po-
— vedal anjelovi: „Podľa čoho to poznám? Veď ja som starec a moja
1 manželka je v pokročilom veku.“ 19 Anjel mu odpovedal: „Ja som
33 Gabriel. Stojím pred Bohom a som poslaný hovoriť s tebou a ozná-
miť ti túto radostnú zvesť. 20 Ale onemieš a nebudeš môcť hovoriť
až do dňa, keď sa toto stane, lebo si neuveril mojim slovám, ktoré
sa splnia v svojom čase.“
21 Ľud čakal na Zachariáša a divil sa, že sa tak dlho zdržuje v chrá-
me. 22 Ale keď vyšiel, nemohol k nim prehovoriť; a oni pochopili,
že mal v chráme videnie. Dával im znaky a zostal nemý.
23 Len čo sa skončili dni jeho služby, vrátil sa domov. 24 Po tých
dňoch jeho manželka Alžbeta počala, ale skrývala sa päť mesiacov
a hovorila: 25 „Toto mi urobil Pán v čase, keď zhliadol na mňa, aby
ma zbavil hanby pred ľuďmi.“

Zvestovanie Panne Márii. – 26 V šiestom mesiaci poslal Boh an-
jela Gabriela do galilejského mesta, ktoré sa volá Nazaret, 27 k pan-
ne zasnúbenej mužovi z rodu Dávidovho, menom Jozefovi. A meno
panny bolo Mária. 28 Anjel prišiel k nej a povedal: „Zdravas’, milosti
plná, Pán s tebou.“ 29 Ona sa nad jeho slovami zarazila a rozmýš-
ľala, čo znamená takýto pozdrav. 30 Anjel jej povedal: „Neboj sa,
Mária, našla si milosť u Boha. 31 Počneš a porodíš syna a dáš mu
meno Ježiš. 32 On bude veľký a bude sa volať Synom Najvyššieho.
Pán Boh mu dá trón jeho otca Dávida, 33 naveky bude kraľovať nad
Jakubovým rodom a jeho kráľovstvu nebude konca.“

1, 25. Radosť Alžbety bola veľká. Neplodnosť bola totiž v očiach Židov veľkou hanbou, ba Božím trestom.
1, 26. „V šiestom mesiaci“ – od počatia Jána Krstiteľa.
1, 27. „Zasnúbenej“ – o zásnubách pozri poznámku pri *Mt* 1, 18.
1, 28. „Zdravas’“ doslovne: „Raduj sa.“

34 Mária povedala anjelovi: „Ako sa to stane, veď ja muža nepoznám?“ 35 Anjel jej odpovedal: „Duch Svätý zostúpi na teba a moc
Najvyššieho ťa zatieni. A preto aj dieťa bude sa volať svätým, bude
to Boží Syn. 36 Aj Alžbeta, tvoja príbuzná, počala syna v starobe.
Už je v šiestom mesiaci. A hovorili o nej, že je neplodná! 37 Lebo
Bohu nič nie je nemožné.“ 38 Mária povedala: „Hľa, služobnica Pána,
nech sa mi stane podľa tvojho slova.“ Anjel potom od nej odišiel.

Návšteva Panny Márie u Alžbety. – 39 V tých dňoch sa Mária
vydala na cestu a ponáhľala sa do istého judejského mesta v hor- 1
natom kraji. 40 Vošla do Zachariášovho domu a pozdravila Alžbetu. 34
41 Len čo Alžbeta začula Máriin pozdrav, dieťa v jej lone sa zachvelo —
a Alžbetu naplnil Duch Svätý. 42 Vtedy zvolala veľkým hlasom: 1
„Požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod tvojho života. 50
43 Čím som si zaslúžila, že matka môjho Pána prichádza ku mne?
44 Lebo len čo zaznel tvoj pozdrav v mojich ušiach, radosťou sa
zachvelo dieťa v mojom lone. 45 A blahoslavená je tá, ktorá uverila,
že sa splní, čo jej povedal Pán.“

Magnifikat. – 46 Mária hovorila:

„Velebí *moja duša Pána*
47 a môj duch *jasá v Bohu, mojom spasiteľovi,*
48 lebo *zhliadol na poníženosť* svojej *služobnice.*
Hľa, od tejto chvíle blahoslaviť ma budú všetky
pokolenia,
49 lebo veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný,
a sväté je jeho meno
50 a jeho milosrdenstvo z pokolenia na pokolenie
s tými, čo sa ho boja.

1, 34 – 35. Z týchto veršov sa dá usudzovať, že Panna Mária mala sľub trvalej čistoty a panenstva. Preto teraz nerozumie, že Boh chce, aby bola matkou. Anjel jej vysvetlí, že počatie bude dielom Ducha Svätého. Bude aj pannou, aj matkou. Tretie evanjelium dosť často uvádza činnosť Ducha Svätého (1, 15; 1, 35; 1, 41; 1, 67; 2, 25; 2, 26; 2, 27; 3, 16. 22; 4, 1; 10, 21; 12, 12; 24, 49). Teda Panna Mária nežila manželsky s Jozefom, hoci bola jeho zákonitou manželkou. Jozef pravdepodobne vedel o tomto jej záväzku, a preto žili spolu ako brat a sestra.

1, 39. Mesto medzi vrchmi v blízkosti Jeruzalema, kde býval Zachariáš so svojou manželkou, je podľa tradície dnešné Ain Karim vo vzdialenosti asi 6 km na západ od Jeruzalema. Z Galiley to bola asi štvordňová cesta.

1, 46 – 55. Máriin chválospev Magnifikat je básnická skladba žalmového druhu, celá preniknutá myšlienkami zo žalmov a z iných starozákonných spisov. Mária ďakuje Bohu a chváli ho za jeho veľké činy, ktoré spôsobil v jej živote (46 – 50), ďalej hovorí o tom, ako veľkolepo si Boh počína pri riadení osudov celého ľudstva (51 – 53), a napokon o jeho vernosti a o prisľúbeniach vyvolenému ľudu (54 – 55).

51 Ukázal silu svojho ramena,
rozptýlil tých, čo v srdci pyšne zmýšľajú.
52 Mocnárov zosadil z trónov
a povýšil ponížených.
53 Hladných nakŕmil dobrotami
a bohatých prepustil naprázdno.
54 Ujal sa Izraela, svojho služobníka,
lebo pamätá na svoje milosrdenstvo,
1 55 ako sľúbil našim otcom,
51 Abrahámovi a jeho potomstvu naveky.“

1 **Narodenie Jána Krstiteľa.** – 56 Mária zostala pri nej asi tri me-
69 siace a potom sa vrátila domov. 57 Alžbete nadišiel čas pôrodu a porodila syna. 58 Keď jej susedia a príbuzní počuli, že jej Pán prejavil svoje veľké milosrdenstvo, radovali sa s ňou. 59 Na ôsmy deň prišli chlapca obrezať a chceli mu dať meno Zachariáš po jeho otcovi. 60 Ale jeho matka povedala: „Nie, bude sa volať Ján.“ 61 Povedali jej: „Veď v tvojom príbuzenstve sa nik takto nevolá.“ 62 Dali znak otcovi, ako ho chce nazvať on. 63 Vypýtal si tabuľku a napísal: „Ján sa bude volať.“ A všetci sa divili. 64 Vtom sa mu rozviazali ústa a jazyk i prehovoril a velebil Boha. 65 Všetkých ich susedov zmocnil sa strach a všade po judejských horách sa hovorilo o týchto udalostiach. 66 A všetci, čo to počuli, vštepili si to do srdca a vraveli: „Čím len bude tento chlapec?“ A vskutku Pánova ruka bola s ním.

Benediktus. – 67 Jeho otca Zachariáša naplnil Duch Svätý a takto prorokoval:

68 *„Nech je zvelebený Pán, Boh Izraela,*
lebo navštívil a vykúpil svoj ľud
69 a vzbudil nám mocného Spasiteľa
z rodu Dávida, svojho služobníka,

1, 59. Na ôsmy deň po narodení bol Ján podrobený obradu obriezky, ktorý znamenal prijatie do zmluvy. Vtedy dali dieťaťu aj meno, čo bolo spojené s rodinnou slávnosťou.

1, 67 – 80. Aj Zachariášov chválospev Benediktus je skladba žalmového rázu, oslavujúca príchod Mesiáša-Spasiteľa z Dávidovho rodu (68 – 75) a povolanie Zachariášovho syna za jeho predchodcu (76 – 79). „Prorokovať“ v Písme znamená vo všeobecnosti hovoriť z Božieho vnuknutia; v užšom zmysle slova aj predpovedať.

70 ako odpradávna hovoril
ústami svojich svätých prorokov,
71 že nás oslobodí od našich nepriateľov
a z rúk všetkých, čo nás nenávidia.
72 Preukázal milosrdenstvo našim otcom
a pamätá na svoju svätú zmluvu,
73 na prísahu, ktorou sa zaviazal nášmu otcovi
Abrahámovi,
že nás vyslobodí z rúk nepriateľov,
74 aby sme mu bez strachu slúžili
75 vo svätosti a spravodlivosti pred jeho tvárou
po všetky dni nášho života.
76 A ty, chlapček, budeš sa volať prorokom
Najvyššieho:
pôjdeš *pred tvárou Pána, pripravíš mu cestu*
77 a poučíš jeho ľud o spáse,
78 že mu náš Boh
z hĺbky svojho milosrdenstva odpustí hriechy.
Tak nás Vychádzajúci z výsosti navštívi
79 *a zažiari tým, čo sedia vo tme a v tôni smrti,*
a naše kroky upriami na cestu pokoja.“

1
70
—
2
4

Skrytý život Jána Krstiteľa. – 80 Chlapec rástol a mocnel na duchu a žil na púšti až do dňa, keď vystúpil pred Izrael.

2 Narodenie Ježiša Krista. – 1 V tých dňoch vyšiel rozkaz od cisára Augusta vykonať súpis ľudu po celom svete. 2 Tento prvý súpis sa konal, keď Sýriu spravoval Kvirínius. 3 A všetci šli dať sa zapísať, každý do svojho mesta. 4 Vybral sa aj Jozef z galilejského mesta Nazareta do Judey, do Dávidovho mesta, ktoré sa volá

2, 1. Augustus bol cisárom Rímskej ríše od roku 30 pred Kr. do roku 14 po Kr. „Celý svet“ znamená vtedy známy svet, čiže Rímsku ríšu.
2, 2. Quirinius (Publius Sulpicius) stál dvakrát na čele Sýrie. V oboch prípadoch sa konalo sčítanie ľudu, prvýkrát v rokoch 8 – 4 pred Kr. a druhýkrát okolo roku 6 po Kr. Lukáš hovorí o prvom sčítaní ľudu. Podľa toho treba upraviť aj rok Ježišovho narodenia. Pôvodca nášho letopočtu Dionýz Exiguus (zomrel roku 544) určil rok narodenia omylom o päť až osem rokov neskôr. Ježiš sa narodil asi o sedem rokov skôr, čo zodpovedá roku 747 od založenia Ríma, a nie roku 754, ako to mylne vypočítal Dionýz.
2, 3. „Do svojho mesta“ – čiže do mesta, z ktorého pochádzal ich rod.

Betlehem, lebo pochádzal z Dávidovho domu a rodu, 5 aby sa dal
zapísať s Máriou, svojou manželkou, ktorá bola v požehnanom
stave. 6 Kým tam boli, nadišiel jej čas pôrodu. 7 I porodila svojho
prvorodeného syna, zavinula ho do plienok a uložila do jasieľ, lebo
pre nich nebolo miesta v hostinci.
8 V tom istom kraji boli pastieri, ktorí v noci bdeli a strážili svoje
stádo. 9 Tu zastal pri nich Pánov anjel a ožiarila ich Pánova sláva.
Zmocnil sa ich veľký strach, 10 ale anjel im povedal: „Nebojte sa!
2 Zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude patriť všetkým ľuďom:
5 11 Dnes sa vám v Dávidovom meste narodil Spasiteľ, Kristus Pán.
— 12 A toto vám bude znamením: Nájdete dieťatko zavinuté do plienok
2 a uložené v jasliach.“ 13 A hneď sa k anjelovi pripojilo množstvo
23 nebeských zástupov, zvelebovali Boha a hovorili:

14 „Sláva Bohu na výsostiach
a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle.“

Návšteva pastierov. – 15 Keď anjeli odišli od nich do neba, pastieri
si povedali: „Poďme teda do Betlehema a pozrime, čo sa to stalo,
ako nám oznámil Pán.“ 16 Poponáhľali sa a našli Máriu a Jozefa
i dieťa uložené v jasliach. 17 Keď ich videli, vyrozprávali, čo im bolo
povedané o tomto dieťati. 18 A všetci, ktorí to počúvali, divili sa
nad tým, čo im pastieri rozprávali. 19 Ale Mária zachovávala všetky
tieto slová vo svojom srdci a premýšľala o nich.
20 Pastieri sa potom vrátili a oslavovali a chválili Boha za všetko,
čo počuli a videli, ako im bolo povedané.

Obriezka. – 21 Po ôsmich dňoch, keď ho bolo treba obrezať, dali mu
meno Ježiš, ktorým ho anjel nazval skôr, ako sa počal v živote matky.

Obetovanie v chráme. – 22 Keď uplynuli podľa Mojžišovho záko-
na dni ich očisťovania, priniesli ho do Jeruzalema, aby ho predstavili
Pánovi, 23 ako je napísané v Pánovom zákone: „*Všetko mužského*

2, 7. „Prvorodený“ znamená prvého narodeného syna, ktorý mal právo na dedičstvo (porov. 1, 32 a n.). Je to právny výraz a používa sa bez ohľadu na to, či nasleduje ďalší potomok, alebo nie.
2, 14. „Dobrej vôle“ v gr. „v ktorých má zaľúbenie“.
2, 22. „Dni očisťovania“ určoval Mojžišov zákon (*Lv* 12, 1–4). Po narodení chlapca matka bola leviticky nečistá do 40 dní. Prinesením obety sa stávala čistou. Zároveň podľa zákona obetovala svojho prvorodeného Bohu. Bolo ho treba vykúpiť z kňazskej služby, pretože túto službu konal Léviho kmeň, a nie prvorodení ako kedysi.
2, 23. *Ex* 13, 2. 12.

rodu, čo otvára lono matky, bude zasvätené Pánovi,“ 24 a aby obetovali, ako káže Pánov zákon, *pár hrdličiek alebo dva holúbky*.
25 V Jeruzaleme žil vtedy muž, menom Simeon, človek spravodlivý a nábožný, ktorý očakával potechu Izraela, a Duch Svätý bol na ňom. 26 Jemu Duch Svätý vyjavil, že neumrie, kým neuvidí Pánovho Mesiáša. 27 Z vnuknutia Ducha prišiel do chrámu. A keď rodičia prinášali dieťa Ježiša, aby splnili, čo o ňom predpisoval zákon, 28 vzal ho aj on do svojho náručia a velebil Boha slovami:

2
24
—
2
38

Simeonov chválospev

29 „Teraz prepustíš, Pane, svojho služobníka
v pokoji podľa svojho slova,
30 lebo moje oči uvideli
tvoju spásu,
31 ktorú si pripravil
pred tvárou všetkých národov:
32 svetlo na osvietenie pohanov
a slávu Izraela, tvojho ľudu.“

Simeonovo proroctvo. – 33 Jeho otec a matka divili sa tomu, čo sa o ňom hovorilo. 34 Simeon ich požehnal a Márii, jeho matke, povedal: „On je ustanovený na pád a na povstanie pre mnohých v Izraeli a na znamenie, ktorému budú odporovať, 35 – a tvoju vlastnú dušu prenikne meč –, aby vyšlo najavo zmýšľanie mnohých sŕdc.“
Prorokyňa Anna. – 36 Žila vtedy aj prorokyňa Anna, Fanuelova dcéra, z Aserovho kmeňa. Bola už vo vysokom veku. Od svojho panenstva žila so svojím mužom sedem rokov, 37 potom ako vdova do osemdesiateho štvrtého roku. Z chrámu neodchádzala, vo dne v noci slúžila Bohu pôstom a modlitbami. 38 Práve v tú chvíľu prišla aj ona, velebila Boha a hovorila o ňom všetkým, čo očakávali vykúpenie Jeruzalema.

2, 24. *Lv* 5, 7; 12, 8. Chudoba Svätej rodiny sa prejavuje aj pri obete očisťovania. Bohatší mali obetovať baránka a holuba. Chudobnejším rodinám bola povolená úľava a ako obetu mali dať pár hrdličiek alebo dva holúbky.
2, 26. Mesiáša, ktorého Pán posiela.
2, 33. Svätý Jozef je označený menom „jeho otec“ (porov. aj 2, 48), lebo bol mu pred zákonom „otcom“ ako zákonitý manžel Panny Márie.
2, 35. Keď budú prenasledovať Syna, bude trpieť aj matka. Nastane triedenie duchov v Izraeli a v celom ľudstve. Ľudia sa rozdelia: jedni pôjdu za Ježišom, iní sa zasa budú stavať proti nemu, pravda, na svoju škodu a záhubu.

Návrat do Nazareta. – 39 A keď vykonali všetko podľa Pánovho
zákona, vrátili sa do Galiley, do svojho mesta Nazareta. 40 Chlapec
rástol a mocnel, plný múdrosti, a Božia milosť bola na ňom.
Dvanásťročný Ježiš v chráme. – 41 Jeho rodičia chodievali každý
rok do Jeruzalema na veľkonočné sviatky. 42 Keď mal dvanásť rokov,
tiež išli, ako bývalo na sviatky zvykom. 43 A keď sa dni slávností
skončili a oni sa vracali domov, zostal chlapec Ježiš v Jeruzaleme,
čo jeho rodičia nezbadali. 44 Nazdávali sa, že je v sprievode. Prešli
2 deň cesty a hľadali ho medzi príbuznými a známymi. 45 No nenašli.
39 Vrátili sa teda do Jeruzalema a tam ho hľadali. 46 Po troch dňoch
— ho našli v chráme. Sedel medzi učiteľmi, počúval ich a kládol im
3 otázky. 47 Všetci, čo ho počuli, žasli nad jeho rozumnosťou a od-
2 poveďami. 48 Keď ho zazreli, stŕpli od údivu a matka mu povedala:
„Syn môj, čo si nám to urobil? Pozri, tvoj otec i ja sme ťa s bolesťou
hľadali!“ 49 On im odpovedal: „Prečo ste ma hľadali? Nevedeli ste,
že mám byť tam, kde ide o môjho Otca?“ 50 Ale oni nepochopili
slovo, ktoré im hovoril.
Život v Nazarete. – 51 Potom sa s nimi vrátil do Nazareta a bol im
poslušný. A jeho matka zachovávala všetky slová vo svojom srdci.
52 A Ježiš *sa vzmáhal* v múdrosti, veku *a v obľube u Boha i u ľudí*.

II. Príprava Ježišovej činnosti, 3, 1 – 4, 13

3 Vystúpenie Jána Krstiteľa. – 1 V pätnástom roku vlády cisára
Tibéria, keď Poncius Pilát spravoval Judeu a Herodes bol
tetrarchom v Galilei, jeho brat Filip tetrarchom v Itúrei a tracho-
nitídskom kraji a Lyzaniáš tetrarchom v Abilíne, 2 za veľkňazov
Annáša a Kajfáša zaznel na púšti Boží hlas nad Jánom, synom

2, 39. Do Nazareta sa nevrátili hneď po obetovaní v chráme, ale až po návrate z Egypta. Lukáš sa o udalostiach, ktoré sa medzitým stali, nezmieňuje. Hovorí o nich Matúš.
2, 41. Každý Žid od 12. roku bol povinný na Veľkú noc, Turíce a sviatok Stánkov putovať do jeruzalemského chrámu.
2, 48. Panna Mária podľa zákona mohla nazvať svojho manžela Ježišovým otcom, aj keď mu bol v skutočnosti iba pestúnom.
2, 49. Ježiš v odpovedi zdôrazňuje svoj božský pôvod aj to, že vôľa jeho nebeského Otca má prednosť pred vôľou jeho rodičov.
2, 52. Ježiš nerástol podľa svojej božskej prirodzenosti, ale vzmáhal sa podľa tela a ľudskej prirodzenosti.
3, 1 – 18. *Mt* 3, 1 – 12; *Mk* 1, 1 – 18; *Jn* 1, 19 – 31.
3, 1. Lukáš opisuje skutočné udalosti a zvýrazňuje to tým, že dejiny spásy včleňuje do svetských dejín. Presne určuje čas vystúpenia Jána Krstiteľa.
3, 2. Veľkňaz Annáš bol v tom čase už zosadený. Jeho zaťa Kajfáša Rimania ustanovili za úradujúceho veľkňaza. Pre Židov však zostal veľkňazom aj naďalej Annáš. Jeho vplyv nezanikol ani po zosadení. Preto Lukáš spomína oboch, Annáša aj Kajfáša.

Zachariáša. 3 Chodil po celom okolí Jordánu a hlásal krst pokánia
na odpustenie hriechov, 4 ako je napísané v knihe rečí proroka
Izaiáša:

„Hlas volajúceho na púšti:
‚Pripravte cestu Pánovi,
vyrovnajte mu chodníky!
5 *Každá dolina sa vyplní*
a každý vrch a kopec zníži.
Čo je krivé, bude priame,
a čo je hrboľaté, bude cestou hladkou.
6 *A každé telo uvidí Božiu spásu.‘“*

3
3
—
3
17

Jánovo kázanie. – 7 Ale zástupom, čo prichádzali k nemu, aby
sa mu dali pokrstiť, hovoril: „Hadie plemeno, kto vám ukázal,
ako uniknúť nastávajúcemu hnevu!? 8 Prinášajte teda ovocie
hodno pokánia a nepokúšajte sa nahovárať si: ‚Naším otcom je
Abrahám!‘ – lebo vravím vám: Boh môže Abrahámovi vzbudiť
deti aj z týchto kameňov. 9 Sekera je už priložená na korene
stromov. A každý strom, ktorý neprináša dobré ovocie, vytnú
a hodia do ohňa.“
10 Zástupy sa ho pýtali: „Čo teda máme robiť?“ 11 On im odpo-
vedal: „Kto má dvoje šiat, nech dá tomu, čo nemá nijaké, a kto
má jedlo, nech urobí podobne!“ 12 Aj mýtnici prišli, aby sa dali
pokrstiť, a hovorili mu: „Učiteľ, čo máme robiť?“ 13 On im povedal:
„Nevymáhajte viac, ako vám určili!“ 14 Pýtali sa ho aj vojaci: „A čo
máme robiť my?“ Vravel im: „Nikoho netrápte, nikomu nekrivdite
a buďte spokojní so svojím žoldom!“

Jánovo svedectvo o Kristovi. – 15 Ľud žil v očakávaní a všetci
si o Jánovi v duchu mysleli, že azda on je Mesiáš. 16 Ale Ján dal
odpoveď všetkým: „Ja vás krstím vodou. No prichádza mocnejší,
ako som ja. Ja nie som hoden rozviazať mu remienok na obuvi. On
vás bude krstiť Duchom Svätým a ohňom. 17 V ruke má vejačku,
aby si vyčistil humno a pšenicu zhromaždil do svojej sýpky, ale
plevy spáli v neuhasiteľnom ohni.“

3, 4–6. *Iz* 40, 3–5.

Uväznenie Jána. – 18 A ešte všelijako ináč napomínal ľud a hlásal
mu evanjelium. 19 Ale keď karhal tetrarchu Herodesa pre Herodia-
du, manželku jeho brata, a za všetko zlé, čo porobil, 20 Herodes
dovŕšil všetko tým, že Jána zatvoril do väzenia.

Pokrstenie Ježiša. – 21 Keď sa všetok ľud dával krstiť a keď bol
pokrstený aj Ježiš a modlil sa, otvorilo sa nebo, 22 zostúpil na neho
Duch Svätý v telesnej podobe ako holubica a z neba zaznel hlas:
„Ty si môj milovaný Syn, v tebe mám zaľúbenie.“

3 **Rodokmeň Ježiša Krista.** – 23 Keď Ježiš začal účinkovať, mal
18 asi tridsať rokov. A mysleli si, že je synom Jozefa, ktorý bol sy-
— nom Héliho, 24 on Matata, on Léviho, on Melchiho, on Janneho,
4 on Jozefa, 25 on Matatiáša, on Amosa, on Nahuma, on Esliho, on
3 Naggeho, 26 on Maatu, on Matatiáša, on Semeja, on Jozecha, on
Jódu, 27 on Joannu, on Rézu, on Zorobábela, on Salatiela, on Néri-
ho, 28 on Melchiho, on Addiho, on Kozama, on Elmadama, on Era,
29 on Jezusa, on Eliezera, on Jorima, on Matata, on Léviho, 30 on
Simeona, on Júdu, on Jozefa, on Jonama, on Eliakima, 31 on Meleu,
on Mennu, on Matatana, on Nátana, on Dávida, 32 on Jesseho, on
Obeda, on Bóza, on Salu, on Násona, 33 on Aminadaba, on Admina,
on Arniho, on Ezroma, on Faresa, on Júdu, 34 on Jakuba, on Izáka,
on Abraháma, on Táreho, on Nachora, 35 on Serucha, on Ragaua,
on Fáleka, on Ebera, on Salu, 36 on Kainana, on Arfaxada, on Se-
ma, on Noema, on Lamecha, 37 on Matuzalema, on Henocha, on
Jareda, on Maleleela, on Kainana, 38 on Enosa, on Seta, on synom
Adama, ktorý bol od Boha.

4 **Pokúšanie na púšti.** – 1 Ježiš sa vrátil od Jordánu plný Ducha
Svätého. Duch ho vodil štyridsať dní po púšti 2 a diabol ho po-
kúšal. V tých dňoch nič nejedol. A keď sa skončili, vyhladol. 3 Tu

---

3, 19 – 20. *Mt* 14, 3 – 12; *Mk* 6, 17 – 29.
3, 21 – 22. *Mt* 3, 13 – 17; *Mk* 1, 9 – 11; *Jn* 1, 32 – 34.
3, 23 – 38. *Mt* 1, 17. – Ježišov rodokmeň u *Lk* sa v mnohom odlišuje od Matúšovho. Lukášovo evanjelium je určené pre obrátených z pohanstva, preto so zreteľom na nich i rodokmeň Ježiša Krista ide až k samému praotcovi celého ľudského pokolenia, aby aj tým vyniklo, že Ježiš je Spasiteľom všetkých ľudí. – Jozefovi predkovia sú u *Lk* iní ako u *Mt*. Vysvetlenie podávajú cirkevní otcovia, odvolávajúc sa na švagrovské manželstvo, a myslia, že oba rodokmene uvádzajú predkov sv. Jozefa. Jeden evanjelista však uvádza prirodzený pôvod sv. Jozefa (*Mt*), druhý zasa legálny pôvod (*Lk*) podľa ustanovenia o švagrovskom manželstve (*Dt* 25, 5 – 6). Podľa toho Jakub (u *Mt*) a Héli (u *Lk*) by boli vlastní bratia od spoločnej matky. Héli zomrel bez potomka. Jeho vdovu si vzal Jakub a od nej mal syna Jozefa. Tak môže byť Jozef súčasne synom Jakubovým (prirodzeným) a Héliho (legálnym).
4, 1 – 13. *Mt* 4, 1 – 11; *Mk* 1, 12 – 13.

mu diabol povedal: „Ak si Boží Syn, povedz tomuto kameňu, aby
sa stal chlebom.“ 4 Ježiš mu odvetil: „Napísané je: ‚*Nielen z chle-*
ba žije človek.‘“ 5 Potom ho diabol vyzdvihol, v jedinom okamihu
mu ukázal všetky kráľovstvá sveta 6 a vravel mu: „Dám ti všetku
ich moc a slávu, lebo som ju dostal a dám ju, komu chcem. 7 Ak
sa mi teda budeš klaňať, všetka bude tvoja.“ 8 Ježiš mu povedal:
„Je napísané: ‚*Pánovi, svojmu Bohu, sa budeš klaňať a* jedine *jemu*
budeš slúžiť.‘“ 9 Potom ho zaviedol do Jeruzalema, postavil ho na
vrchol chrámu a povedal mu: „Ak si Boží Syn, vrhni sa stadeto
dolu, 10 veď je napísané:

‚Svojim anjelom dá príkaz o tebe,
aby ťa chránili,‘
11 a *‚vezmú ťa na ruky,*
aby si si neuderil nohu o kameň‘.“

12 Ježiš mu odvetil: „Je povedané: *‚Nebudeš pokúšať Pána, svojho*
Boha.‘“ 13 Keď diabol skončil všetko pokúšanie, na čas od neho
odišiel.

III. Ježišovo účinkovanie v Galilei, 4, 14 – 9, 50

Verejné vystúpenie v Galilei. – 14 Ježiš sa v sile Ducha vrátil
do Galiley a chýr o ňom sa rozniesol po celom kraji. 15 Učil v ich
synagógach a všetci ho oslavovali.

Ježiš v Nazarete. – 16 Prišiel aj do Nazareta, kde vyrástol. Podľa
svojho zvyku vošiel v sobotu do synagógy a vstal, aby čítal. 17 Po-
dali mu knihu proroka Izaiáša. Keď knihu rozvinul, našiel miesto,
kde bolo napísané:

18 *„Duch Pána je nado mnou,*
lebo ma pomazal,
aby som hlásal evanjelium chudobným.

4 4
4 18

4, 4. *Dt* 8, 3.
4, 8. *Dt* 6, 13.
4, 10 – 11. *Ž* 91, 11 – 12.
4, 12. *Dt* 6, 16.
4, 14 – 15. *Mt* 4, 12 – 17; *Mk* 1, 14 – 15.
4, 16 – 30. *Mt* 13, 53 – 58; *Mk* 6, 1 – 6.
4, 18 – 19. *Iz* 61, 1 – 2.

Poslal ma oznámiť zajatým, že budú prepustení,
a slepým, že budú vidieť;
utláčaných prepustiť na slobodu
19 *a ohlásiť Pánov milostivý rok.“*

20 Potom knihu zvinul, vrátil ju sluhovi a sadol si. Oči všetkých
v synagóge sa upreli na neho. 21 A on im začal hovoriť: „Dnes sa
splnilo toto Písmo, ktoré ste práve počuli.“ 22 Všetci mu prisviedčali
4 a divili sa milým slovám, čo vychádzali z jeho úst, a hovorili: „Vari
19 to nie je Jozefov syn?“ 23 On im vravel: „Akiste mi pripomeniete
— príslovie: Lekár, lieč sám seba! Počuli sme, čo všetko sa stalo
4 v Kafarnaume; urob to aj tu, vo svojej vlasti.“ 24 A dodal: „Veru,
38 hovorím vám: Ani jeden prorok nie je vzácny vo svojej vlasti. 25 Ale
vravím vám pravdu: Mnoho vdov bolo v Izraeli za dní Eliáša, keď
sa zavrelo nebo na tri roky a šesť mesiacov a nastal veľký hlad
po celej krajine. 26 A ani k jednej z nich nebol poslaný Eliáš, iba
k onej vdove do Sarepty v Sidone. 27 A mnoho malomocných bolo
v Izraeli za proroka Elizea, a ani jeden z nich nebol očistený, iba
Sýrčan Náman.“
28 Keď to počuli, všetkých v synagóge zachvátil hnev. 29 Vstali, vyhnali ho z mesta a viedli ho až na zráz vrchu, na ktorom bolo ich
mesto postavené, a odtiaľ ho chceli zhodiť. 30 Ale on prešiel pomedzi nich a odišiel.

Uzdravenie posadnutého v Kafarnaume. – 31 Zišiel do galilejského mesta Kafarnaum. Po sobotách ich učil 32 a oni žasli nad
jeho učením, lebo jeho slovo malo moc. 33 V synagóge bol muž
posadnutý duchom nečistého démona. Ten vykríkol veľkým hlasom: „Nechaj nás! Čo ťa do nás, Ježiš Nazaretský?! Prišiel si nás
zničiť? Viem, kto si: Boží Svätý.“ 35 Ježiš mu pohrozil: „Mlč a vyjdi
z neho!“ Zlý duch ho hodil medzi nich, vyšiel z neho a neublížil mu.
36 Všetkých pojal strach a navzájom si vraveli: „Čo je to za slovo, že
mohutnou silou rozkazuje nečistým duchom a oni vychádzajú?“
37 A chýr o ňom sa rozšíril po celom kraji.

Uzdravenie Petrovej testinej. – 38 Keď vyšiel zo synagógy, vošiel
do Šimonovho domu. Šimonovu testinú trápila vysoká horúčka

4, 31 – 37. *Mk* 1, 21 – 28.

4, 38 – 39. *Mt* 8, 14 – 15; *Mk* 1, 29 – 31.

a oni ho prosili za ňu. 39 Postavil sa nad ňu, rozkázal horúčke a tá
ju opustila. Hneď vstala a obsluhovala ich.

Ďalšie uzdravenia. – 40 Po západe slnka všetci, čo mali chorých
na rozličné neduhy, privádzali ich k nemu. On na každého z nich
kládol ruky a uzdravoval ich. 41 Z mnohých vychádzali aj zlí du-
chovia a kričali: „Ty si Boží Syn.“ On im pohrozil a nedovolil im
hovoriť, lebo vedeli, že on je Mesiáš. 42 Keď sa rozodnilo, vyšiel
von a utiahol sa na pusté miesto. Ale zástupy ho hľadali. Prišli až
k nemu a zdržiavali ho, aby od nich neodchádzal. 43 On im však 4
povedal: „Aj iným mestám musím zvestovať Božie kráľovstvo, lebo 39
na to som poslaný.“ 44 A kázal po judejských synagógach. —

5
13

5 **Povolanie rybárov.** – 1 Keď raz stál pri Genezaretskom jazere,
tlačil sa naň zástup, lebo chcel počuť Božie slovo. 2 Tu zbadal
pri brehu dve lode. Rybári z nich vystúpili a prali si siete. 3 Nastúpil
na jednu z lodí, ktorá patrila Šimonovi, a poprosil ho, aby trocha
odrazil od brehu. Potom si sadol a z loďky učil zástupy.
4 Keď prestal hovoriť, povedal Šimonovi: „Zatiahni na hlbinu a spus-
tite siete na lov!“ 5 Šimon mu odpovedal: „Učiteľ, celú noc sme sa
namáhali, a nič sme nechytili. Ale na tvoje slovo spustím siete.“
6 Len čo to urobili, chytili také množstvo rýb, až sa im siete trhali.
7 Preto dali znamenie spoločníkom, čo boli na druhej lodi, aby im
prišli pomôcť. Oni prišli a obidve loďky naplnili tak, že sa potápa-
li. 8 Keď to videl Šimon Peter, padol Ježišovi k nohám a povedal:
„Pane, odíď odo mňa, lebo som človek hriešny.“ 9 Hrôza sa totiž
zmocnila jeho i všetkých, čo boli s ním, nad úlovkom rýb, ktoré
chytili. 10 Takisto aj Zebedejových synov Jakuba a Jána, ktorí boli
Šimonovými spoločníkmi. Tu Ježiš povedal Šimonovi: „Neboj sa,
odteraz budeš loviť už ľudí.“ 11 A keď pritiahli lode k brehu, opustili
všetko a išli za ním.

Uzdravenie malomocného. – 12 Keď bol v ktoromsi meste, zjavil
sa muž plný malomocenstva. Len čo zbadal Ježiša, padol na tvár
a prosil ho: „Pane, ak chceš, môžeš ma očistiť.“ 13 On vystrel ruku,

---

4, 40 – 41. *Mt* 8, 16 – 17; *Mk* 1, 32 – 34.
4, 42 – 44. *Mk* 1, 35 – 39.
4, 44. *Mk* má „po celej Galilei“, *Lk* berie Judeu v širšom zmysle: všetky kraje Izraela.
5, 1 – 11. Tento zázračný rybolov nie je totožný s tým, o ktorom hovorí Ján (21, 1 – 8) po Kristovom zmŕtvychvstaní, hoci sa navzájom podobajú.
5, 12 – 16. *Mt* 8, 1 – 4; *Mk* 1, 40 – 45.

dotkol sa ho a povedal: „Chcem, buď čistý!“ A malomocenstvo
z neho hneď zmizlo. 14 A prikázal mu, že o tom nesmie nikomu
hovoriť, ale: „Choď,“ povedal, „ukáž sa kňazovi a prines za svoje
očistenie obetu, ako predpísal Mojžiš – im na svedectvo.“ 15 No
zvesť o ňom sa tým väčšmi šírila a schádzali sa veľké zástupy, aby
ho počuli a dali sa uzdraviť zo svojich chorôb. 16 On sa však utiahol
na púšť a modlil sa.

Uzdravenie ochrnutého. – 17 Keď v istý deň učil, sedeli pri ňom
5 farizeji a zákonníci, čo poprichádzali zo všetkých galilejských
14 a judejských dedín i z Jeruzalema; a mal od Pána moc uzdravo-
— vať. 18 Tu muži priniesli na nosidlách človeka, ktorý bol ochrnutý,
5 a pokúšali sa dostať ho dovnútra a položiť pred neho. 19 Ale keď
32 pre zástup nenašli priechod, kadiaľ by ho vniesli, vyšli na strechu
a cez povalu ho na lôžku spustili priamo pred Ježiša. 20 Keď videl
ich vieru, povedal: „Človeče, odpúšťajú sa ti hriechy.“ 21 Tu zákon-
níci a farizeji začali uvažovať: „Ktože je to, že sa takto rúha?! Kto
môže okrem Boha odpúšťať hriechy?“ 22 Keďže Ježiš poznal ich
myšlienky, povedal im: „O čom to premýšľate vo svojich srdciach!
23 Čo je ľahšie – povedať: ‚Odpúšťajú sa ti hriechy,‘ alebo povedať:
‚Vstaň a choď‘? 24 Ale aby ste vedeli, že Syn človeka má na zemi
moc odpúšťať hriechy“ – povedal ochrnutému: „Hovorím ti: Vstaň,
vezmi si lôžko a choď domov!“ 25 A on hneď pred ich očami vstal,
vzal si lôžko a velebiac Boha odišiel domov. 26 Všetkých sa zmoc-
nil úžas a velebili Boha a plní bázne hovorili: „Dnes sme videli
obdivuhodné veci.“

Povolanie Léviho. – 27 Keď potom vyšiel von a videl na mýtnici
sedieť mýtnika menom Léviho, povedal mu: „Poď za mnou!“ 28 On
vstal, opustil všetko a išiel za ním. 29 Lévi mu urobil vo svojom do-
me veľkú hostinu. A bol tam veľký zástup mýtnikov a iných, ktorí
s nimi stolovali. 30 Farizeji a ich zákonníci šomrali a hovorili jeho
učeníkom: „Prečo jete a pijete s mýtnikmi a hriešnikmi?“ 31 Odpo-
vedal im Ježiš: „Lekára nepotrebujú zdraví, ale chorí. 32 Neprišiel
som volať spravodlivých, ale hriešnikov, aby sa kajali.“

5, 14. Porov. *Lv* 14, 2 – 4.
5, 17 – 26. *Mt* 9, 1 – 8; *Mk* 2, 1 – 12.
5, 27 – 32. *Mt* 9, 9 – 13; *Mk* 2, 13 – 17.
5, 29. Lévi je budúci apoštol Matúš, jeden z Dvanástich. Porov. poznámku k *Mt* 9, 9 a *Mk* 2, 14.

Spor o pôste. – 33 Oni mu povedali: „Jánovi učeníci sa často postia
a modlia, aj učeníci farizejov, a tvoji jedia a pijú.“ 34 Ježiš im pove-
dal: „Vari môžete žiadať od svadobných hostí, aby sa postili, kým
je ženích s nimi? 35 No prídu dni, keď im ženícha vezmú; potom,
v tých dňoch, sa budú postiť.“ 36 Rozpovedal im aj podobenstvo:
„Nik neodtrhne na záplatu z nového odevu a neprišije ju na starý
odev, lebo nový by si roztrhal a na starý sa nehodí záplata z no-
vého. 37 A nik nevlieva nové víno do starých mechov, lebo nové
víno mechy roztrhne a aj ono vytečie, aj mechy sa zničia.“ 38 Ale
nové víno treba naliať do nových mechov. 39 A nik, kto pije staré,
nechce nové, lebo si povie: ‚Staré je lepšie.‘“

5
33
—
6
14

6 **Spor o sobote.** – 1 V istú sobotu išiel cez obilné pole. Jeho
učeníci trhali klasy, mrvili ich rukami a jedli. 2 Tu niektorí
farizeji povedali: „Prečo robíte, čo v sobotu neslobodno?“ 3 Ježiš
im odpovedal: „Nečítali ste, čo urobil Dávid, keď bol hladný on
i jeho družina? 4 Ako vošiel do Božieho domu, vzal a jedol obeto-
vané chleby, ktoré nesmel jesť nik, iba kňazi, a dal aj tým, čo boli
s ním?“ 5 I povedal im: „Syn človeka je pánom aj nad sobotou.“

Uzdravenie v sobotu. – 6 V inú sobotu vošiel Ježiš do synagógy
a učil. Bol tam človek, ktorý mal vyschnutú pravú ruku. 7 A zá-
konníci s farizejmi naň striehli, či v sobotu uzdraví, aby ho mali
z čoho obžalovať. 8 Ale on poznal ich myšlienky. Preto povedal
človeku, čo mal vyschnutú ruku: „Vstaň a postav sa do prostriedku!“
On vstal a postavil sa. 9 A tamtým Ježiš povedal: „Pýtam sa vás:
Slobodno v sobotu robiť dobre, alebo zle, zachrániť život, alebo
zničiť?“ 10 Popozeral sa po všetkých a povedal mu: „Vystri ruku!“
On to urobil a ruka mu ozdravela. 11 Ale oni, plní nerozumu, radili
sa, čo urobiť s Ježišom.

Vyvolenie Dvanástich. – 12 V tých dňoch vyšiel na vrch modliť sa
a strávil celú noc v modlitbe s Bohom. 13 Keď sa rozodnilo, zavolal
si učeníkov a vyvolil si z nich Dvanástich, ktorých nazval apoštolmi:
14 Šimona, ktorému dal meno Peter, a jeho brata Ondreja, Jakuba,

---

5, 33 – 39. *Mt* 9, 14 – 17; *Mk* 2, 18 – 22.
5, 38 – 39. Ježiš priniesol nové učenie (nové víno), kto-
ré si žiada nového človeka. Farizeji, ktorí sa pridŕžali
starého učenia (staré víno), neboli schopní prijať nové.
6, 1 – 5. *Mt* 12, 1 – 8; *Mk* 2, 23 – 28.
6, 5. Pozri poznámku k *Mt* 12, 2.
6, 6 – 11. *Mt* 12, 9 – 14; *Mk* 3, 1 – 6.
6, 12 – 16. *Mt* 10, 1 – 4; *Mk* 3, 13 – 19.

Jána, Filipa, Bartolomeja, 15 Matúša, Tomáša, Jakuba Alfejovho,
Šimona, ktorého volali Horlivec, 16 Júdu Jakubovho a Judáša Iš-
kariotského, ktorý sa stal zradcom.

Zástupy idú za Ježišom. – 17 Zostúpil s nimi dolu a zastal na
rovine i veľký zástup jeho učeníkov a veľké množstvo ľudu z celej
Judey i z Jeruzalema aj z týrskeho a sidonského pobrežia. 18 Prišli
ho počúvať a dať sa uzdraviť zo svojich neduhov. A ozdraveli aj tí,
ktorých trápili nečistí duchovia. 19 A každý zo zástupu sa usiloval
6 dotknúť sa ho, lebo vychádzala z neho sila a uzdravovala všetkých.

15 **Blahoslavenstvá.** – 20 On uprel oči na svojich učeníkov a hovoril:
— „Blahoslavení chudobní, lebo vaše je Božie kráľovstvo.
6 21 Blahoslavení, ktorí teraz hladujete, lebo budete nasýtení.
34 Blahoslavení, ktorí teraz plačete, lebo sa budete smiať.
22 Blahoslavení budete, keď vás budú ľudia nenávidieť, keď vás
vylúčia spomedzi seba, potupia a ako zlo zavrhnú vaše meno pre
Syna človeka. 23 Radujte sa v ten deň a jasajte, lebo máte veľkú
odmenu v nebi! Veď to isté robili ich otcovia prorokom.

Beda vám. – 24 Ale beda vám, boháči, lebo už máte svoju útechu!
25 Beda vám, čo ste teraz nasýtení, lebo budete hladovať!
Beda vám, čo sa teraz smejete, lebo budete žialiť a plakať!
26 Beda, ak vás budú všetci ľudia chváliť, lebo to isté robili ich ot-
covia falošným prorokom!

Láska k nepriateľom. – 27 Ale vám, ktorí ma počúvate, hovorím:
Milujte svojich nepriateľov, robte dobre tým, čo vás nenávidia,
28 žehnajte tým, čo vás preklínajú, a modlite sa za tých, čo vás
potupujú! 29 Tomu, kto ťa udrie po líci, nadstav aj druhé. A tomu,
kto ti berie plášť, neodopri ani šaty. 30 Každému, kto ťa prosí, daj,
a ak ti niekto niečo vezme, nežiadaj to naspäť. 31 Ako chcete, aby
ľudia robili vám, tak robte aj vy im! 32 Ak milujete tých, ktorí vás
milujú, akúže máte zásluhu? Veď aj hriešnici milujú tých, čo ich
milujú. 33 Ak robíte dobre tým, čo vám dobre robia, akúže máte
zásluhu? Veď to isté robia aj hriešnici. 34 A ak požičiavate tým,

---

6, 17 – 19. *Mt* 4, 24 – 25; *Mk* 3, 7 – 12.
6, 17. Je možné, že Ježiš nezišiel celkom z vrchu, ale zostal stáť na nižšie položenej časti svahu, ktorá bola rovná a na ktorej sa poslucháči mohli pohodlne usadiť. Netreba tu teda vidieť protirečenie s *Mt* 5, 1.
6, 20 – 23. *Mt* 5, 1. 3. 6. 4. 11 – 12. – *Lk* podáva skrátene Ježišovu reč na vrchu. Vyžadoval to jeho cieľ. Obrátencom z pohanstva nebolo potrebné uvádzať časti, ktoré nemali priamy vzťah k nim. Blahoslavenstvá u *Mt* nie sú bezprostredne zamerané na poslucháčov (hovorí v 3. osobe), kým u Lukáša sa oslovujú priamo poslucháči.
6, 27 – 35. *Mt* 5, 39 – 48.

od ktorých to dúfate dostať naspäť, akúže máte zásluhu? Veď aj
hriešnici požičiavajú hriešnikom, aby dostali naspäť to isté.
35 Ale milujte svojich nepriateľov, dobre robte, požičiavajte a nič
za to nečakajte! Tak bude vaša odmena veľká a budete synmi
Najvyššieho, lebo on je dobrý aj k nevďačným a zlým. 36 Buďte
milosrdní, ako je milosrdný váš Otec! 37 Nesúďte a nebudete sú-
dení. Neodsudzujte a nebudete odsúdení! Odpúšťajte a odpustí sa
vám. 38 Dávajte a dajú vám: mieru dobrú, natlačenú, natrasenú,
vrchovatú vám dajú do lona. Lebo akou mierou budete merať vy, 6
takou sa nameria aj vám.“ 35

Podobenstvo o dvoch slepých. – 39 Povedal im aj podobenstvo: —
„Môže viesť slepý slepého? Nepadnú obaja do jamy? 6
40 Žiak nie je nad učiteľa. Aj keď sa všetko naučí, bude ako jeho 49
učiteľ.

Brvno v oku. – 41 Prečo vidíš smietku v oku svojho brata, a vo
vlastnom oku brvno nezbadáš? 42 Ako môžeš povedať svojmu
bratovi: ‚Brat môj, dovoľ, vyberiem ti smietku, čo máš v oku,‘ keď
vo svojom vlastnom oku brvno nevidíš? Pokrytec, vyhoď najprv
brvno zo svojho oka! Potom budeš vidieť a budeš môcť vybrať
smietku, čo je v oku tvojho brata.

Strom a ovocie. – 43 Nie je dobrý strom, ktorý rodí zlé ovocie,
ako nie je zlý strom, ktorý rodí dobré ovocie. 44 Každý strom mož-
no poznať po ovocí. Z tŕnia predsa nezbierajú figy, ani z ostružín
neoberajú hrozno. 45 Dobrý človek vynáša z dobrého pokladu
svojho srdca dobro a zlý človek zo zlého vynáša zlo. Veď z plnosti
srdca hovoria jeho ústa.

Podobenstvo o dvoch staviteľoch. – 46 Čo ma oslovujete: ‚Pane,
Pane,‘ keď nerobíte, čo hovorím? 47 Ukážem vám, komu sa podobá
každý, kto prichádza ku mne, počúva moje slová a uskutočňuje ich.
48 Podobá sa človeku, ktorý staval dom. Hlboko kopal a základy
položil na skalu. Keď potom prišla povodeň, na dom narazila vo-
da, no nemohla ním pohnúť, lebo bol dobre postavený. 49 Ale kto
ich počúva, a neuskutočňuje, podobá sa človeku, ktorý si postavil

---

6, 36 – 38. *Mt* 7, 1 – 2; *Mk* 4, 24.
6, 39 – 42. Túto časť zložil Lukáš z niektorých vybraných výrokov z Ježišových rečí.
6, 39. *Mt* 15, 14.
6, 40. *Mt* 10, 24 – 25; *Jn* 13, 16; 15, 20.
6, 41 – 42. *Mt* 7, 3 – 5.
6, 43 – 45. *Mt* 12, 33 – 35; 7, 16 – 18.
6, 46 – 49. *Mt* 7, 24 – 27.

dom na zemi bez základu. Keď naň narazila voda, hneď sa zrútil a z domu zostalo veľké rumovisko.“

7 **Uzdravenie stotníkovho sluhu.** – [1] Keď skončil všetky svoje slová ľudu, ktorý ho počúval, vošiel do Kafarnauma. [2] Tam mal istý stotník sluhu, ktorého si veľmi cenil, a ten bol na smrť chorý. [3] Keď sa stotník dopočul o Ježišovi, poslal k nemu židovských starších s prosbou, aby prišiel a sluhu mu zachránil. [4] Oni prišli k Ježišovi a naliehavo ho prosili: „Zaslúži si, aby si mu to urobil, [5] lebo miluje náš národ; aj synagógu nám postavil.“ [6] Ježiš teda išiel s nimi. A keď už nebol ďaleko od domu, stotník poslal k nemu priateľov s odkazom: „Pane, neunúvaj sa, lebo nie som hoden, aby si vošiel pod moju strechu. [7] Preto som sa ani nepokladal za hodného ísť k tebe. Ale povedz slovo a môj sluha ozdravie! [8] Veď aj ja som človek podriadený vrchnosti a mám pod sebou vojakov. Ak daktorému poviem: ‚Choď!‘ – ide; inému: ‚Poď sem!‘ – tak príde; a svojmu sluhovi: ‚Urob toto!‘ – on to urobí.“ [9] Keď to Ježiš počul, zadivil sa mu, obrátil sa a zástupom, čo ho sprevádzali, povedal: „Hovorím vám: Takú vieru som nenašiel ani v Izraeli!“ [10] A keď sa poslovia vrátili domov, sluhu našli zdravého.

7 1 — 7 20

Vzkriesenie syna naimskej vdovy. – [11] Potom išiel do mesta, ktoré sa volá Naim. Išli s ním jeho učeníci a veľký zástup ľudu. [12] Keď sa priblížil k mestskej bráne, práve vynášali mŕtveho. Bol to jediný syn matky a tá bola vdova. Sprevádzal ju veľký zástup z mesta. [13] Keď ju Pán uvidel, bolo mu jej ľúto a povedal jej: „Neplač!“ [14] Potom pristúpil a dotkol sa már. Nosiči zastali a on povedal: „Mládenec, hovorím ti, vstaň!“ [15] Mŕtvy sa posadil a začal hovoriť. A Ježiš ho vrátil jeho matke. [16] Tu sa všetkých zmocnil strach, velebili Boha a hovorili: „Veľký prorok povstal medzi nami“ a: „Boh navštívil svoj ľud.“ [17] A táto zvesť o ňom sa rozšírila po celej Judei a po celom okolí.

Otázka Jána Krstiteľa. – [18] O tom všetkom priniesli Jánovi zvesť jeho učeníci. [19] Ján si zavolal dvoch svojich učeníkov a poslal ich k Pánovi s otázkou: „Ty si ten, ktorý má prísť, alebo máme čakať iného?“ [20] Keď muži k nemu prišli, povedali: „Poslal nás k tebe

---

7, 1 – 10. *Mt* 8, 5 – 13.
7, 11 – 17. Vzkriesenie naimského mládenca uvádza iba Lukáš. Naim je dedinka na juhovýchod od Nazareta, blízko vrchu Tábor. Mŕtvolu v otvorenej truhle niesli do podzemnej komory.
7, 18 – 35. *Mt* 11, 2 – 19.

Ján Krstiteľ a pýta sa: ‚Ty si ten, ktorý má prísť, alebo máme čakať
iného?‘“ 21 Práve v tú hodinu uzdravil mnohých z neduhov, chorôb
a od zlých duchov a mnohým slepým daroval zrak. 22 A tak im
odpovedal: „Choďte a oznámte Jánovi, čo ste videli a počuli. *Slepí
vidia*, chromí chodia, malomocní sú čistí, hluchí počujú, mŕtvi
vstávajú a *chudobným sa hlása evanjelium.* 23 A blahoslavený je,
kto sa na mne nepohorší.“

Ježišovo svedectvo o Jánovi. – 24 Keď Jánovi poslovia odišli, začal
hovoriť zástupom o Jánovi: „Čo ste vyšli na púšť vidieť? Trstinu 7
zmietanú vetrom? 25 Alebo čo ste vyšli vidieť? Človeka oblečeného 21
do jemných šiat? Veď tí, čo sa skvostne obliekajú a žijú v rozko- —
šiach, bývajú v kráľovských domoch. 26 Teda čo ste vyšli vidieť? 7
Proroka? Áno, hovorím vám, viac ako proroka. 27 Lebo to o ňom 37
je napísané: ‚*Hľa, posielam svojho posla pred tvojou tvárou a on
pripraví cestu pred tebou.*‘
28 Hovorím vám: Medzi tými, čo sa narodili zo ženy, nie je nik väčší
ako Ján. Ale ten, kto je v Božom kráľovstve menší, je väčší ako
on.“ 29 A všetok ľud, čo ho počúval, ba aj mýtnici uznali Božiu
spravodlivosť, keď sa dali pokrstiť Jánovým krstom. 30 Ale farizeji
a zákonníci zmarili v sebe Boží úmysel, lebo sa mu nedali pokrstiť.

Ježišov súd nad hriešnym pokolením. – 31 „Komuže prirovnám
ľudí tohto pokolenia? Komu sú podobní? 32 Podobajú sa deťom, čo
vysedávajú na námestí a pokrikujú jedno na druhé:

‚Pískali sme vám, a netancovali ste;
nariekali sme, a neplakali ste.‘

33 Prišiel Ján Krstiteľ, nejedol chlieb a nepil víno, a hovoríte: ‚Je
posadnutý zlým duchom.‘ 34 Prišiel Syn človeka, je a pije, a hovo-
ríte: ‚Hľa, pažravec a pijan, priateľ mýtnikov a hriešnikov!‘ 35 No
múdrosť ospravedlňujú všetky jej deti.“

Kajúca a milujúca žena. – 36 Ktorýsi farizej ho pozval, aby s ním
jedol. On vošiel do farizejovho domu a sadol si k stolu. 37 V meste

---

7, 27. *Mal* 3, 1.

7, 36 – 50. Táto udalosť sa vyskytuje iba u Lukáša. Kajúca hriešnica nie je žena, čo v Betánii pomazala Ježiša (*Mt* 26, 6 – 13). Pravdepodobne to nie je ani Mária Magdaléna, ani Mária, Martina sestra.

bola istá žena, hriešnica. Keď sa dozvedela, že je hosťom vo farizejovom dome, priniesla alabastrovú nádobu s voňavým olejom,
38 s plačom pristúpila zozadu k jeho nohám, začala mu slzami máčať
nohy a utierala mu ich svojimi vlasmi, bozkávala mu ich a natierala
voňavým olejom.
39 Keď to videl farizej, ktorý ho pozval, povedal si v duchu: „Keby
tento bol prorokom, vedel by, kto a aká je to žena, čo sa ho dotýka, že je to hriešnica.“ 40 Ježiš mu vravel: „Šimon, mám ti niečo
7 povedať.“ On odvetil: „Povedz, Učiteľ!“ 41 „Istý veriteľ mal dvoch
38 dlžníkov. Jeden dlhoval päťsto denárov, druhý päťdesiat. 42 Keďže
— nemali skadiaľ dlžobu splatiť, odpustil ju obidvom. Ktorý z nich ho
8 bude mať radšej?“ 43 Šimon odpovedal: „Myslím, že ten, ktorému
4 viac odpustil.“ On mu povedal: „Správne usudzuješ.“ 44 Potom sa
obrátil k žene a Šimonovi povedal: „Vidíš túto ženu? Vošiel som do
tvojho domu a nedal si mi vodu na nohy. Ale ona slzami zmáčala
moje nohy a svojimi vlasmi ich poutierala. 45 Nepobozkal si ma.
Ale ona odvtedy, ako som vošiel, neprestala mi nohy bozkávať.
46 Hlavu si mi olejom nepomazal. Ona mi voňavým olejom nohy
natrela. 47 Preto ti hovorím: Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo
veľmi miluje. Komu sa menej odpúšťa, menej miluje.“ 48 A jej povedal: „Tvoje hriechy sú odpustené.“ 49 Vtedy tí, čo s ním stolovali,
začali si hovoriť: „Ktože je to, že aj hriechy odpúšťa?“ 50 On však
povedal žene: „Tvoja viera ťa zachránila. Choď v pokoji!“

8 **Ženy v Ježišovom sprievode.** – 1 Potom chodil po mestách
a dedinách, kázal a hlásal evanjelium o Božom kráľovstve
a s ním Dvanásti 2 a niektoré ženy, ktoré uzdravil od zlých duchov
a z chorôb: Mária, zvaná Magdaléna, z ktorej vyšlo sedem zlých
duchov, 3 Jana, žena Herodesovho správcu Chúzu, Zuzana a mnohé
iné, ktoré im vypomáhali zo svojich prostriedkov.

Podobenstvo o rozsievačovi. – 4 Keď sa zišiel veľký zástup a prichádzali k nemu ľudia zo všetkých miest, povedal v podobenstve:

7,38. Okolo stola boli pohovky, na ktoré sa hostia uložili, takže hlava sa priklonila k stolu a nohy vyčnievali von. Preto mohla žena k bosým nohám ľahko pristúpiť, poumývať ich a pomazať.

8,1–3. Túto správu o ženách má iba Lukáš. Chce tým zdôrazniť – proti židovskému chápaniu –, že žena je v Božích očiach rovnocenná s mužom. Oceňuje služby, ktoré vykonávali ženy okolo Ježiša a jeho učeníkov pre Božie kráľovstvo.

8,4–8. *Mt* 13,1–9; *Mk* 4,1–9.

5 „Rozsievač vyšiel rozsievať semeno. Ako sial, jedno zrno padlo
na kraj cesty. Tam ho pošliapali a nebeské vtáky pozobali. 6 Druhé
padlo na skalu. Vzišlo a uschlo, lebo nemalo vlahy. 7 Iné zasa padlo
do tŕnia, ale tŕnie rástlo s ním a udusilo ho. 8 Iné zrno padlo do
dobrej zeme. Vyrástlo a prinieslo stonásobnú úrodu.“ Keď to po-
vedal, zvolal: „Kto má uši na počúvanie, nech počúva.“

Prečo hovorí v podobenstvách. – 9 Jeho učeníci sa ho pýtali, aké
je to podobenstvo. 10 On im povedal: „Vám je dané poznať tajom-
stvá Božieho kráľovstva. Ostatným hovorím len v podobenstvách, 8
aby *hľadeli, ale nevideli,* aby *počúvali, ale nechápali*. 5

Vysvetlenie podobenstva. – 11 Podobenstvo znamená toto: —
Semeno je Božie slovo. 12 Na kraji cesty, to sú tí, čo počúvajú, ale 8
potom prichádza diabol a vyberá im slovo zo srdca, aby neuverili 22
a neboli spasení. 13 Na skale, to sú tí, čo počúvajú a s radosťou pri-
jímajú slovo, ale nemajú korene, veria len na čas a v čase skúšky
odpadajú. 14 Ktoré padlo do tŕnia, to sú tí, čo počúvajú, ale starosti,
bohatstvo a rozkoše života ho postupne udusia a oni neprinesú
úrodu. 15 A ktoré padlo do dobrej zeme, to sú tí, čo počúvajú slo-
vo, zachovávajú ho v dobrom a šľachetnom srdci a s vytrvalosťou
prinášajú úrodu.

Podobenstvo o lampe. – 16 Nik nezažne lampu a neprikryje ju
nádobou, ani ju nepostaví pod posteľ, ale postaví ju na svietnik,
aby tí, čo vchádzajú, videli svetlo. 17 Lebo nič nie je skryté, čo by
sa nevyjavilo, a nič utajené, čo by sa neprezvedelo a nedostalo na
verejnosť. 18 Dávajte teda pozor, ako počúvate, lebo kto má, tomu
sa pridá, a kto nemá, tomu sa vezme aj to, o čom si myslí, že má.“

Pravá Ježišova rodina. – 19 Prišla za ním jeho matka a bratia,
ale pre zástup sa nemohli k nemu dostať. 20 Oznámili mu: „Vonku
stojí tvoja matka a tvoji bratia a chcú ťa vidieť.“ 21 On im odvetil:
„Mojou matkou a mojimi bratmi sú tí, čo počúvajú Božie slovo
a uskutočňujú ho.“

Utíšenie búrky na mori. – 22 V istý deň nastúpil on i jeho učeníci
na loď; a povedal im: „Preplavme sa na druhý breh jazera.“ I odrazili

---

8, 9 – 10. *Mt* 13, 10 – 17; *Mk* 4, 10 – 12.
8, 10. *Iz* 6, 9.
8, 11 – 15. *Mt* 13, 18 – 23; *Mk* 4, 14 – 20.
8, 16 – 18. *Mt* 5, 15; 10, 26; *Mk* 4, 21 – 22. 24 – 25.
8, 19 – 21. *Mt* 12, 46 – 50; *Mk* 3, 31 – 35.
8, 22 – 25. *Mt* 8, 23 – 27; *Mk* 4, 35 – 41.

od brehu. 23 Ako sa plavili, zaspal. Tu sa na jazero spustila taká
víchrica, že sa im naberala voda a boli vo veľkom nebezpečenstve.
24 Pristúpili k nemu a zobudili ho slovami: „Učiteľ, učiteľ, hynieme!“
On vstal, pohrozil vetru a rozbúrenej vode i upokojili sa a nastalo
ticho. 25 A im povedal: „Kde je vaša viera?“ A oni si so strachom
a údivom hovorili: „Čo myslíš, kto je to, že rozkazuje vetru i vode,
a ony ho poslúchajú?“

Uzdravenie posadnutého v Gergeze. – 26 Doplavili sa do gergez-
8 ského kraja, ktorý je oproti Galilei. 27 Keď vystúpil na breh, vyšiel
23 oproti nemu akýsi muž z mesta, posadnutý zlými duchmi. Už dlhý
— čas sa neobliekal a nebýval v dome, ale v hroboch. 28 Keď zbadal
8 Ježiša, skríkol, padol pred ním a zvolal veľkým hlasom: „Čo ťa do
39 mňa, Ježiš, Syn najvyššieho Boha? Prosím ťa, nemuč ma!“ 29 Lebo
Ježiš nečistému duchu rozkázal, aby vyšiel z toho človeka – už dlhý
čas ho mal v moci. Aj ho sputnali reťazami a okovami a strážili ho,
ale on putá roztrhal a zlý duch ho hnal na púšť. 30 Ježiš sa ho spý-
tal: „Ako sa voláš?“ On odpovedal: „Pluk,“ lebo doň vošlo mnoho
zlých duchov. 31 A prosili ho, aby im nerozkázal odísť do priepasti.
32 Na vrchu sa tam pásla veľká črieda svíň. Preto ho prosili, aby im
dovolil vojsť do nich; on im to dovolil. 33 Tu zlí duchovia vyšli z člo-
veka, vošli do svíň a črieda sa prudko hnala dolu svahom do jazera
a potopila sa. 34 Keď pastieri videli, čo sa stalo, ušli a rozhlásili to
v meste a po osadách. 35 A ľudia vyšli pozrieť sa, čo sa stalo. Prišli
k Ježišovi a našli človeka, z ktorého vyšli zlí duchovia, ako sedí
oblečený a pri zdravom rozume pri Ježišových nohách, a schytila
ich hrôza. 36 Očití svedkovia im rozpovedali, ako bol uzdravený ten,
ktorého trápil zlý duch. 37 A všetci obyvatelia gergezského kraja ho
prosili, aby od nich odišiel, lebo sa ich zmocnil veľký strach. On
teda nastúpil na loď a vrátil sa. 38 Muž, z ktorého vyšli zlí duchovia,
ho prosil, aby smel zostať s ním. Ale on ho poslal preč so slovami:
39 „Vráť sa domov a rozprávaj, aké veľké veci ti urobil Boh!“ On
šiel a po celom meste rozhlasoval, aké veľké veci mu urobil Ježiš.

8, 26 – 39. *Mt* 8, 28 – 34; *Mk* 5, 1 – 20.
8, 26. „Gergezský kraj“ – variant názvu „gadarský kraj“ (*Mt* 8, 28) alebo „gerazský kraj“ (*Mk* 5, 1). Pozri aj poznámku k *Mt* 8, 28.
8, 27. Pozri poznámku k *Mk* 5, 2. *Mt* hovorí o dvoch posadnutých, *Lk* a *Mk* iba o jednom. Podľa tradičnej mienky robia to pravdepodobne preto, že iba jeden z uzdravených sa hlásil u Ježiša, aby sa mohol stať jeho učeníkom, a tak evanjelisti *Mk* a *Lk* si všímajú iba jeho.
8, 30. Pozri poznámku k *Mk* 5, 9.
8, 32 – 33. Pozri poznámku k *Mt* 8, 28.

Uzdravenie ženy trpiacej na krvotok a vzkriesenie Jairovej dcéry. – 40 Keď sa Ježiš vrátil, privítal ho zástup, lebo všetci naň
čakali. 41 Tu prišiel muž, menom Jairus, ktorý bol predstaveným
synagógy. Padol Ježišovi k nohám a prosil ho, aby šiel do jeho
domu, 42 lebo mal jedinú, asi dvanásťročnú dcéru a tá umierala.
Ako šiel, tlačil sa naňho zástup. 43 Bola tam aj istá žena, ktorá
mala dvanásť rokov krvotok; minula na lekárov celý svoj majetok,
ale ani jeden ju nemohol vyliečiť. 44 Pristúpila odzadu, dotkla sa
obruby jeho šiat a hneď prestala krvácať. 45 Ježiš sa spýtal: „Kto sa 8
ma to dotkol?“ Keď to všetci popierali, ozval sa Peter: „Učiteľ, veď 40
sa tlačia zástupy a tisnú ťa!“ 46 Ale Ježiš povedal: „Niekto sa ma —
dotkol, lebo som pocítil, že zo mňa vyšla sila.“ 47 Žena, vidiac, že sa 9
neutají, prišla s chvením, padla pred neho a pred všetkým ľudom 6
sa priznala, prečo sa ho dotkla a ako hneď ozdravela. 48 A on jej
povedal: „Dcéra, tvoja viera ťa uzdravila. Choď v pokoji!“
49 Kým ešte hovoril, prišiel ktosi z domu predstaveného synagógy
a povedal: „Tvoja dcéra umrela; už neunúvaj učiteľa.“ 50 Ale keď
to Ježiš počul, povedal mu: „Neboj sa, len ver a bude zachránená!“
51 Keď prišiel k domu, nikomu nedovolil vojsť dnu, iba Petrovi, Jánovi a Jakubovi s otcom a matkou dievčaťa. 52 Všetci nad dievčaťom
plakali a nariekali. On povedal: „Neplačte! Dievča neumrelo, ale
spí.“ 53 Oni ho vysmiali, lebo vedeli, že umrelo. 54 Ale on ho chytil
za ruku a zvolal: „Dievča, vstaň!“ 55 I vrátil sa doň duch a hneď
vstalo. A rozkázal, aby mu dali jesť. 56 Rodičia dievčaťa stŕpli od
úžasu a on im prikázal, že nesmú nikomu hovoriť, čo sa stalo.

9 **Vyslanie Dvanástich.** – 1 Zvolal Dvanástich a dal im silu i moc
nad všetkými zlými duchmi a liečiť neduhy. 2 Potom ich poslal
hlásať Božie kráľovstvo a uzdravovať chorých. 3 A povedal im: „Na
cestu si neberte nič: ani palicu, ani kapsu, ani chlieb, ani peniaze,
ani dvoje šiat nemajte. 4 Keď vojdete do niektorého domu, ostaňte
tam a odtiaľ vychádzajte. 5 Ale keby vás niekde neprijali, odíďte
z toho mesta a straste si prach z nôh na svedectvo proti nim.“ 6 Oni
šli, chodili po dedinách, všade hlásali evanjelium a uzdravovali.

8, 40 – 46. *Mt* 9, 18 – 26; *Mk* 5, 21 – 43. 9, 1 – 6. *Mt* 10, 5 – 14; *Mk* 6, 7 – 13.

Herodesov nepokoj. – 7 Tetrarcha Herodes počul o všetkom,
čo sa dialo, a bol v rozpakoch, lebo niektorí hovorili: „Ján vstal
z mŕtvych,“ 8 iní: „Zjavil sa Eliáš,“ zasa iní: „Vstal z mŕtvych jeden
z dávnych prorokov.“ 9 A Herodes vravel: „Jána som dal ja sťať.
Kto teda je ten, čo o ňom počúvam také veci?“ A chcel ho vidieť.

Návrat apoštolov a rozmnoženie chleba. – 10 Keď sa apoštoli
vrátili, porozprávali mu všetko, čo robili. On ich vzal so sebou a len
s nimi odišiel do mesta, ktoré sa volá Betsaida. 11 Keď to zástupy
9 zvedeli, išli za ním. On ich prijal, hovoril im o Božom kráľovstve
7 a uzdravoval tých, čo to potrebovali. 12 Deň sa začal schyľovať.
— Tu pristúpili Dvanásti a povedali mu: „Rozpusť zástup, nech sa
9 rozídu do okolitých dedín a osád pohľadať si nocľah a jedlo, lebo tu
24 sme na pustom mieste.“ 13 On im povedal: „Vy im dajte jesť!“ Oni
vraveli: „Nemáme viac ako päť chlebov a dve ryby; ibaže by sme
šli a nakúpili jedlo pre celý tento zástup.“ 14 Bolo tam asi päťtisíc
mužov. Ale on povedal svojim učeníkom: „Usaďte ich v skupinách
asi po päťdesiat!“ 15 Urobili to a všetkých usadili. 16 Potom vzal
päť chlebov a dve ryby, pozdvihol oči k nebu, dobrorečil nad nimi,
lámal ich a dával svojim učeníkom, aby ich predkladali zástupu.
17 I jedli a všetci sa nasýtili, ba ešte sa nazbieralo dvanásť košov
odrobín, čo po nich zostali.

Petrovo vyznanie a prvá predpoveď utrpenia. – 18 Keď sa raz
osamote modlil a boli s ním učeníci, opýtal sa ich: „Za koho ma
pokladajú zástupy?“ 19 Oni mu odpovedali: „Za Jána Krstiteľa, iní
za Eliáša a iní hovoria, že vstal z mŕtvych jeden z dávnych proro-
kov.“ 20 „A vy ma za koho pokladáte?“ opýtal sa ich. Odpovedal
Peter: „Za Božieho Mesiáša.“ 21 Ale on im dôrazne prikázal, že
to nesmú nikomu povedať, 22 a dodal: „Syn človeka musí mnoho
trpieť, starší, veľkňazi a zákonníci ho zavrhnú, zabijú ho, ale on
tretieho dňa vstane z mŕtvych.“

Ako nasledovať Ježiša. – 23 A všetkým povedal: „Kto chce ísť za
mnou, nech zaprie sám seba, vezme každý deň svoj kríž a nasleduje
ma. 24 Lebo kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí

9, 7 – 9. *Mt* 14, 1 – 2; *Mk* 6, 14 – 16.
9, 10 – 17. *Mt* 14, 13 – 21; *Mk* 6, 30 – 44; *Jn* 6, 1 – 13.
9, 18 – 21. *Mt* 16, 13 – 20; *Mk* 8, 27 – 30.
9, 22. *Mt* 16, 21; *Mk* 8, 31.
9, 23 – 27. *Mt* 16, 24 – 28; *Mk* 8, 34 – 9, 1.

svoj život pre mňa, zachráni si ho. 25 Veď čo osoží človeku, keby aj
celý svet získal, a seba samého by stratil alebo poškodil?! 26 Lebo
kto sa bude hanbiť za mňa a za moje slová, za toho sa bude hanbiť
Syn človeka, keď príde v sláve svojej i Otcovej a svätých anjelov.
27 Veru, hovorím vám: Niektorí z tých, čo tu stoja, neokúsia smrť,
kým neuvidia Božie kráľovstvo."

Ježišovo premenenie. – 28 Asi o osem dní po týchto slovách
vzal so sebou Petra, Jána a Jakuba a vystúpil na vrch modliť sa.
29 Ako sa modlil, zmenil sa vzhľad jeho tváre a jeho odev zažiaril 9
belobou. 30 A hľa, rozprávali sa s ním dvaja muži – boli to Mojžiš 25
a Eliáš. 31 Zjavili sa v sláve a hovorili o jeho odchode, ktorý sa mal —
uskutočniť v Jeruzaleme. 32 Petra a tých, čo boli s ním, premohol 9
spánok. A keď sa prebudili, videli jeho slávu a tých dvoch mužov, 45
čo s ním stáli. 33 Keď od neho odchádzali, povedal Peter Ježišovi:
„Učiteľ, dobre je nám tu. Urobme tri stánky: jeden tebe, jeden Moj-
žišovi a jeden Eliášovi." Nevedel, čo hovorí. 34 Kým toto hovoril,
utvoril sa oblak a zahalil ich. Keď vstúpili do oblaku, zmocnil sa
ich strach. 35 A z oblaku zaznel hlas: „Toto je môj vyvolený Syn,
počúvajte ho!" 36 A kým hlas doznel, ostal Ježiš sám. Oni zmĺkli
a v tých dňoch nehovorili nikomu o tom, čo videli.

Uzdravenie posadnutého chlapca. – 37 Keď na druhý deň zo-
stúpili z vrchu, išiel mu v ústrety veľký zástup. 38 Tu vykríkol akýsi
muž zo zástupu: „Učiteľ, prosím ťa, pozri sa na môjho syna, je to
moje jediné dieťa! 39 Hľa, zmocňuje sa ho duch, z ničoho nič kričí,
hádže ním, až mu ide pena; ťažko ho opúšťa a týra ho. 40 Prosil som
tvojich učeníkov, aby ho vyhnali, ale nemohli." 41 Ježiš povedal:
„Neveriace a skazené pokolenie, dokedy mám byť ešte s vami a trpieť
vás? Priveď sem svojho syna." 42 Ako prichádzal, zlý duch ho zhodil
a zmietal ním. Ježiš nečistému duchu pohrozil, chlapca uzdravil
a vrátil ho jeho otcovi. 43 A všetci stŕpli nad veľkou Božou mocou.

Druhá predpoveď utrpenia. – Keď sa všetci divili všetkému, čo
robil, povedal svojim učeníkom: 44 „Dobre počúvajte a zapamätajte
si, čo vám poviem: Syn človeka bude vydaný do rúk ľudí." 45 Lenže

---

9, 27. Vzťahuje sa to na Ježišovo premenenie a najmä zmŕtvychvstanie.
9, 28 – 36. *Mt* 17, 1 – 9; *Mk* 9, 2 – 10.
9, 37 – 43a. *Mt* 17, 14 – 20; *Mk* 9, 14 – 29.
9, 43b – 45. *Mt* 17, 22; *Mk* 9, 30 – 32.

oni nechápali toto slovo. Bolo im zahalené, aby mu nerozumeli, ale báli sa ho opýtať na to slovo.

Spor o prvenstvo. – 46 Napadla im myšlienka, kto z nich je väčší. 47 Ale Ježiš poznal zmýšľanie ich srdca, vzal dieťa, postavil ho vedľa seba 48 a povedal im: „Kto prijme toto dieťa v mojom mene, mňa prijíma. A kto prijíma mňa, prijíma toho, ktorý ma poslal. Lebo kto je medzi vami najmenší, ten je veľký."

Skutky v Kristovom mene. – 49 Vtedy povedal Ján: „Učiteľ, videli sme kohosi, ako v tvojom mene vyháňa zlých duchov. Bránili sme mu to, veď nechodí s nami." 50 Ježiš mu vravel: „Nebráňte mu, lebo kto nie je proti vám, je za vás!"

9 46 — 9 62

IV. Ježišova cesta do Jeruzalema, 9, 51 – 19, 27

Nepohostinní Samaritáni. – 51 Keď sa napĺňali dni, v ktoré mal byť vzatý zo sveta, pevne sa rozhodol ísť do Jeruzalema 52 a poslal pred sebou poslov. Oni sa vydali na cestu a prišli do istej samarijskej dediny, aby mu pripravili nocľah. 53 Ale neprijali ho, lebo mal namierené do Jeruzalema. 54 Keď to videli učeníci Jakub a Ján, povedali: „Pane, máme povedať, aby *zostúpil oheň z neba a zničil* ich?" 55 On sa obrátil a pokarhal ich. 56 A odišli do inej dediny.

Náročnosť apoštolského povolania. – 57 Ako šli po ceste, ktosi mu povedal: „Pôjdem za tebou všade, kam pôjdeš." 58 Ježiš mu odvetil: „Líšky majú svoje skrýše a nebeské vtáky hniezda, ale Syn človeka nemá kde hlavu skloniť." 59 Inému vravel: „Poď za mnou!" On odpovedal: „Pane, dovoľ mi najprv odísť a pochovať si otca." 60 Ale Ježiš mu povedal: „Nechaj, nech si mŕtvi pochovávajú mŕtvych. Ty choď a zvestuj Božie kráľovstvo!" 61 Aj iný hovoril: „Pane, pôjdem za tebou, ale najprv mi dovoľ rozlúčiť sa s rodinou." 62 Ježiš mu povedal: „Kto položí ruku na pluh a obzerá sa späť, nie je súci pre Božie kráľovstvo."

9, 46 – 48. *Mt* 18, 1 – 5; *Mk* 9, 33 – 37.
9, 49 – 50. *Mk* 9, 38 – 41.
9, 51 – 56. Verš 51 zodpovedá *Mt* 19, 1 a *Mk* 10, 1. Lukáš uvádza na začiatku Ježišovho účinkovania v Judei veľkú zbierku evanjeliového materiálu, zoskupeného okolo niekoľkých epizód, ktoré sa odohrali na judejskom území (*Lk* 9, 51 – 18, 14). „Pevne sa rozhodol" – doslova „zatvrdil si tvár" (porov. *Iz* 50, 7).
9, 53. Samaritáni sa nábožensky už dávno (od čias babylonského zajatia) odtrhli od náboženskej jednoty so Židmi a pokladali svoj posvätný vrch Garizim za miesto, kde treba Boha uctievať (*Jn* 4, 20). Preto sa správali nepriateľsky aj voči židovským pútnikom, ktorí šli cez ich územie z Galiley do Jeruzalema.
9, 57 – 62. *Mt* 8, 18 – 22.

10 **Rozoslanie sedemdesiatich dvoch učeníkov.** – [1] Potom
si Pán vyvolil iných sedemdesiatich dvoch a po dvoch ich
poslal pred sebou do každého mesta a na každé miesto, kam sa
sám chystal ísť. [2] A povedal im: „Žatva je veľká, ale robotníkov
málo. Preto proste Pána žatvy, aby poslal robotníkov na svoju žatvu!
[3] Choďte! Hľa, posielam vás ako baránkov medzi vlkov. [4] Nenoste
mešec ani kapsu, ani obuv a cestou nikoho nepozdravujte! [5] Keď
vojdete do niektorého domu, najprv povedzte: ‚Pokoj tomuto do-
mu!‘ [6] Ak tam bude syn pokoja, váš pokoj na ňom spočinie; ak nie, 10
vráti sa k vám. [7] V tom dome potom ostaňte, jedzte a pite, čo majú, 1
lebo robotník si zaslúži svoju mzdu. Neprechádzajte z domu do —
domu! [8] A keď prídete do niektorého mesta a prijmú vás, jedzte, 10
čo vám predložia, [9] uzdravujte chorých, čo sú v ňom, a povedzte 19
im: ‚Priblížilo sa k vám Božie kráľovstvo.‘ [10] Keď prídete do nie-
ktorého mesta a neprijali by vás, vyjdite do jeho ulíc a povedzte:
[11] ‚Striasame na vás aj prach, čo sa nám vo vašom meste prilepil
na nohy. Ale vedzte, že sa priblížilo Božie kráľovstvo!‘ [12] Hovorím
vám, že Sodomčanom bude v onen deň ľahšie ako takému mestu.

Beda neveriacim mestám. – [13] Beda ti, Korozain! Beda ti, Bet-
saida! Lebo keby sa v Týre a Sidone boli stali zázraky, ktoré sa stali
u vás, dávno by boli v kajúcom rúchu sedeli v popole a kajali sa.
[14] Preto Týru a Sidonu bude na súde ľahšie ako vám.
[15] A ty, Kafarnaum, vari *sa budeš vyvyšovať až do neba? Do pekla
sa prepadneš!*
[16] Kto vás počúva, mňa počúva, a kto vami pohŕda, mnou pohŕda.
Kto však pohŕda mnou, pohŕda tým, ktorý ma poslal.“

Návrat sedemdesiatich dvoch. – [17] Sedemdesiati dvaja sa vrátili
natešení a hovorili: „Pane, aj zlí duchovia sa nám poddávajú v tvo-
jom mene!“ [18] On im povedal: „Videl som satana padať z neba ako
blesk. [19] Hľa, dal som vám moc šliapať po hadoch a škorpiónoch

---

10, 1–12. Ježiš dáva dvakrát praktické úpravy pre apoštolskú prácu: najprv 12 apoštolom a potom 72 učeníkom. Ľudí majú získavať pre Krista nie násilím, ale miernosťou a pokojom.
10, 2. *Mt* 9, 37–38.
10, 3. *Mt* 10, 16.
10, 4. *Mt* 10, 9–15; *Mk* 6, 8–11. Porov. poznámku k *Mk* 6, 8–9 – Pozdrav bol obrad a vyžadoval si dlhší čas (porov. *2 Kr* 4, 29).
10, 11. Porov. *Mt* 10, 14.
10, 13–15. *Mt* 11, 20–24.
10, 16. *Mt* 10, 40; *Jn* 13, 20.
10, 17–20. Vyháňanie zlých duchov je jedným zo znakov príchodu Božieho kráľovstva, ktoré znamená koniec moci zlého ducha. Had a škorpión sú symboly každého nebezpečenstva.

i po všetkej sile nepriateľa a nič vám neuškodí. 20 No neradujte sa
z toho, že sa vám poddávajú duchovia, ale radujte sa, že sú vaše
mená zapísané v nebi.“

Evanjelium sa zjavuje maličkým. – 21 V tej hodine zaplesal
v Duchu Svätom a povedal: „Zvelebujem ťa, Otče, Pán neba i zeme, že si tieto veci skryl pred múdrymi a rozumnými a zjavil si ich
maličkým. Áno, Otče, tebe sa tak páčilo. 22 Môj otec mi odovzdal
všetko. A nik nevie, kto je Syn, iba Otec, ani kto je Otec, iba Syn
10 a ten, komu to Syn bude chcieť zjaviť.“

20 **Šťastie Ježišových učeníkov.** – 23 Potom sa obrátil osobitne
— k učeníkom a povedal: „Blahoslavené oči, ktoré vidia, čo vidíte vy.
10 24 Lebo hovorím vám: Mnohí proroci a králi chceli vidieť, čo vidíte
36 vy, ale nevideli, a počuť, čo vy počúvate, ale nepočuli.“

Hlavné prikázanie. – 25 Tu vystúpil ktorýsi znalec zákona a povedal, aby ho pokúšal: „Učiteľ, čo mám robiť, aby som bol dedičom
večného života?“ 26 Ježiš mu vravel: „Čo je napísané v Zákone?
Ako tam čítaš?“ 27 On odpovedal: *„Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca, z celej svojej duše, zo všetkých svojich síl* a z celej svojej mysle a *svojho blížneho ako seba samého!*“ 28 Povedal mu: „Správne si odpovedal. Toto rob a budeš žiť!“ 29 Ale on
sa chcel ospravedlniť, preto sa opýtal Ježiša: „A kto je môj blížny?“

Podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi. – 30 Ježiš povedal:
„Istý človek zostupoval z Jeruzalema do Jericha a padol do rúk zbojníkov. Tí ho ozbíjali, doráňali, nechali ho polomŕtveho a odišli. 31 Náhodou šiel tou cestou istý kňaz, a keď ho uvidel, obišiel ho. 32 Takisto
aj levita: keď prišiel na to miesto a uvidel ho, išiel ďalej. 33 No prišiel
k nemu istý cestujúci Samaritán, a keď ho uvidel, bolo mu ho ľúto.
34 Pristúpil k nemu, nalial mu na rany oleja a vína a obviazal mu ich;
vyložil ho na svoje dobytča, zaviezol ho do hostinca a staral sa oň.
35 Na druhý deň vyňal dva denáre, dal ich hostinskému a povedal:
‚Staraj sa oň, a ak vynaložíš viac, ja ti to zaplatím, keď sa budem
vracať.‘ 36 Čo myslíš, ktorý z tých troch bol blížnym tomu, čo padol

---

10, 21 – 22. *Mt* 11, 25 – 27.
10, 23 – 24. *Mt* 13, 16 – 17.
10, 25 – 28. *Mt* 22, 34 – 40; *Mk* 12, 28 – 34.
10, 27. *Dt* 6, 5; *Lv* 19, 18.
10, 28. *Lv* 18, 5.

10, 29 – 37. Toto podobenstvo má iba Lukáš. Jericho bolo od Jeruzalema vzdialené asi 30 km smerom na severovýchod, výškový rozdiel asi 1 000 m. – Na otázku: „Kto je môj blížny?“ Ježiš odpovedá podobenstvom, ktoré vedie k otázke: „Komu si ty blížny?“

do rúk zbojníkov?“ 37 On odpovedal: „Ten, čo mu preukázal milosrdenstvo.“ A Ježiš mu povedal: „Choď a rob aj ty podobne!“

Mária a Marta. – 38 Ako išli ďalej, vošiel do ktorejsi dediny, kde ho prijala do domu istá žena menom Marta. 39 Tá mala sestru menom Máriu, ktorá si sadla Pánovi k nohám a počúvala jeho slovo. 40 Ale Marta mala plno práce s obsluhou. Tu zastala a povedala: „Pane, nedbáš, že ma sestra nechá samu obsluhovať? Povedz jej, nech mi pomôže!“ 41 Pán jej odpovedal: „Marta, Marta, staráš sa a znepokojuješ pre mnohé veci, 42 a potrebné je len jedno. Mária si vybrala lepší podiel, ktorý sa jej neodníme.“ 10 37

11 **Modlitba Pána.** – 1 Raz sa na ktoromsi mieste modlil. Keď skončil, povedal mu jeden z jeho učeníkov: „Pane, nauč nás modliť sa, ako Ján naučil svojich učeníkov.“ 2 Povedal im: „Keď sa modlíte, hovorte: 11 10

Otče, posväť sa tvoje meno,
príď tvoje kráľovstvo.
3 Chlieb náš každodenný daj nám každý deň
4 a odpusť nám naše hriechy,
lebo aj my odpúšťame každému svojmu dlžníkovi.
A neuveď nás do pokušenia.“

Podobenstvo o neodbytnom priateľovi. – 5 Potom im hovoril: „Niekto z vás má priateľa. Pôjde k nemu o polnoci a povie mu: ‚Priateľu, požičaj mi tri chleby, 6 lebo prišiel ku mne priateľ z cesty a nemám mu čo ponúknuť.‘ 7 A on znútra odpovie: ‚Neobťažuj ma! Dvere sú už zamknuté a deti sú so mnou v posteli. Nemôžem vstať a dať ti.‘ 8 Hovorím vám: Aj keď nevstane a nedá mu preto, že mu je priateľom, pre jeho neodbytnosť vstane a dá mu, čo potrebuje.

Modlitba s dôverou. – 9 Aj ja vám hovorím: Proste a dostanete! Hľadajte a nájdete! Klopte a otvoria vám! 10 Lebo každý, kto

---

10, 38 – 42. O tejto návšteve rozpráva iba Lukáš. „Potrebné je len jedno“ – starosť o dušu má prednosť pred starosťou o telo.

11, 1 – 4. *Mt* 6, 9 – 13. Ako celá reč, povedaná na vrchu, uvádza sa u *Lk* v skrátenej forme, aj modlitba Pána je tu o niečo kratšia ako u *Mt*.

11, 5 – 8. Toto podobenstvo sa nachádza len u *Lk*.

11, 9 – 13. *Mt* 7, 7 – 11.

prosí, dostane, a kto hľadá, nájde, a kto klope, tomu otvoria. 11 Ak
niekoho z vás ako otca poprosí syn o rybu, vari mu dá namiesto
ryby hada? 12 Alebo ak pýta vajce, podá mu škorpióna? 13 Keď teda
vy, hoci ste zlí, viete dávať dobré dary svojim deťom, o čo skôr dá
nebeský Otec Ducha Svätého tým, čo ho prosia!“

Zlomyseľné prekrúcanie Ježišovej moci. – 14 Raz vyháňal zlé-
ho ducha, ktorý bol nemý. Keď zlý duch vyšiel, nemý prehovoril.
Zástupy žasli; 15 no niektorí z nich hovorili: „Mocou Belzebula,
11 kniežaťa zlých duchov, vyháňa zlých duchov.“ 16 Iní žiadali od neho
11 znamenie z neba, aby ho pokúšali. 17 Ale on poznal ich myšlienky
— a povedal im: „Každé kráľovstvo vnútorne rozdelené spustne a dom
11 na dom sa zrúti. 18 Ak je aj satan vnútorne rozdelený, akože obstojí
28 jeho kráľovstvo? Vy hovoríte, že ja mocou Belzebula vyháňam zlých
duchov. 19 No ak ja vyháňam zlých duchov mocou Belzebula, čou
mocou ich vyháňajú vaši synovia? Preto oni budú vašimi sudcami.
20 Ale ak ja Božím prstom vyháňam zlých duchov, potom k vám
prišlo Božie kráľovstvo.
21 Keď silný ozbrojený človek stráži svoj dvor, jeho majetok je v bez-
pečí. 22 Ale keď ho prepadne silnejší ako on, premôže ho, vezme
mu zbrane, na ktoré sa spoliehal, a korisť rozdelí.
23 Kto nie je so mnou, je proti mne, a kto nezhromažďuje so mnou,
rozhadzuje.

O návrate nečistého ducha. – 24 Keď nečistý duch vyjde z člo-
veka, blúdi po vyschnutých miestach a hľadá odpočinok. Ale
keď nenájde, povie si: ‚Vrátim sa do svojho domu, odkiaľ som
vyšiel.‘ 25 Keď ta príde, nájde ho vymetený a vyzdobený. 26 Tu
odíde, vezme sedem iných duchov, horších, ako je sám, vojdú
dnu a usídlia sa tam. A stav takého človeka je nakoniec horší,
ako bol predtým.“

Chvála Ježišovej matky. – 27 Ako to hovoril, akási žena zo zá-
stupu pozdvihla svoj hlas a povedala mu: „Blahoslavený život,
ktorý ťa nosil, a prsia, ktoré si požíval.“ 28 Ale on povedal: „Skôr
sú blahoslavení tí, čo počúvajú Božie slovo a zachovávajú ho.“

11, 14 – 23. *Mt* 12, 22 – 30; *Mk* 3, 22 – 27.
11, 24 – 26. *Mt* 12, 43 – 45.
11, 27 – 28. Tento výjav opisuje iba Lukáš. – Mária je blahoslavená preto, lebo je matkou Ježiša Krista. Blahoslavenejšia je preto, že prijala do srdca Božie slovo a vo svojom živote ho aj uskutočňovala.

Jonášovo znamenie. – 29 Keď sa schádzali zástupy, začal hovoriť:
„Toto pokolenie je zlé pokolenie. Žiada znamenie, ale znamenie
nedostane, iba ak znamenie Jonášovo. 30 Lebo ako bol Jonáš zna-
mením pre Ninivčanov, tak bude aj Syn človeka pre toto pokolenie.
31 Kráľovná z juhu vystúpi na súde proti mužom tohto pokolenia
a odsúdi ich; lebo ona z končín zeme prišla počúvať Šalamúnovu
múdrosť – a tu je niekto väčší ako Šalamún. 32 Muži z Ninive vy-
stúpia na súde proti tomuto pokoleniu a odsúdia ho; lebo oni sa
kajali na Jonášovo kázanie – a tu je predsa niekto väčší ako Jonáš.
Výroky o svetle. – 33 Nik nezažne lampu a nepostaví ju do kúta
ani pod mericu, ale postaví ju na svietnik, aby tí, čo vchádzajú,
videli svetlo. 34 Lampou tela je tvoje oko. Ak bude tvoje oko čisté,
bude celé tvoje telo vo svetle. Ale ak sa zakalí, bude aj tvoje telo
vo tme. 35 Daj si teda pozor, aby svetlo, čo je v tebe, nebolo tmou.
36 Ak bude celé tvoje telo vo svetle a ani jedna jeho časť nebude
vo tme, celé bude jasné, ako keď ťa lampa ožiari svojím svetlom.“
Proti farizejom. – 37 Keď ešte hovoril, pozval ho istý farizej, aby
uňho obedoval. On šiel a sadol si k stolu. 38 A farizej sa začudoval,
keď videl, že sa pred obedom neumyl. 39 Pán mu povedal. „Vy, farizeji,
čistíte čašu a misu zvonka, ale vaše vnútro je plné lúpeže a neprávosti.
40 Hlupáci, či ten, čo stvoril vonkajšok, nestvoril aj vnútro? 41 Ale čo
je vnútri, rozdajte ako almužnu a všetko vám bude čisté. 42 No beda
vám, farizeji, lebo dávate desiatky z mäty, ruty a z každej zeleniny,
ale spravodlivosť a Božiu lásku obchádzate! Toto bolo treba robiť
a tamto nezanedbávať! 43 Beda vám, farizeji, lebo máte radi prvú
stolicu v synagógach a pozdravy na uliciach! 44 Beda vám, lebo ste
ako neoznačené hroby a ľudia ani nevedia, po čom chodia!“
Proti zákonníkom. – 45 Vtedy mu povedal ktorýsi zákonník:
„Učiteľ, keď takto hovoríš, aj nás urážaš.“ 46 On mu povedal: „Aj
vám, zákonníkom, beda! Lebo zaťažujete ľudí bremenami, ktoré
nemožno uniesť, ale sami sa tých bremien ani jediným prstom ne-
dotknete. 47 Beda vám, lebo staviate pomníky prorokom, ktorých
zabili vaši otcovia! 48 Tým dosvedčujete a schvaľujete činy svojich

11 29 — 11 48

11, 29 – 32. *Mt* 12, 38 – 42; *Mk* 8, 11 – 12.
11, 33 – 36. *Mt* 5, 15; 6, 22 – 23; *Mk* 4, 21.
11, 34 – 36. Porov. poznámku k *Mt* 6, 22.
11, 37 – 54. *Mt* 23, 23 – 36.
11, 41. Farizeji dosiahnu odpustenie hriechov, a teda čisté svedomie, ak vrátia nahrabané veci alebo ich rozdajú ako almužnu. Porov. Zachejove slová u *Lk* 19, 8.

otcov, lebo oni ich zabíjali a vy im staviate pomníky. 49 Preto aj
Božia múdrosť povedala: Pošlem k nim prorokov a apoštolov a oni
niektorých z nich zabijú, iných budú prenasledovať; 50 a toto po-
kolenie sa bude zodpovedať za krv všetkých prorokov vyliatu od
stvorenia sveta, 51 počnúc krvou Ábela až po krv Zachariáša, ktorý
zahynul medzi oltárom a chrámom. Áno, hovorím vám: Toto po-
kolenie sa bude zodpovedať. 52 Beda vám, zákonníci, lebo ste vzali
kľúč poznania! Sami ste nevošli, a tým, čo chceli vojsť, ste zabránili.“
11 53 Keď stade odchádzal, začali naňho zákonníci a farizeji prudko
49 dorážať a dotieravo sa ho na všeličo vypytovali. 54 Strojili mu úklady,
— aby niečo podchytili z jeho úst.
12
12 12 **Varovanie pred kvasom farizejov.** – 1 Medzitým ho obstúpili
také zástupy, že skoro jeden po druhom šliapali. On začal
hovoriť najprv svojim učeníkom: „Chráňte sa kvasu farizejov, čiže
pokrytectva. 2 Veď nič nie je skryté, čo by sa neodhalilo, a nič nie
je utajené, čo by sa neprezvedelo. 3 Lebo čo ste povedali vo tme,
bude počuť na svetle, a čo ste pošepli v izbách do ucha, bude sa
rozhlasovať zo striech.

Odvaha pri vyznávaní Krista. – 4 Vám, svojim priateľom, ho-
vorím: Nebojte sa tých, čo zabíjajú telo, a potom už nemajú čo
urobiť! 5 Ukážem vám, koho sa máte báť. Bojte sa toho, ktorý keď
zabije, má moc uvrhnúť do pekla! Áno, hovorím vám: Tohto sa
bojte! 6 Nepredáva sa päť vrabcov za dva haliere? A Boh ani na
jedného z nich nezabudne. 7 Vy však máte aj všetky vlasy na hlave
spočítané. Nebojte sa, vy ste cennejší ako mnoho vrabcov!
8 Hovorím vám: Každého, kto ma vyzná pred ľuďmi, aj Syn človeka
vyzná pred Božími anjelmi. 9 Ale kto mňa zaprie pred ľuďmi, bude
zaprený pred Božími anjelmi.
10 Ak niekto povie niečo proti Synovi človeka, odpustí sa mu to. Kto
by sa však rúhal Duchu Svätému, tomu sa neodpustí.
11 Keď vás budú vodiť do synagóg, pred úrady a vrchnosti, nestaraj-
te sa, ako a čím sa budete brániť alebo čo budete hovoriť, 12 lebo
Duch Svätý vás v tú hodinu poučí, čo treba hovoriť.“

12, 1 – 3. *Mt* 16, 6; 26 – 27; *Mk* 8, 15; 4, 22.
12, 1. Pozri poznámku k *Mk* 8, 15.
12, 4 – 12. *Mt* 10, 28 – 33. 17 – 20.
12, 10. Pozri poznámku k *Mt* 12, 32.

Chráňte sa chamtivosti. – 13 Ktosi zo zástupu mu povedal: „Učiteľ, povedz môjmu bratovi, aby sa so mnou podelil o dedičstvo.“
14 On mu odvetil: „Človeče, kto ma ustanovil za sudcu alebo rozdeľovača medzi vami?“ 15 A ostatným povedal: „Dajte si pozor
a chráňte sa všetkej chamtivosti! Lebo aj keď má človek hojnosť
všetkého, jeho život nezávisí od toho, čo má.“ 16 A povedal im aj
podobenstvo: „Istému boháčovi prinieslo pole veľkú úrodu. 17 Pre-
mýšľal a hovoril si: ‚Čo budem robiť? Veď nemám kde uložiť úrodu.‘
18 Potom si povedal: ‚Toto urobím: Zrúcam svoje sýpky a postavím 12
väčšie a tam uložím všetko obilie i ostatný svoj majetok. 19 Potom 13
si poviem: Duša, máš veľké zásoby na mnohé roky. Odpočívaj, jedz, —
pi a veselo hoduj!‘ 20 Ale Boh mu povedal: ‚Blázon! Ešte tejto noci 12
požiadajú od teba tvoj život, a čo si si nahonobil, čie bude?‘ 21 Tak 34
je to s tým, kto si hromadí poklady, a pred Bohom nie je bohatý.“

Dôvera v Božiu prozreteľnosť. – 22 A svojim učeníkom povedal:
„Preto vám hovorím: Nebuďte ustarostení o život, čo budete jesť,
ani o telo, čo si oblečiete. 23 Veď život je viac ako jedlo a telo viac
ako odev. 24 Pozrite sa na havrany: Nesejú, ani nežnú, nemajú
ani komoru, ani stodolu, a Boh ich živí. A vy ste o koľko viac ako
vtáky! 25 A kto z vás si môže starosťami pridať čo len lakeť k svojmu
životu? 26 Ak teda nemôžete ani to najmenšie, čo sa tak staráte
o to ostatné? 27 Pozrite sa na ľalie, ako rastú: nepracujú, nepradú;
a hovorím vám: Ani Šalamún sa v celej svojej sláve neobliekal tak
ako jediná z nich. 28 Keď teda Boh takto oblieka rastlinu, ktorá je
dnes na poli a zajtra ju hodia do pece, o čo skôr vás, vy maloverní?!
29 Ani vy sa nezháňajte, čo budete jesť alebo čo budete piť, a nebuďte
ustarostení! 30 Veď toto všetko zháňajú ľudia tohto sveta. Váš Otec
predsa vie, že toto potrebujete. 31 Ale hľadajte jeho kráľovstvo
a toto dostanete navyše.

Pravý poklad. – 32 Neboj sa, maličké stádo, lebo vášmu Otcovi
sa zapáčilo dať vám kráľovstvo. 33 Predajte, čo máte, a rozdajte
ako almužnu! Robte si mešce, ktoré sa nezoderú, nevyčerpateľný
poklad v nebi, kde sa zlodej nedostane a kde moľ neničí. 34 Lebo
kde je váš poklad, tam bude aj vaše srdce.

12, 22 – 31. *Mt* 6, 25 – 33.

12, 32 – 34. *Mt* 6, 19 – 21.

Výzva na bdelosť. – 35 Bedrá majte opásané a lampy zažaté!
36 Buďte podobní ľuďom, ktorí očakávajú svojho pána, keď sa má
vrátiť zo svadby, aby mu otvorili hneď, ako príde a zaklope. 37 Bla-
hoslavení sluhovia, ktorých pán pri svojom príchode nájde bdieť.
Veru, hovorím vám: Opáše sa, posadí ich k stolu a bude ich obslu-
hovať. 38 A keď príde pred polnocou alebo až nad ránom a nájde
ich bdieť, budú blahoslavení. 39 Uvážte predsa: Keby hospodár
vedel, v ktorú hodinu príde zlodej, nedovolil by mu vniknúť do
12 svojho domu. 40 Aj vy buďte pripravení, lebo Syn človeka príde
35 v hodinu, o ktorej sa nenazdáte.“

Podobenstvo o vernom sluhovi. – 41 Peter mu povedal: „Pane,
12 toto podobenstvo hovoríš iba nám alebo všetkým?“ 42 Pán pove-
53 dal: „Kto je teda verný a múdry správca, ktorého pán ustanoví nad
svojou čeľaďou, aby jej načas dával určený pokrm? 43 Blahoslavený
sluha, ktorého pán pri svojom príchode nájde tak robiť. 44 Veru,
hovorím vám: Ustanoví ho nad všetkým, čo má. 45 Ale keby si
ten sluha v srdci povedal: ‚Môj pán voľajako nejde,‘ a začal by biť
sluhov a slúžky, jesť, piť a opíjať sa, 46 pán toho sluhu príde v deň,
keď to najmenej čaká, a v hodinu, o ktorej nevie, oddelí ho a dá mu
podiel medzi nevernými. 47 Toho sluhu, ktorý poznal vôľu svojho
pána, no nepripravil sa a nesplnil jeho vôľu, veľmi zbijú. 48 Toho,
ktorý ju nepoznal a urobil niečo, za čo si zaslúži bitku, menej zbijú.
Kto mnoho dostal, od toho sa bude mnoho požadovať, a komu veľa
zverili, od toho budú viac žiadať.

Triedenie duchov. – 49 Oheň som prišiel vrhnúť na zem; a čo
chcem? Len aby už vzplanul! 50 Ale krstom mám byť pokrstený, a ako
mi je úzko, kým sa to nestane! 51 Myslíte si, že som prišiel darovať
pokoj zemi? Nie, hovorím vám, ale rozdelenie. 52 Lebo odteraz sa
päť ľudí v jednom dome rozdelí: traja proti dvom a dvaja proti trom.
53 Rozdelia sa otec proti synovi a *syn proti otcovi*, matka proti dcére
a *dcéra proti matke*, svokra proti neveste a *nevesta proti svokre*.“

12, 35 – 40. *Mt* 24, 42 – 44; *Mk* 13, 33 – 37.
12, 35. Židia nosili dlhší oblek. Preto pri práci alebo pri cestovaní bolo im treba šaty podpásať, aby im nepre-kážali v pohybe. Podpásané rúcho je znakom pracovi-tosti a neúnavnosti. Horiace svetlo naznačuje bdenie.
12, 38. „Pred polnocou“ – „nad ránom“ doslovne „o druhej a tretej stráži“.
12, 41 – 48. *Mt* 24, 45 – 51.
12, 49 – 53. *Mt* 10, 34 – 36.
12, 49. „Oheň“ sa tu vysvetľuje rozlične. Ježiš prinie-sol na zem oheň, ktorý sa v dušiach ľudí rozhorí ako oheň lásky k Bohu. Každý to však nepochopí. Preto budú medzi ľuďmi roztržky, dokonca aj v rodinách.

Poznať znamenie čias. – 54 Potom povedal zástupom: „Keď
zbadáte, že na západe vystupuje oblak, hneď hovoríte: ‚Dážď príde,‘ a býva tak. 55 A keď veje južný vietor, hovoríte: ‚Bude horúco,‘
a býva. 56 Pokrytci, vzhľad zeme a neba viete posúdiť. Ako to, že
terajší čas posúdiť neviete? 57 Prečo sami od seba neusúdite, čo
je spravodlivé?

Zmieriť sa s protivníkom. – 58 Keď ideš so svojím protivníkom
pred vrchnosť, usiluj sa s ním cestou vyrovnať, aby ťa nezavliekol
k sudcovi, lebo sudca ťa vydá drábovi a dráb ťa vrhne do väzenia. 12
59 Hovorím ti: Nevyjdeš odtiaľ, kým nezaplatíš do ostatného haliera.“ 54

13 **Prozreteľnostná výzva na pokánie.** – 1 Niektorí z tých, čo 13
tam boli v tom čase, rozprávali mu o Galilejčanoch, ktorých 12
krv Pilát zmiešal s krvou ich obetí. 2 On im povedal: „Myslíte si,
že títo Galilejčania boli väčší hriešnici ako ostatní Galilejčania,
keď tak trpeli? 3 Nie, hovorím vám, ale ak nebudete robiť pokánie,
všetci podobne zahyniete. 4 Alebo si myslíte, že tí osemnásti, čo na
nich padla veža v Siloe a zabila ich, boli väčší vinníci ako ostatní
obyvatelia Jeruzalema? 5 Nie, hovorím vám, ale ak nebudete robiť
pokánie, všetci zahyniete podobne.“

Podobenstvo o neplodnom figovníku. – 6 A povedal toto podobenstvo: „Ktosi mal vo vinici zasadený figovník a prišiel hľadať na
ňom ovocie, ale nenašiel. 7 Preto povedal vinohradníkovi: ‚Pozri,
už tri roky chodím hľadať ovocie na tomto figovníku, a nič nenachádzam. Vytni ho! Načo ešte aj zem vyčerpáva?‘ 8 On mu odvetil:
‚Pane, nechaj ho ešte tento rok. Okopem ho a pohnojím. 9 Možno
nabudúce prinesie ovocie. Ak nie, potom ho vytneš.‘“

Uzdravil zhrbenú ženu v sobotu. – 10 V sobotu učil v istej
synagóge. 11 Bola tam žena, ktorá osemnásť rokov mala ducha neduživosti. Bola zhrbená a nemohla sa ani trochu narovnať. 12 Keď ju Ježiš zbadal, zavolal si ju a povedal jej: „Žena, si

---

12, 54 – 56. *Mt* 16, 2 – 3.
12, 56. Židia mali dosť možností poznať a presvedčiť sa, že Ježiš je Mesiáš, ktorého proroci predpovedali.
12, 58 – 59. *Mt* 5, 25 – 26.
13, 1 – 5. Židia videli v nešťastí trest za zvlášť ťažké hriechy. Ježiš sa otázkou podrobnejšie nezaoberá. Vyzýva iba na to, aby nešťastie iných viedlo ľudí k pokániu.
13, 6 – 9. Figovník predstavuje židovský národ, o ktorý sa Boh trpezlivo stará. „Tri roky“ podľa niektorých sú tri roky Ježišovho účinkovania.
13, 10 – 17. Uzdravenie chorej ženy je znakom, že sa blíži spása. Predstavený synagógy nechcel rozpoznať znamenia čias.

oslobodená od svojej choroby,“ 13 a vložil na ňu ruky. Ona sa
hneď vzpriamila a oslavovala Boha.
14 Ale predstavený synagógy sa nahneval, že Ježiš v sobotu uzdra-
vuje, i povedal zástupu: „Je šesť dní, keď treba pracovať; v tieto dni
prichádzajte a dávajte sa uzdravovať, a nie v sobotu!“ 15 Pán mu
odpovedal: „Pokrytci! Neodväzuje každý z vás v sobotu svojho
vola alebo osla od jasieľ a nevodí ho napájať? 16 A túto Abrahá-
movu dcéru, ktorú satan držal osemnásť rokov spútanú, nebolo
13 treba vyslobodiť z tohto puta hoci aj v sobotu?“ 17 Keď to povedal,
13 všetci jeho protivníci sa zahanbili, ale ľudia sa radovali zo všetkých
— slávnych skutkov, ktoré konal.
13 **Podobenstvo o horčičnom zrnku.** – 18 Potom povedal: „Čomu
30 sa podobá Božie kráľovstvo, k čomu ho prirovnám? 19 Podobá sa
horčičnému zrnku, ktoré človek vzal a zasial vo svojej záhrade.
Keď vyrástlo, bol z neho strom a nebeské vtáky hniezdili na jeho
konároch.“

Podobenstvo o kvase. – 20 A zasa povedal: „K čomu prirovnám
Božie kráľovstvo? 21 Podobá sa kvasu, ktorý žena vezme a vmiesi
do troch mier múky, až sa všetko prekvasí.“

Kto bude spasený. – 22 Cestou do Jeruzalema prechádzal mesta-
mi a dedinami a učil. 23 Ktosi sa ho spýtal: „Pane, je málo tých, čo
budú spasení?“ On im povedal: 24 „Usilujte sa vojsť tesnou bránou,
lebo hovorím vám: Mnohí sa budú pokúšať vojsť, a nebudú môcť.
25 Keď hospodár vstane a zatvorí dvere a vy zostanete vonku, za-
čnete klopať na dvere a volať: ‚Pane, otvor nám!‘ A on vám povie:
‚Ja neviem, odkiaľ ste!‘ 26 Vtedy začnete hovoriť: ‚Jedli sme s tebou
a pili, na našich uliciach si učil.‘ 27 Ale on vám povie: ‚Ja neviem,
odkiaľ ste: odíďte odo mňa všetci, čo pášete neprávosť!‘ 28 Tam
bude plač a škrípanie zubami, až uvidíte, že Abrahám, Izák, Ja-
kub a všetci proroci sú v Božom kráľovstve, a vy ste vyhodení von.
29 A prídu od východu i západu, od severu i od juhu a budú stolovať
v Božom kráľovstve. 30 A tak sú poslední, ktorí budú prvými, a sú
prví, ktorí budú poslednými.“

13, 18 – 19. *Mt* 13, 31 – 32; *Mk* 4, 30 – 32.
13, 20 – 21. *Mt* 13, 33.
13, 22 – 30. *Mt* 7, 13 – 14. 22 – 23; 25, 11 – 12; 8, 11 – 12.
13, 23 – 24. Porov. poznámku k *Mt* 7, 13 – 14.
13, 30. *Mt* 19, 30; 20, 16; *Mk* 10, 31.

Odkaz Herodesovi. – 31 V tú hodinu prišli niektorí farizeji a hovorili mu:
„Odíď odtiaľto, lebo Herodes ťa chce zabiť.“ 32 On im povedal:
„Choďte a povedzte tej líške: ‚Hľa, vyháňam zlých duchov a uzdravujem dnes i zajtra a tretieho dňa dokončím. 33 Ale dnes, zajtra a pozajtre musím ísť ďalej, lebo nie je možné, aby prorok zahynul mimo Jeruzalema.‘

Nárek nad Jeruzalemom. – 34 Jeruzalem, Jeruzalem, ktorý zabíjaš prorokov a kameňuješ tých, čo boli k tebe poslaní, koľko ráz 13
som chcel zhromaždiť tvoje deti ako sliepka svoje kuriatka pod 31
krídla, a nechceli ste. 35 Hľa, *váš dom vám ostáva pustý*. A hovorím vám: Už ma neuvidíte, kým nepríde čas, keď budete hovoriť: 14
‚Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom.‘“ 12

14 **V sobotu uzdravujte chorého na vodnatieľku.** – 1 V istú sobotu vošiel do domu ktoréhosi popredného farizeja stolovať a oni ho pozorovali. 2 A hľa, bol pred ním akýsi človek, ktorý mal vodnatieľku. 3 Tu sa Ježiš obrátil k zákonníkom a farizejom a opýtal sa: „Slobodno v sobotu uzdravovať či nie?“ 4 Ale oni mlčali. Vzal ho teda, uzdravil ho a prepustil. 5 A tamtým povedal:
„Ak niekomu z vás padne do studne syn alebo vôl, nevytiahne ho hneď hoc aj v sobotu?“ 6 A nevedeli mu na to odpovedať.

Prvé a posledné miesto. – 7 Keď zbadal, ako si pozvaní vyberali popredné miesta, povedal im toto podobenstvo: 8 „Ak ťa niekto pozve na svadbu, nesadaj si na prvé miesto, lebo mohol pozvať niekoho vzácnejšieho, ako si ty; 9 a prišiel by ten, čo pozval teba i jeho, a povedal by ti: ‚Uvoľni miesto tomuto.‘ Vtedy by si musel s hanbou zaujať posledné miesto. 10 Ale keď ťa pozvú, choď, sadni si na posledné miesto. Potom príde ten, čo ťa pozval, a povie ti: ‚Priateľu, postúp vyššie!‘ Vtedy sa ti dostane pocty pred všetkými spolustolujúcimi. 11 Lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponižuje, bude povýšený.“

Nezištné pozvanie hostí. – 12 A tomu, čo ho pozval, povedal:
„Keď dávaš obed alebo večeru, nevolaj svojich priateľov ani svojich

---

13, 31. Bol to kráľ Herodes Antipas.
13, 33. Ježiš najprv splní svoju úlohu v stanovenom čase, ktorý mu určil Otec, a len potom ho stihne osud prorokov, smrť v Jeruzaleme.
13, 34 – 35. *Mt* 23, 37 – 39.
13, 35. *Ž* 118, 26.

bratov, ani príbuzných, ani bohatých susedov, aby nepozvali aj oni
teba a mal by si odplatu. 13 Ale keď chystáš hostinu, pozvi chudob-
ných, mrzákov, chromých a slepých. 14 A budeš blahoslavený, lebo
oni sa ti nemajú čím odplatiť. No odplatu dostaneš pri vzkriesení
spravodlivých.“

Podobenstvo o veľkej večeri. – 15 Keď to počul jeden zo spo-
lustolujúcich, povedal mu: „Blahoslavený, kto bude jesť chlieb
v Božom kráľovstve.“ 16 On mu povedal: „Istý človek pripravil
14 veľkú večeru a pozval mnoho ľudí. 17 Keď nadišla hodina večere,
13 poslal svojho sluhu, aby povedal pozvaným: ‚Poďte, už je všetko
— pripravené.‘ 18 A naraz sa začali všetci vyhovárať. Prvý mu povedal:
14 ‚Kúpil som pole a musím si ho ísť pozrieť. Prosím ťa, ospravedlň
31 ma!‘ 19 Druhý povedal: ‚Kúpil som päť záprahov volov a idem ich
vyskúšať. Prosím ťa, ospravedlň ma!‘ 20 A ďalší povedal: ‚Oženil
som sa, a preto nemôžem prísť.‘ 21 Sluha sa vrátil a oznámil to
svojmu pánovi. Vtedy sa hospodár rozhneval a povedal svojmu
sluhovi: ‚Vyjdi rýchle na námestia a do ulíc mesta a priveď sem
chudobných a mrzákov, slepých a chromých!‘ 22 A sluha hlásil:
‚Pane, stalo sa, ako si rozkázal, a ešte je miesto.‘ 23 Tu pán povedal
sluhovi: ‚Vyjdi na cesty a k ohradám a donúť vojsť všetkých, aby
sa mi naplnil dom. 24 Lebo hovorím vám, že ani jeden z tamtých
mužov, čo boli pozvaní, neokúsi moju večeru.‘“

Kto môže byť Ježišovým učeníkom. – 25 Išli s ním veľké zástupy.
Tu sa obrátil a povedal im: 26 „Ak niekto prichádza ku mne a ne-
má v nenávisti svojho otca, matku, ženu, deti, bratov, sestry, ba
aj svoj život, nemôže byť mojím učeníkom. 27 A kto ide za mnou
a nenesie svoj kríž, nemôže byť mojím učeníkom.
28 Ak niekto z vás chce stavať vežu, či si najprv nesadne a nepre-
počíta náklad, či má na jej dokončenie? 29 Aby sa mu potom, keď
položí základ a nebude ju môcť dostavať, nezačali všetci, čo to
uvidia, posmievať: 30 ‚Tento človek začal stavať, a nemohol dokon-
čiť.‘ 31 Alebo keď sa kráľ chystá do boja s iným kráľom, či si najprv

---

14, 15 – 24. *Mt* 22, 1 – 10. – Hostina je obrazom nebeskej blaženosti. Povolaní sú Židia, ktorí ako vyvolený národ mali prví vstupom do Cirkvi dosiahnuť spásu. Zavolaní z ulíc sú pohania.

14, 25 – 35. *Mt* 10, 37 – 38; 16, 24; 5, 13; *Mk* 8, 34; 9, 50.

14, 26. Výraz „nenávidieť“ je semitizmus a znamená „odsunúť do úzadia“ (porov. *Gn* 29, 30. 31. 33; *Dt* 21, 15 n.; *Sdc* 14, 16). Ježiš Kristus žiada, aby ten, čo ho chce nasledovať, dal mu prednosť pred všetkými, aj pred vlastnými pokrvnými.

nesadne a neporozmýšľa, či sa môže s desiatimi tisícami postaviť
proti tomu, ktorý ide proti nemu s dvadsiatimi tisícami? 32 Ak nie,
vyšle posolstvo, kým je tamten ešte ďaleko, a prosí o podmienky
mieru. 33 Tak ani jeden z vás, ak sa nezriekne všetkého, čo má,
nemôže byť mojím učeníkom.
34 Soľ je dobrá. Ale ak aj soľ stratí chuť, čím ju napravia? 35 Nehodí
sa ani do zeme, ani do hnoja, ale ju vyhodia von. Kto má uši na
počúvanie, nech počúva."

14
32
—
15
13

TRI PODOBENSTVÁ O MILOSRDENSTVE, 15, 1 – 32

15 **a) Podobenstvo o stratenej ovci.** – 1 Približovali sa k nemu
všetci mýtnici a hriešnici a počúvali ho. 2 Farizeji a zákonníci
šomrali: „Tento prijíma hriešnikov a jedáva s nimi." 3 Preto im
povedal toto podobenstvo: 4 „Ak má niekto z vás sto oviec a jednu
z nich stratí, nenechá tých deväťdesiatdeväť na púšti a nepôjde
za tou, čo sa stratila, kým ju nenájde? 5 A keď ju nájde, vezme ju
s radosťou na plecia, 6 a len čo príde domov, zvolá priateľov a su-
sedov a povie im: ‚Radujte sa so mnou, lebo som našiel ovcu, čo sa
mi stratila.' 7 Hovorím vám: Tak bude aj v nebi väčšia radosť nad
jedným hriešnikom, ktorý robí pokánie, ako nad deväťdesiatimi
deviatimi spravodlivými, ktorí pokánie nepotrebujú.

b) Podobenstvo o stratenej drachme. – 8 Alebo ak má žena
desať drachiem a jednu drachmu stratí, nezažne lampu, nevymetie
dom a nehľadá starostlivo, kým ju nenájde? 9 A keď ju nájde, zvolá
priateľky a susedky a povie: ‚Radujte sa so mnou, lebo som našla
drachmu, čo som stratila.' 10 Hovorím vám: Takú radosť majú Boží
anjeli z jedného hriešnika, ktorý robí pokánie."

c) Podobenstvo o márnotratnom synovi. – 11 A pokračoval:
„Istý človek mal dvoch synov. 12 Mladší z nich povedal otcovi:
‚Otec, daj mi časť majetku, ktorá mi patrí.' A on im rozdelil maje-
tok. 13 O niekoľko dní si mladší syn všetko zobral, odcestoval do
ďalekého kraja a tam svoj majetok hýrivým životom premárnil.

14, 34. Pozri poznámku k *Mk* 9, 49.
15, 1 – 7. *Mt* 18, 12 – 14.
15, 8 – 10. Jedna drachma mala hodnotu jedného strie-
borného denára, čo bola jednodenná mzda. Nešlo teda
o veľký peniaz, ale pre chudobnú ženu aj to bolo veľa.
15, 11 – 32. Podobenstvo o márnotratnom synovi sa
považuje za najkrajšie podobenstvo. Zjavuje nám ne-
konečné Božie milosrdenstvo a lásku. Podobenstvo
inak poukazuje aj na vnútorný svet kajúceho hriešnika.

14 Keď všetko premrhal, nastal v tej krajine veľký hlad a on začal
trieť núdzu. 15 Išiel teda a uchytil sa u istého obyvateľa tej krajiny
a on ho poslal na svoje hospodárstvo svine pásť. 16 I túžil nasýtiť
sa aspoň strukmi, čo žrali svine, ale nik mu ich nedával. 17 Vstú-
pil teda do seba a povedal si: ‚Koľko nádenníkov u môjho otca
má chleba nazvyš, a ja tu hyniem od hladu. 18 Vstanem, pôjdem
k svojmu otcovi a poviem mu: Otče, zhrešil som proti nebu i voči
tebe. 19 Už nie som hoden volať sa tvojím synom. Prijmi ma ako
15 jedného zo svojich nádenníkov.‘ 20 I vstal a šiel k svojmu otcovi.
14 Ešte bol ďaleko, keď ho zazrel jeho otec, a bolo mu ho ľúto. Pri-
— behol k nemu, hodil sa mu okolo krku a vybozkával ho. 21 Syn
16 mu povedal: ‚Otče, zhrešil som proti nebu i voči tebe. Už nie som
2 hoden volať sa tvojím synom.‘ 22 Ale otec povedal svojim sluhom:
‚Rýchlo prineste najlepšie šaty a oblečte ho! Dajte mu prsteň na
ruku a obuv na nohy! 23 Priveďte vykŕmené teľa a zabite ho. Jedz-
me a veselo hodujme, 24 lebo tento môj syn bol mŕtvy, a ožil, bol
stratený, a našiel sa.‘ A začali hodovať.
25 Jeho starší syn bol práve na poli. Keď sa vracal a približoval sa
k domu, počul hudbu a tanec. 26 Zavolal si jedného zo sluhov a pýtal
sa, čo sa deje. 27 Ten mu povedal: ‚Prišiel tvoj brat a tvoj otec zabil
vykŕmené teľa, lebo sa mu vrátil zdravý.‘ 28 On sa však nahneval
a nechcel vojsť. Vyšiel teda otec a začal ho prosiť. 29 Ale on odpo-
vedal otcovi: ‚Už toľko rokov ti slúžim a nikdy som neprestúpil tvoj
príkaz, a mne si nikdy nedal ani kozliatko, aby som sa zabavil so
svojimi priateľmi. 30 No keď prišiel tento tvoj syn, čo ti prehýril
majetok s neviestkami, pre neho si zabil vykŕmené teľa.‘ 31 On mu
na to povedal: ‚Syn môj, ty si stále so mnou a všetko, čo ja mám,
je tvoje. 32 Ale patrilo sa hodovať a radovať sa, lebo tento tvoj brat
bol mŕtvy, a ožil, bol stratený, a našiel sa.‘“

16 **Podobenstvo o nepoctivom správcovi.** – 1 Učeníkom pove-
dal: „Bol istý bohatý človek, ktorý mal správcu, a toho obža-
lovali u neho, že mu rozhadzuje majetok. 2 Zavolal si ho a povedal

---

15, 16. „Struky“ sú pravdepodobne plody nejakého stromu v krajoch pri Stredozemnom mori, ktorými kŕmievali zvieratá.
15, 18. „Proti nebu“, t. j. proti Bohu. Židia sa usilovali vyhnúť priamemu menovaniu Boha a radšej z úcty používali opisné výrazy.
16, 1 – 8. Pán chváli nepoctivého správcu nie pre jeho nevernosť a nespravodlivosť, ktorej sa ešte aj

mu: ‚Čo to počúvam o tebe? Vydaj počet zo svojho šafárenia, lebo už nemôžeš ďalej šafáriť.‘ 3 Správca si povedal: ‚Čo budem robiť, keď ma môj pán zbavuje správcovstva? Kopať nevládzem, žobrať sa hanbím. 4 Viem, čo urobím, aby ma niekde prijali do domu, keď ma zbavia správcovstva.‘ 5 Zavolal si po jednom dlžníkov svojho pána a vravel prvému: ‚Koľko dlhuješ môjmu pánovi?‘ 6 On povedal: ‚Sto kadí oleja.‘ Vravel mu: ‚Tu máš svoj úpis, rýchlo si sadni a napíš päťdesiat.‘ 7 Potom povedal inému: ‚A ty koľko dlhuješ?‘ On vravel: ‚Sto meríc pšenice.‘ Vravel mu: ‚Tu máš svoj úpis a napíš osemdesiat.‘ 8 A pán pochválil nepoctivého správcu, že si opatrne počínal. Lebo synovia tohto sveta sú voči sebe navzájom predvídavejší ako synovia svetla. 16 3 — 16

Správne používanie majetku. – 9 Aj ja vám hovorím: Robte si priateľov z nespravodlivej mamony, aby vás, až sa pominie, prijali do večných príbytkov. 16

10 Kto je verný v najmenšom, je verný aj vo veľkom, a kto je nepoctivý v malom, je nepoctivý aj vo veľkom.
11 Ak ste teda neboli verní v nespravodlivej mamone, kto vám zverí pravé bohatstvo? 12 A ak ste neboli verní v cudzom, kto vám dá, čo je vaše?
13 Nijaký sluha nemôže slúžiť dvom pánom; pretože buď jedného bude nenávidieť a druhého milovať, alebo jedného sa bude pridŕžať a druhým bude opovrhovať. Nemôžete slúžiť aj Bohu, aj mamone.“

Proti farizejom, milovníkom peňazí. – 14 Toto všetko počúvali aj farizeji, ktorí mali radi peniaze, a posmievali sa mu. 15 Preto im povedal: „Vy sa robíte pred ľuďmi spravodlivými, ale Boh pozná vaše srdcia, lebo čo je u ľudí vznešené, pred Bohom je ohavné.

Násilím na kráľovstvo. – 16 Zákon a Proroci sú až po Jána. Odvtedy sa zvestuje Božie kráľovstvo a každý naň ide násilím.

---

v poslednej chvíli dopúšťal, ale chváli iba jeho múdru opatrnosť, ktorou sa chcel postarať o svoju budúcnosť. Podobenstvo nám chce povedať: „Ako vedia ľudia použiť všetku svoju múdrosť a vynaložiť všetku námahu na zaistenie svojej pozemskej budúcnosti, tak majú aj kresťania, „synovia svetla“, využiť prítomnosť v záujme budúcnosti svojej duše.“

16, 9. „Nespravodlivá mamona“ je majetok, na ktorom človek „stavia svoj život“, v čo „dôveruje“. Jeho získavanie a používanie sa často spája s nespravodlivosťou. Aj hmotné veci máme využívať tak, aby nám nebránili, ale naopak, pomáhali získať večnú spásu.

16, 13. *Mt* 6, 24.

16, 16. *Mt* 11, 12 – 13. – Pozri poznámku k *Mt* 11, 12. – Prvé obdobie dejín spásy bolo obdobím Zákona a Prorokov. Čas prisľúbení sa končí Jánom Krstiteľom. V Ježišovi Kristovi nadišiel čas ich splnenia. Ním sa začína nový vek dejín spásy.

Trvácnosť zákona. – 17 Ľahšie sa pominie nebo a zem, ako by
zo Zákona vypadla jediná čiarka.
Nerozlučnosť manželstva. – 18 Každý, kto prepúšťa svoju man-
želku a berie si inú, cudzoloží, a kto si berie takú, ktorú muž pre-
pustil, cudzoloží.
Podobenstvo o boháčovi a Lazárovi. – 19 Bol istý bohatý človek.
Obliekal sa do purpuru a kmentu a deň čo deň prepychovo hodo-
val. 20 Pri jeho bráne líhal akýsi žobrák menom Lazár, plný vredov.
16 21 Túžil nasýtiť sa z toho, čo padalo z boháčovho stola, a len psy pri-
17 chádzali a lízali mu vredy. 22 Keď žobrák umrel, anjeli ho zaniesli do
— Abrahámovho lona. Zomrel aj boháč a pochovali ho. 23 A keď v pekle
17 v mukách pozdvihol oči, zďaleka videl Abraháma a Lazára v jeho
3 lone. 24 I zvolal: ‚Otec Abrahám, zľutuj sa nado mnou a pošli Lazára,
nech si namočí aspoň koniec prsta vo vode a zvlaží mi jazyk, lebo
sa hrozne trápim v tomto plameni!‘ 25 No Abrahám povedal: ‚Synu,
spomeň si, že si dostal všetko dobré za svojho života a Lazár zasa
iba zlé. Teraz sa on tu teší a ty sa trápiš. 26 A okrem toho je medzi
nami a vami veľká priepasť, takže nik – čo ako by chcel – nemôže
prejsť odtiaľto k vám ani odtiaľ prekročiť k nám.‘ 27 Tu povedal:
‚Prosím ťa, otče, pošli ho do domu môjho otca. 28 Mám totiž piatich
bratov; nech ich zaprisahá, aby sa nedostali aj oni na toto miesto
múk.‘ 29 Abrahám mu odpovedal: ‚Majú Mojžiša a Prorokov, nech
ich počúvajú.‘ 30 Ale on vravel: ‚Nie, otec Abrahám. Ak príde k nim
niekto z mŕtvych, budú robiť pokánie.‘ 31 Odpovedal mu: ‚Ak nepočú-
vajú Mojžiša a Prorokov, neuveria, ani keby niekto z mŕtvych vstal.‘“

17 **O pohoršení.** – 1 Potom povedal svojim učeníkom: „Nie je
možné, aby neprišli pohoršenia, ale beda tomu, skrze koho
prichádzajú! 2 Tomu by bolo lepšie, keby mu zavesili mlynský
kameň na krk a hodili ho do mora, ako by mal pohoršiť jedného
z týchto maličkých. 3 Dávajte si pozor!

16, 17. *Mt* 5, 18.
16, 18. *Mt* 5, 32; 19, 9; *Mk* 10, 11 – 12.
16, 19 – 31. Hriech boháča spočíval v tom, že svoj majetok používal iba pre seba a nevidel biedu Lazára. – „Veľká priepasť“ je obraz, ktorým sa vyjadruje skutočnosť, že nebo a peklo sú od seba večne vzdialené. – „Abrahámovo lono“ je starozákonný výraz, zodpovedá mu „uložili ho k otcom“, čiže k patriarchom. Obraz vyjadruje blízky vzťah s Abrahámom na mesiášskej hostine.
17, 1 – 2. *Mt* 18, 6 – 7; *Mk* 9, 42. „Nie je možné“ – t. j. dnešný svet je už taký...
17, 3 – 4. *Mt* 18, 15. 21 – 22.

O odpúšťaní. – Keď sa tvoj brat prehreší, pokarhaj ho! Ak sa
obráti, odpusť mu! 4 A keď sa aj sedem ráz za deň prehreší proti
tebe a sedem ráz sa vráti k tebe a povie: ‚Ľutujem,‘ odpusť mu!“
Sila viery. – 5 Apoštoli povedali Pánovi: „Daj nám väčšiu vieru!“
6 Pán vravel: „Keby ste mali vieru ako horčičné zrnko a povedali
by ste tejto moruši: ‚Vytrhni sa aj s koreňom a presaď sa do mora,‘
poslúchla by vás.
Neužitoční sluhovia. – 7 Kto z vás, čo máte sluhu, ktorý orie
alebo pasie, povie mu, keď sa vráti z poľa: ‚Hneď si poď sadnúť k sto- 17
lu‘? 8 Vari mu nepovie skôr: ‚Priprav mi večeru, opáš sa a obsluhuj 4
ma, kým sa nenajem a nenapijem; ty budeš jesť a piť až potom‘? —
9 Je azda povinný ďakovať sluhovi, že urobil, čo sa mu rozkázalo? 17
10 Tak aj vy, keď urobíte všetko, čo sa vám prikázalo, povedzte: 24
‚Sme neužitoční sluhovia, urobili sme, čo sme boli povinní urobiť.‘“
Desať malomocných. – 11 Na ceste do Jeruzalema prechádzal
pomedzi Samáriu a Galileu. 12 Ako vchádzal do ktorejsi dediny, išlo
oproti nemu desať malomocných mužov. Zďaleka zastali 13 a hlasne
kričali: „Ježišu, učiteľ, zmiluj sa nad nami!“ 14 Keď ich uvidel, po-
vedal: „Choďte, ukážte sa kňazom!“ A ako šli, boli očistení. 15 Len
čo jeden z nich spozoroval, že je uzdravený, vrátil sa a veľkým
hlasom velebil Boha. 16 Padol na tvár Ježišovi k nohám a ďakoval
mu; a bol to Samaritán. 17 Ježiš na to povedal: „Neočistilo sa ich
desať? A tí deviati sú kde? 18 Nenašiel sa nik okrem tohto cudzinca,
čo by sa bol vrátil a vzdal Bohu slávu?“ 19 A jemu povedal: „Vstaň
a choď, tvoja viera ťa uzdravila.“
Príchod Božieho kráľovstva. – 20 Keď sa ho farizeji opýtali,
kedy príde Božie kráľovstvo, on im povedal: „Božie kráľovstvo
neprichádza tak, že by sa to dalo spozorovať. 21 Ani nepovedia:
‚Aha, tu je!‘ alebo: ‚Tamto je!‘, lebo Božie kráľovstvo je medzi vami.“
Deň Syna človeka. – 22 A učeníkom povedal: „Prídu dni, keď
si budete žiadať uvidieť jeden z dní Syna človeka, ale neuvidíte.
23 A povedia vám: ‚Hľa, tu je!‘, ‚Hľa, tamto je!‘ Nechoďte nikde,
nebežte za nimi! 24 Lebo ako blesk, keď sa zablysne, ožiari všetko
od jedného kraja neba až po druhý, tak aj Syn človeka v svoj deň.

17, 5 – 6. *Mt* 17, 20; 21, 21; *Mk* 11, 23.
17, 23. *Mt* 24, 23; *Mk* 13, 21.
17, 24. *Mt* 24, 27.

25 Ale najprv musí mnoho trpieť a toto pokolenie ho zavrhne. 26 Ako
bolo za dní Noema, tak bude aj za dní Syna človeka. 27 Ľudia jedli,
pili, ženili sa a vydávali až do dňa, keď Noe vošiel do korába. Tu
prišla potopa a zahubila všetkých. 28 Podobne, ako to bolo za dní
Lota: ľudia jedli, pili, kupovali, predávali, sadili, stavali, 29 ale
v deň, keď Lot odišiel zo Sodomy, spustil sa oheň a síra z neba
a všetkých zahubili. 30 Priam tak bude aj v deň, keď sa zjaví Syn
človeka. 31 Kto bude v ten deň na streche a veci bude mať v dome,
17 nech nezostupuje vziať si ich, a kto bude na poli, nech sa takisto
25 nevracia nazad. 32 Spomeňte si na Lotovu ženu. 33 Kto sa bude
— usilovať zachrániť si život, stratí ho, a kto ho stratí, získa ho. 34 Ho-
18 vorím vám: V tú noc budú dvaja na jednej posteli: jeden bude vzatý
10 a druhý sa ponechá. 35 Dve budú spolu mlieť: jedna bude vzatá,
druhá sa ponechá.“ (36)
37 Oni sa ho opýtali: „Kde, Pane?“ On im povedal: „Kde bude mŕt-
vola, tam sa zhromaždia aj orly.“

18 **Podobenstvo o sudcovi a vdove.** – 1 Rozpovedal im podo-
bentvo, ako sa treba stále modliť a neochabovať: 2 „V istom
meste bol sudca, ktorý sa Boha nebál a ľudí nehanbil. 3 Bola v tom
meste aj vdova, ktorá k nemu chodila s prosbou: ‚Obráň ma pred
mojím protivníkom.‘ 4 Ale on dlho nechcel. No potom si povedal:
‚Hoci sa Boha nebojím a ľudí sa nehanbím, 5 obránim tú vdovu,
keď ma tak unúva, aby napokon neprišla a neudrela ma po tvári.‘“
6 A Pán povedal: „Počúvajte, čo hovorí nespravodlivý sudca! 7 A Boh
neobráni svojich vyvolených, čo k nemu volajú dňom i nocou, a bu-
de k nim nevšímavý? 8 Hovorím vám: Zaraz ich obráni. Ale nájde
Syn človeka vieru na zemi, keď príde?“

Farizej a mýtnik. – 9 Tým, čo si namýšľali, že sú spravodliví,
a ostatnými pohŕdali, povedal toto podobenstvo: 10 „Dvaja ľu-
dia vstúpili do chrámu modliť sa. Jeden bol farizej, druhý mýtnik.

17, 26 – 27. *Mt* 24, 37 – 39.
17, 31. *Mt* 24, 17 – 18; *Mk* 13, 15 – 16.
17, 33. *Mt* 10, 39; *Mk* 8, 35.
17, 34 – 35. *Mt* 24, 40 – 41.
17, 36. „Dvaja budú na poli, jeden bude vzatý, druhý sa ponechá.“ Je to interpolácia z *Mt* 24, 41, preto verš Neovulgáta vynecháva.
17, 37. *Mt* 24, 28. – Ježiš tu cituje príslovie; ako sa orly zletia na miesto, kde je mŕtvola, tak sa pri poslednom súde vyvolení zhromaždia vôkol Syna človeka.
18, 9 – 14. Modlitbe farizeja chýba najpotrebnejšia vlastnosť: pokora, uznanie svojej závislosti od Boha, čo práve obsahovala modlitba mýtnika.

11 Farizej sa postavil a takto sa v sebe modlil: ‚Bože, ďakujem ti, že
nie som ako ostatní ľudia: vydierači, nespravodlivci, cudzoložníci
alebo aj ako tento mýtnik. 12 Postím sa dva razy do týždňa, dávam
desiatky zo všetkého, čo mám.‘ 13 Mýtnik stál celkom vzadu a ne-
odvážil sa ani oči k nebu zdvihnúť, ale bil sa do pŕs a hovoril: ‚Bože,
buď milostivý mne hriešnemu.‘ 14 Hovorím vám: Tento odišiel
domov ospravedlnený, a nie tamten. Lebo každý, kto sa povyšuje,
bude ponížený, a kto sa ponižuje, bude povýšený.“

Ježiš a deti. – 15 Prinášali k nemu aj nemluvňatá, aby sa ich do- 18
tkol. Keď to videli učeníci, okrikovali ich. 16 Ale Ježiš si ich zavolal 11
a povedal: „Nechajte deti prichádzať ku mne a nebráňte im, lebo —
takým patrí Božie kráľovstvo! 17 Veru, hovorím vám: Kto neprijme 18
Božie kráľovstvo ako dieťa, nevojde doň.“ 30

Bohatý popredný muž. – 18 Tu sa ho ktorýsi popredný muž
opýtal: „Učiteľ dobrý, čo mám robiť, aby som bol dedičom več-
ného života?“ 19 Ježiš mu povedal: „Prečo ma nazývaš dobrým?
Nik nie je dobrý, jedine Boh. 20 Poznáš prikázania: *Nescudzoložíš!
Nezabiješ! Nepokradneš! Nebudeš krivo svedčiť! Cti svojho otca
i matku!*“ 21 On vravel: „Toto všetko som zachovával od mla-
dosti.“ 22 Keď to Ježiš počul, povedal mu: „Ešte ti jedno chýba.
Predaj všetko, čo máš, rozdaj chudobným a budeš mať poklad
v nebi. Potom príď a nasleduj ma.“ 23 Keď to počul, zosmutnel,
lebo bol veľmi bohatý. 24 Ježiš, vidiac, ako zosmutnel, povedal:
„Ako ťažko vchádzajú do Božieho kráľovstva tí, čo majú majet-
ky! 25 Ľahšie je ťave prejsť cez ucho ihly, ako boháčovi vojsť do
Božieho kráľovstva.“ 26 Tí, čo to počuli, povedali: „Kto potom
môže byť spasený?“ 27 On im povedal: „Čo je nemožné ľuďom,
je možné Bohu.“

Odmena tým, čo opustili všetko. – 28 Peter vravel: „Pozri, my
sme opustili, čo sme mali, a išli sme za tebou.“ 29 On im povedal:
„Veru, hovorím vám: Niet nikoho, kto pre Božie kráľovstvo opustí
dom alebo ženu, alebo bratov, alebo rodičov, alebo deti, 30 aby
nedostal oveľa viac v tomto čase a v budúcom veku večný život.“

18, 15 – 17. *Mt* 19, 13 – 15; *Mk* 10, 13 – 16.
18, 18 – 27. *Mt* 19, 16 – 22; *Mk* 10, 17 – 22. – *Mt* hovorí o mladíkovi, *Mk* o nejakom mužovi, kým *Lk* presne uvádza, že ide o poprednú osobu.
18, 28 – 30. *Mt* 19, 27 – 29; *Mk* 10, 28 – 30.

Tretia predpoveď utrpenia. – 31 Vtedy si vzal Dvanástich a hovoril im: „Hľa, vystupujeme do Jeruzalema a splní sa všetko, čo napísali Proroci o Synovi človeka. 32 Vydajú ho pohanom, vysmejú, potupia a opľujú, 33 zbičujú ho a zabijú, ale on tretieho dňa vstane z mŕtvych.“ 34 Lenže oni z toho ničomu nerozumeli. Toto slovo im zostalo zahalené a nepochopili, čo hovoril.

Uzdravenie slepca pri Jerichu. – 35 Keď sa približoval k Jerichu, sedel pri ceste akýsi slepec a žobral. 36 Keď počul, že tadiaľ prechádza zástup, pýtal sa, čo sa deje. 37 Povedali mu: „Ježiš Nazaretský ide tadiaľto.“ 38 Tu vykríkol: „Ježišu, Syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!“ 39 Tí, čo išli popredku, ho okríkali, aby mlčal. Ale on ešte väčšmi kričal: „Syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!“ 40 Ježiš zastal a kázal, aby ho priviedli k nemu. Keď sa priblížil, opýtal sa ho: 41 „Čo chceš, aby som ti urobil?“ On odpovedal: „Pane, aby som videl.“ 42 A Ježiš mu povedal: „Pozeraj! Tvoja viera ťa uzdravila.“ 43 A hneď videl, šiel za ním a velebil Boha. Aj všetok ľud, keď to videl, vzdával Bohu chválu.

18 31 — 19 12

19 **Zachej.** – 1 Potom vošiel do Jericha a prechádzal cezeň. 2 A tu muž menom Zachej, ktorý bol hlavným mýtnikom a bol bohatý, 3 zatúžil vidieť Ježiša, kto to je, ale nemohol pre zástup, lebo bol malej postavy. 4 Bežal teda napred a vyšiel na planý figovník, aby ho uvidel, lebo práve tade mal ísť. 5 Keď Ježiš prišiel na to miesto, pozrel sa hore a povedal mu: „Zachej, poď rýchlo dolu, lebo dnes musím zostať v tvojom dome!“ 6 On chytro zišiel a prijal ho s radosťou. 7 Keď to videli, všetci šomrali: „Vošiel k hriešnemu človeku!“ 8 Ale Zachej vstal a povedal Pánovi: „Pane, polovicu svojho majetku dám chudobným, a ak som niekoho oklamal, vrátim štvornásobne.“ 9 Ježiš mu povedal: „Dnes prišla spása do tohto domu. Veď aj on je Abrahámovým synom. 10 Lebo Syn človeka prišiel hľadať a zachrániť, čo sa stratilo.“

Podobenstvo o mínach. – 11 Tým, čo to počuli, pridal ešte podobenstvo, lebo bol blízko Jeruzalema a oni si mysleli, že sa už zjaví Božie kráľovstvo. 12 A tak povedal: „Istý človek vznešeného

18, 31 – 34. *Mt* 20, 17 – 19; *Mk* 10, 32 – 34.
18, 35 – 43. *Mt* 20, 29 – 34; *Mk* 10, 46 – 52. – O rozdieloch u *Mt* a u *Mk* a *Lk* pozri poznámku k *Mk* 10, 46.
19, 11 – 27. *Mt* 25, 14 – 30. – Matúš uvádza iba podobné podobenstvo. – Mína bola minca v hodnote asi 1/2 kg striebra.

pôvodu odchádzal do ďalekej krajiny prevziať kráľovstvo a potom
sa mal vrátiť. 13 Zavolal si svojich desiatich sluhov, dal im desať mín
a povedal im: ‚Obchodujte, kým sa nevrátim.' 14 Ale jeho občania
ho nenávideli a vyslali za ním posolstvo s odkazom: ‚Nechceme,
aby tento nad nami kraľoval.' 15 Keď sa po prevzatí kráľovstva vrátil,
dal si zavolať sluhov, ktorým dal peniaze, aby zistil, koľko kto získal.
16 Prišiel prvý a vravel: ‚Pane, tvoja mína získala desať mín.' 17 On
mu povedal: ‚Správne, dobrý sluha; pretože si bol verný v malič-
kosti, maj moc nad desiatimi mestami.' 18 Prišiel druhý a vravel: 19
‚Pane, tvoja mína vyniesla päť mín.' 19 Aj tomuto povedal: ‚Ty maj 13
moc nad piatimi mestami.' 20 Iný prišiel a hovoril: ‚Pane, hľa, tvoja —
mína. Mal som ju uloženú v šatke; 21 bál som sa ťa, lebo si prísny 19
človek: berieš, čo si si neuložil, a žneš, čo si nezasial.' 22 On mu 35
povedal: ‚Zlý sluha! Podľa tvojich vlastných slov ťa súdim. Vedel
si, že som prísny človek, že beriem, čo som si neuložil, a žnem, čo
som nezasial? 23 Prečo si teda nedal moje peniaze peňazomencom
a ja by som si ich bol po návrate vybral aj s úrokmi?' 24 A tým, čo
tam stáli, povedal: ‚Vezmite mu mínu a dajte ju tomu, čo má desať
mín.' 25 Oni mu vraveli: ‚Pane, veď má desať mín!' 26 Hovorím vám:
‚Každému, kto má, ešte sa pridá, ale kto nemá, tomu sa vezme aj
to, čo má. 27 A mojich nepriateľov, čo nechceli, aby som nad nimi
kraľoval, priveďte sem a pobite ich predo mnou!'"

V. Ježišovo účinkovanie v Jeruzaleme, 19, 28 – 21, 38

Slávnostný vstup do Jeruzalema. – 28 Ako to povedal, išiel
popredku a uberal sa do Jeruzalema.
29 Keď sa priblížil k Betfage a Betánii pri hore, ktorá sa volá Olivová,
poslal dvoch učeníkov 30 so slovami: „Choďte do dediny, čo je pred
vami. Len čo do nej vojdete, nájdete priviazané osliatko, na ktorom
nikdy nijaký človek nesedel. Odviažte ho a priveďte! 31 A keby sa vás
niekto opýtal: ‚Prečo ho odväzujete?' poviete: ‚Pán ho potrebuje.'"
32 Tí, ktorých poslal, odišli a našli všetko tak, ako im povedal. 33 Keď
osliatko odväzovali, povedali im jeho majitelia: „Prečo odväzujete
osliatko?" 34 Oni povedali: „Pán ho potrebuje." 35 Osliatko priviedli

19, 28 – 40. *Mt* 21, 1 – 11; *Mk* 11, 1 – 11; *Jn* 12, 12 – 19.

k Ježišovi, prehodili cezeň svoje plášte a posadili naň Ježiša. 36 Ako
šiel, prestierali na cestu svoje plášte. 37 A keď sa už blížil k úpätiu
Olivovej hory, začali celé zástupy učeníkov radostne veľkým hlasom
chváliť Boha za všetky zázraky, ktoré videli, 38 a volali:

„*Požehnaný* kráľ, *ktorý prichádza v mene Pánovom!*
Pokoj na nebi a sláva na výsostiach!“

19 36 — 20 7

39 Vtedy mu niektorí farizeji zo zástupu povedali: „Učiteľ, napomeň
svojich učeníkov!“ 40 On odvetil: „Hovorím vám: Ak oni budú
mlčať, budú kričať kamene.“

Ježiš plače nad Jeruzalemom. – 41 Keď sa priblížil a zazrel mesto,
plakal nad ním 42 a hovoril: „Kiež by si aj ty v tento deň spoznalo,
čo ti prináša pokoj! Ale teraz je to skryté tvojim očiam. 43 Lebo
prídu na teba dni, keď ťa tvoji nepriatelia obožený valom, obkľúčia
ťa a zovrú zo všetkých strán, 44 zrovnajú so zemou teba i tvoje deti
v tebe a nenechajú v tebe kameň na kameni, lebo si nespoznalo
čas svojho navštívenia.“

Ježiš vyháňa kupcov z chrámu. – 45 Keď vošiel do chrámu, začal
vyháňať predavačov 46 a povedal im: „Napísané je: ‚*Môj dom bude
domom modlitby.*‘ A vy ste z neho urobili *lotrovský pelech.*“

Ježiš učí v chráme. – 47 A denne učil v chráme. Ale veľkňazi,
zákonníci a vodcovia ľudu sa usilovali zabiť ho. 48 Ibaže nevedeli,
čo robiť, lebo všetok ľud na ňom visel a počúval ho.

20 **Odkiaľ je Kristova moc.** – 1 Keď v istý deň učil ľud v chrá-
me a hlásal evanjelium, prepadli ho veľkňazi a zákonníci
so staršími 2 a hovorili mu: „Povedz nám: Akou mocou toto robíš
alebo kto je ten, čo ti dal túto moc?“ 3 On im povedal: „Aj ja sa
vás na niečo spýtam. Povedzte mi: 4 Jánov krst bol z neba či od
ľudí?“ 5 Oni rozmýšľali a hovorili si: „Ak povieme: Z neba, povie:
‚Prečo ste mu neuverili?‘ 6 Ale ak povieme: Od ľudí, všetok ľud nás
ukameňuje, lebo je presvedčený, že Ján je prorok.“ 7 Odpovedali

---

19, 38. *Ž* 118, 26.
19, 45 – 48. *Mt* 21, 12 – 13; *Mk* 11, 15 – 17; *Jn* 2, 14 – 16. *Jn* hovorí, že Ježiš vyhnal aj na začiatku svojho účinkovania predavačov z chrámu.
20, 1 – 8. *Mt* 21, 23 – 27; *Mk* 11, 27 – 33.

teda, že nevedia, odkiaľ bol. 8 A Ježiš im odvetil: „Ani ja vám
nepoviem, akou mocou toto robím.“

Podobenstvo o zlých vinohradníkoch. – 9 Potom začal rozprávať ľudu toto podobenstvo: „Istý človek *vysadil vinicu*, prenajal ju
vinohradníkom a na dlhý čas odcestoval. 10 V stanovenom čase
poslal k vinohradníkom sluhu, aby mu dali podiel úrody z vinice.
Ale vinohradníci ho zbili a prepustili ho naprázdno. 11 Poslal druhého sluhu. Aj toho zbili, potupili a prepustili naprázdno. 12 Poslal aj
tretieho, a oni ho doráňali a vyhodili. 13 Vtedy pán vinice povedal: 20
‚Čo urobím? Pošlem svojho milovaného syna. K nemu azda budú 8
mať úctu.‘ 14 Ale keď ho vinohradníci zazreli, poradili sa a povedali —
si: ‚To je dedič. Zabime ho, aby bolo dedičstvo naše!‘ 15 Vyvliekli 20
ho z vinice a zabili. Čo im teda urobí pán vinice? 16 Príde, týchto 26
vinohradníkov zahubí a vinicu dá iným.“
Keď to počuli, povedali: „Len to nie!“ 17 On sa na nich pozrel a povedal: „Čo teda znamená, čo je napísané:

‚Kameň, čo stavitelia zavrhli,
stal sa kameňom uholným‘?

18 Každý, kto padne na ten kameň, doláme sa, a na koho on padne,
toho rozdlávi.“ 19 Zákonníci a veľkňazi chceli v tú hodinu položiť
na neho ruky, len sa báli ľudu. Vybadali totiž, že to o nich povedal
toto podobenstvo.

Spor o dani cisárovi. – 20 Striehli na neho a poslali úskočníkov, ktorí predstierali, že sú spravodliví, aby ho podchytili v reči
a mohli ho vydať vrchnosti a vladárovej moci. 21 Opýtali sa ho:
„Učiteľ, vieme, že správne hovoríš a učíš a že nehľadíš na osobu,
ale podľa pravdy učíš Božej ceste. 22 Smieme platiť cisárovi daň
či nie?“ 23 On však prehliadol ich lesť a povedal im: 24 „Ukážte mi
denár! Čí obraz je na ňom a nápis?“ 25 Oni odpovedali: „Cisárov.“
Tu im povedal: „Dávajte teda, čo je cisárovo, cisárovi, a čo je Božie,
Bohu!“ 26 A nepodarilo sa im podchytiť ho v reči pred ľudom, ale
žasli nad jeho odpoveďou a umĺkli.

20, 9 – 19. *Mt* 21, 33 – 46; *Mk* 12, 1 – 12.
20, 17. *Ž* 118, 22.
20, 20 – 26. *Mt* 22, 15 – 22; *Mk* 12, 13 – 17.

Spor o vzkriesení. – 27 Tu prišli k nemu niektorí saduceji, ktorí popierajú zmŕtvychvstanie, a pýtali sa ho: 28 „Učiteľ, Mojžiš nám napísal, že ak niekomu zomrie brat, ktorý mal ženu, ale bol bezdetný, jeho brat si ju má vziať za manželku a splodiť svojmu bratovi potomka. 29 Bolo teda sedem bratov. Prvý sa oženil a zomrel bezdetný. 30 Vzal si ju druhý, 31 potom aj tretí a takisto všetci siedmi. Ale nezanechali deti a pomreli. 32 Napokon zomrela aj žena. 33 Nuž ktorému z nich bude žena manželkou
20 pri vzkriesení? Veď ju mali siedmi za manželku.“ 34 Ježiš im
27 povedal: „Synovia tohto veku sa ženia a vydávajú. 35 Ale tí, čo
— sú uznaní za hodných tamtoho veku a zmŕtvychvstania, už sa
20 neženia, ani nevydávajú. 36 Už ani umrieť nemôžu, lebo sú ako
47 anjeli a sú Božími synmi, pretože sú synmi vzkriesenia. 37 A že mŕtvi naozaj vstanú, naznačil aj Mojžiš v stati o kríku, keď nazýva ‚*Pána Bohom Abraháma, Bohom Izáka a Bohom Jakuba*‘. 38 A on nie je bohom mŕtvych, ale živých, lebo pre neho všetci žijú.“ 39 Tu niektorí zákonníci povedali: „Učiteľ, dobre si to povedal.“ 40 A už sa ho neodvážili na nič vypytovať.

Kristus, Dávidov syn a Pán. – 41 On im povedal: „Ako môžu hovoriť, že Mesiáš je Dávidov syn? 42 Veď sám Dávid hovorí v knihe Žalmov:

> *‚Pán povedal môjmu Pánovi: Seď po mojej pravici,*
> 43 *kým nepoložím tvojich nepriateľov*
> *za podnožku tvojim nohám.‘*

44 Dávid ho teda volá Pánom; ako potom môže byť jeho synom?“

Varovanie pred zákonníkmi. – 45 Ako ho počúval všetok ľud, povedal svojim učeníkom: 46 „Chráňte sa zákonníkov, ktorí radi chodia v dlhých rúchach, radi majú pozdravy na uliciach, prvé stolice v synagógach a popredné miesta na hostinách. 47 Vyjedajú domy vdov a naoko sa dlho modlia. Takých postihne prísnejší súd.“

20, 27 – 40. *Mt* 22, 23 – 33; *Mk* 12, 18 – 27.
20, 28. *Dt* 25, 5. – Porov. poznámku k *Mt* 22, 24.
20, 37. *Ex* 3, 2 – 6.
20, 41 – 44. *Mt* 22, 41 – 45; *Mk* 12, 35 – 37.
20, 42. *Ž* 110, 1.
20, 45 – 47. *Mt* 23, 1. 5. 7; *Mk* 12, 38 – 40.

Obeta vdovy. – 21 1 Keď sa rozhliadol, videl boháčov, ako hádžu
svoje dary do chrámovej pokladnice. 2 Videl aj akúsi chu-
dobnú vdovu, ako ta vhodila dve drobné mince, 3 a povedal: „Veru,
hovorím vám: Táto chudobná vdova vhodila viac ako všetci ostatní.
4 Lebo títo všetci dávali dary zo svojho nadbytku, ale ona pri svojej
chudobe dala všetko, čo mala, celé svoje živobytie.“

ESCHATOLOGICKÁ REČ, 21, 5 – 36

Predchádzajúce znamenia. – 21 5 Keď niektorí hovorili o chráme, 21
že je vyzdobený krásnymi kameňmi a pamätnými darmi, povedal: 1
6 „Prídu dni, keď z toho, čo vidíte, nezostane kameň na kameni; —
všetko bude zborené.“ 7 Oni sa ho opýtali: „Učiteľ, kedy to bude 21
a aké bude znamenie, keď sa to začne diať?“ 8 On odpovedal: „Dajte 22
si pozor, aby vás nezviedli. Lebo prídu mnohí a v mojom mene
budú hovoriť: ‚To som ja‘ a: ‚Ten čas je už blízko.‘ Nechoďte za
nimi! 9 A keď budete počuť o vojnách a nepokojoch, neľakajte sa!
Toto musí prísť predtým, ale koniec nebude hneď!“
10 Potom im povedal: „Národ povstane proti národu a kráľovstvo
proti kráľovstvu. 11 Budú veľké zemetrasenia a miestami hlad a mor,
budú hrôzy a veľké znamenia na nebi. 12 Ale pred tým všetkým
položia na vás ruky a budú vás prenasledovať, vydajú vás synagó-
gam a uväznia vás, budú vás vláčiť pred kráľov a vladárov pre moje
meno. 13 To sa vám stane, aby ste vydali svedectvo. 14 Zaumieňte
si teda, že nebudete dopredu premýšľať, ako sa brániť, 15 lebo ja
vám dám výrečnosť a múdrosť, ktorej nebudú môcť všetci vaši pro-
tivníci odolať ani protirečiť. 16 Budú vás zrádzať aj rodičia, bratia,
príbuzní a priatelia a niektorých z vás pripravia o život. 17 Všetci
vás budú nenávidieť pre moje meno. 18 Ale ani vlas sa vám z hlavy
nestratí. 19 Ak vytrváte, zachováte si život.

Veľké súženie v Jeruzaleme. – 20 Keď uvidíte, že vojsko obkľu-
čuje Jeruzalem, vedzte, že sa priblížilo jeho spustošenie. 21 Vtedy
tí, čo budú v Judei, nech utečú do hôr. Tí však, čo budú v meste,
nech z neho odídu, a tí, čo budú na vidieku, nech doň nevchádzajú,
22 lebo to budú dni pomsty, aby sa splnilo všetko, čo je napísané.

21, 1 – 4. *Mk* 12, 41 – 44.
21, 5 – 7. *Mt* 24, 1 – 3; *Mk* 13, 1 – 4.
21, 8 – 19. *Mt* 24, 4 – 22; *Mk* 13, 5 – 13.
21, 20 – 24. *Mt* 24, 15 – 21; *Mk* 13, 14 – 19.

23 Beda ťarchavým ženám a tým, čo budú v tie dni pridájať! Lebo
bude veľké súženie na zemi a hnev proti tomuto ľudu. 24 Budú
padať ostrím meča, odvedú ich do zajatia medzi všetky národy a po
Jeruzaleme budú šliapať pohania, kým sa nenaplní čas pohanov.

Príchod Syna človeka. – 25 Budú znamenia na slnku a mesiaci
i na hviezdach a na zemi budú národy plné úzkosti a zmätku z huko-
tu mora a vlnobitia. 26 Ľudia budú zmierať od strachu a očakávania
toho, čo príde na svet, lebo *nebeské mocnosti* sa budú chvieť. 27 Vtedy
21 uvidia *Syna človeka prichádzať v oblaku* s mocou a veľkou slávou.
23 28 Keď sa to začne diať, vzpriamte sa, zodvihnite hlavu, lebo sa
— blíži vaše vykúpenie.“
22 **Poučenie od figovníka.** – 29 A povedal im podobenstvo: „Po-
5 zrite sa na figovník a na ostatné stromy! 30 Keď vidíte, že pučia,
sami viete, že je už blízko leto. 31 Tak aj vy, až uvidíte, že sa toto
deje, vedzte, že je blízko Božie kráľovstvo. 32 Veru, hovorím vám:
Nepominie sa toto pokolenie, kým sa to všetko nestane. 33 Nebo
a zem sa pominú, ale moje slová sa nepominú.

Výzva bdieť. – 34 Dávajte si pozor, aby vaše srdcia neoťaželi
obžerstvom, opilstvom a starosťami o tento život, aby vás onen
deň neprekvapil. 35 Lebo príde ako osídlo na všetkých, čo bývajú
na povrchu celej zeme. 36 Preto bdejte celý čas a modlite sa, aby
ste mohli uniknúť všetkému tomu, čo má prísť, a postaviť sa pred
Syna človeka.“

Ježišove posledné dni. – 37 Cez deň učil v chráme, ale na noc
vychádzal von a zdržiaval sa na hore, ktorá sa volá Olivová. 38 A vše-
tok ľud sa skoro ráno hrnul k nemu do chrámu počúvať ho.

VI. Umučenie, 22, 1 – 23, 56

Judášova zrada. – 22 1 Blížili sa sviatky Nekvasených chlebov,
ktoré sa nazývajú Veľká noc. 2 Veľkňazi a zákonníci hľadali
spôsob, ako ho zabiť; báli sa však ľudu. 3 Tu vošiel satan do Judáša,
ktorý sa volal Iškariotský a bol jedným z Dvanástich; 4 i šiel a do-
hovoril sa s veľkňazmi a veliteľmi stráže, ako im ho vydá. 5 Tí sa

21, 25 – 28. *Mt* 24, 29 – 31; *Mk* 13, 24 – 27.
21, 29 – 33. *Mt* 24, 32 – 35; *Mk* 13, 28 – 31.
22, 1 – 6. *Mt* 26, 1 – 5. 14 – 16; *Mk* 14, 1 – 2. 10 – 11.

potešili a dohodli sa, že mu dajú peniaze. 6 On súhlasil a hľadal
príležitosť vydať im ho, keď s ním nebude zástup.

Príprava veľkonočnej večere. – 7 Prišiel deň Nekvasených chlebov, keď bolo treba zabiť veľkonočného baránka. 8 Poslal Petra
a Jána so slovami: „Choďte a pripravte nám veľkonočnú večeru!“
9 Oni sa ho opýtali: „Kde ju máme pripraviť?“ 10 Povedal im: „Len
čo vojdete do mesta, stretnete človeka, ktorý bude niesť džbán vody.
Choďte za ním do domu, do ktorého vojde, 11 a majiteľovi domu
povedzte: ‚Učiteľ ti odkazuje: Kde je miestnosť, v ktorej by som 22
mohol jesť so svojimi učeníkmi veľkonočného baránka?‘ 12 On vám 6
ukáže veľkú prestretú hornú sieň. Tam pripravte.“ 13 Išli teda a všetko našli tak, ako im povedal. A pripravili veľkonočného baránka. 22

Ustanovenie Eucharistie. – 14 Keď prišla hodina, zasadol za stôl 26
a apoštoli s ním. 15 Tu im povedal: „Veľmi som túžil jesť s vami tohto
veľkonočného baránka skôr, ako budem trpieť. 16 Lebo hovorím
vám: Už ho nebudem jesť, kým sa nenaplní v Božom kráľovstve.“
17 Vzal kalich, vzdával vďaky a povedal: „Vezmite ho a rozdeľte si
ho medzi sebou. 18 Lebo hovorím vám: Odteraz už nebudem piť
z plodu viniča, kým nepríde Božie kráľovstvo.“ 19 Potom vzal chlieb
a vzdával vďaky, lámal ho a dával im, hovoriac: „Toto je moje telo,
ktoré sa dáva za vás. Toto robte na moju pamiatku.“ 20 Podobne po
večeri vzal kalich a hovoril: „Tento kalich je nová zmluva v mojej
krvi, ktorá sa vylieva za vás.

Označenie zradcu. – 21 A hľa, ruka môjho zradcu je so mnou
na stole. 22 Syn človeka síce ide, ako je určené, ale beda človeku,
ktorý ho zrádza!“ 23 A oni sa začali jeden druhého vypytovať, kto
z nich by to mohol urobiť.

Spor učeníkov o prvenstvo. – 24 Vznikol medzi nimi aj spor, kto
je z nich asi najväčší. 25 Povedal im: „Králi národov panujú nad
nimi a tí, čo majú nad nimi moc, volajú sa dobrodincami. 26 Ale vy
nie tak! Kto je medzi vami najväčší, nech je ako najmenší a vodca

22, 7 – 13. *Mt* 26, 17 – 19; *Mk* 14, 12 – 16.
22, 19 – 20. *Mt* 26, 26 – 28; *Mk* 14, 22 – 24; *1 Kor* 11, 23 – 25.
22, 20. Kalich premenenia bol kalich po skončení večere, keď sa vzdávali vďaky (porov. gr. eucharistia).
22, 21 – 23. *Mt* 26, 20 – 25; *Mk* 14, 17 – 21; *Jn* 13, 21 – 26.
22, 24 – 27. *Mt* 20, 25 – 28; *Mk* 10, 42 – 45.
22, 25. Niektorí panovníci, napr. egyptský Ptolemaios, boli poctení prívlastkom „euergetes“, t. j. dobrodinca vlasti a štátu. Títo panovníci, ináč krutí, si vynucujú úctu, aj keď im podľa skutkov nepatrí. V Ježišovej spoločnosti si treba úctu získať láskou.

ako služobník. 27 Veď kto je väčší? Ten, čo sedí za stolom, či ten,
čo obsluhuje? Nie ten, čo sedí za stolom? A ja som medzi vami
ako ten, čo obsluhuje.

Odmena sľúbená apoštolom. – 28 Vy ste vytrvali so mnou v mo-
jich skúškach 29 a ja vám dám kráľovstvo, ako ho môj Otec dal mne,
30 aby ste jedli a pili pri mojom stole v mojom kráľovstve, sedeli na
trónoch a súdili dvanásť kmeňov Izraela.

Pán sa modlí za Petra. – 31 Šimon, Šimon, hľa, satan si vás vy-
22 žiadal, aby vás preosial ako pšenicu. 32 Ale ja som prosil za teba,
27 aby neochabla tvoja viera. A ty, až sa raz obrátiš, posilňuj svojich
— bratov.“ 33 On mu povedal: „Pane, hotový som ísť s tebou do vä-
22 zenia i na smrť.“ 34 Ale Ježiš povedal: „Hovorím ti, Peter, dnes
44 nezaspieva kohút, kým tri razy nezaprieš, že ma poznáš.“

Reč o mečoch. – 35 Potom im povedal: „Chýbalo vám niečo, keď
som vás poslal bez mešca, bez kapsy a bez obuvi?“ Oni odpove-
dali: „Nie.“ 36 On im povedal: „Ale teraz, kto má mešec, nech si
ho vezme, takisto aj kapsu, a kto nemá, nech predá šaty a kúpi si
meč. 37 Lebo hovorím vám: Musí sa na mne splniť, čo je napísané:
‚*Započítali ho medzi zločincov.*‘ Lebo sa spĺňa o mne všetko.“ 38 Oni
hovorili: „Pane, pozri, tu sú dva meče.“ On im povedal: „Stačí.“

Ježiš na Olivovej hore. – 39 Potom vyšiel von a ako zvyčajne šiel
na Olivovú horu a učeníci išli za ním. 40 Keď prišiel na miesto, po-
vedal im: „Modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia!“ 41 Sám sa od
nich vzdialil asi toľko, čo by kameňom dohodil, kľakol si a modlil
sa: 42 „Otče, ak chceš, vezmi odo mňa tento kalich! No nie moja, ale
tvoja vôľa nech sa stane!“ 43 Tu sa mu zjavil anjel z neba a posilňoval
ho. A on sa v smrteľnej úzkosti ešte vrúcnejšie modlil, 44 pričom

---

22, 28 – 30. *Mt* 19, 28.
22, 31 – 34. *Mt* 26, 31 – 35; *Mk* 14, 27 – 31; *Jn* 13, 36 – 38.
22, 31 – 32. Tento text zodpovedá *Mt* 16, 17 – 19. Ide v ňom o osobitné postavenie Petra aj v kruhu samých apoštolov. Pre Ježišovu modlitbu sa Šimon stane potvrdením a oporou vo viere pre svojich bratov, t. j. apoštolov a všetkých veriacich. Tieto slová naznačujú Petrov najvyšší a neomylný učiteľský úrad v Cirkvi vo veciach viery a mravov.
22, 35 n. Až od vás odídem, prídu na vás také veľké prenasledovania, že podľa ľudského súdu by ste si mali kúpiť meč, aj keby ste mali preto predať šaty. Slová o zbrani sa tu nemajú chápať doslovne, ale v prenesenom zmysle. Apoštoli sa majú ozbrojiť duchovnými zbraňami.
22, 37. *Iz* 53, 12.
22, 38. Apoštoli berú Ježišove slová doslovne, a preto ho upozorňujú, že majú dva meče. Ježiš vidí, že nechápu správne upozornenie o potrebe sily, a preto ďalší rozhovor krátko ukončí. Nevysvetľuje pravý zmysel svojich slov. Najbližšie udalosti ich aj tak presvedčia o tom, že nemyslel na meče zo železa, ale na duchovnú výzbroj (22, 49 – 51).
22, 39 – 46. *Mt* 26, 36 – 46; *Mk* 14, 32 – 42.

mu pot stekal na zem ako kvapky krvi. 45 Keď vstal od modlitby
a vrátil sa k učeníkom, našiel ich spať od zármutku. 46 I povedal
im: „Čo spíte? Vstaňte, modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia!“

Zajatie Ježiša. – 47 Kým ešte hovoril, zjavil sa zástup a pred nimi
išiel jeden z Dvanástich, ktorý sa volal Judáš. Priblížil sa k Ježišovi,
aby ho pobozkal. 48 Ježiš mu však povedal: „Judáš, bozkom zrádzaš
Syna človeka?“ 49 Keď tí, čo boli okolo neho, videli, čo sa chystá,
povedali: „Pane, máme udrieť mečom?“ 50 A jeden z nich zasiahol
veľkňazovho sluhu a odťal mu pravé ucho. 51 Ale Ježiš povedal: 22
„Nechajte to už!“ I dotkol sa mu ucha a uzdravil ho. 52 Potom Ježiš 45
povedal veľkňazom, veliteľom chrámovej stráže a starším, čo prišli —
za ním: „Vyšli ste s mečmi a kyjmi ako na zločinca. 53 Keď som bol 22
deň čo deň s vami v chráme, nepoložili ste na mňa ruky. Ale toto 67
je vaša hodina a moc temna.“

Peter zapiera Ježiša. – 54 Potom ho zajali, odviedli a zaviedli do
veľkňazovho domu. Peter šiel zďaleka za nimi. 55 Keď uprostred
nádvoria rozložili oheň a posadali si okolo neho, Peter si sadol
medzi nich. 56 Ako tak sedel pri svetle, všimla si ho ktorási slúžka,
zahľadela sa naňho a povedala: 57 „Aj tento bol s ním.“ Ale on ho
zaprel: 58 „Žena, nepoznám ho.“ O chvíľu si ho všimol iný a pove-
dal: „Aj ty si z nich.“ Peter povedal: „Človeče, nie som.“ 59 A keď
prešla asi hodina, ktosi iný tvrdil: „Veru, aj tento bol s ním, veď
je aj Galilejčan.“ 60 Peter povedal: „Človeče, neviem, čo hovoríš.“
A vtom, kým ešte hovoril, zaspieval kohút. 61 Vtedy sa Pán obrátil
a pozrel sa na Petra a Peter sa rozpamätal na Pánovo slovo, ako
mu povedal: „Skôr ako dnes kohút zaspieva, tri razy ma zaprieš.“
62 Vyšiel von a horko sa rozplakal.

Ježiš pred veľradou. – 63 Muži, ktorí Ježiša strážili, posmievali
sa mu a bili ho. 64 Zakryli ho a vypytovali sa ho: „Prorokuj, hádaj,
kto ťa udrel!“ 65 A ešte všelijako ináč sa mu rúhali.
66 Keď sa rozodnilo, zišli sa starší ľudu, veľkňazi a zákonníci, pred-
viedli ho pred svoju radu 67 a hovorili mu: „Ak si Mesiáš, povedz

---

22, 47 – 53. *Mt* 26, 47 – 56; *Mk* 14, 43 – 50; *Jn* 18, 3 – 11.
22, 54 – 62. *Mt* 26, 69 – 75; *Mk* 14, 66 – 72; *Jn* 18, 15 – 18. 25 – 27.
22, 61. Ježiš pozrel na Petra, keď ho viedli nádvorím od Annáša ku Kajfášovi (porov. *Jn* 18, 24).
22, 63 – 71. *Mt* 26, 57 – 68; *Mk* 14, 53 – 65; *Jn* 18, 19 – 24.
22, 66. Pretože nočné zasadnutie a rozsudok boli nezákonné, zišla sa veľrada ráno ešte raz. *Lk* nerozlišuje medzi prvým a druhým zasadnutím veľrady ako *Mk* a *Mt*. On zaznamenáva samu udalosť bez bližšieho určenia.

nám to!“ On im odvetil: „Aj keď vám to poviem, neuveríte, 68 a keď
sa opýtam, neodpoviete mi. 69 Ale odteraz bude *Syn človeka sedieť*
po pravici Božej moci.“ 70 Tu povedali všetci: „Si teda Boží Syn?“
On im povedal: „Vy sami hovoríte, že som.“ 71 Oni povedali: „Načo
ešte potrebujeme svedectvo? Veď sme to sami počuli z jeho úst!“

23 **Ježiš pred Pilátom.** – 1 Tu celé zhromaždenie vstalo, od-
viedli ho k Pilátovi 2 a začali naňho žalovať: „Tohto sme
22 pristihli, ako rozvracia náš národ, zakazuje platiť dane cisárovi
68 a tvrdí o sebe, že je Mesiáš, kráľ.“ 3 Pilát sa ho spýtal: „Si židovský
— kráľ?“ On odpovedal: „Sám to hovoríš.“ 4 Pilát povedal veľkňa-
23 zom a zástupom: „Ja nenachádzam nijakú vinu na tomto človeku.“
19 5 Ale oni naliehali: „Poburuje ľud a učí po celej Judei; počnúc od
Galiley až sem.“

Ježiš pred Herodesom. – 6 Len čo to Pilát počul, opýtal sa, či je
ten človek Galilejčan. 7 A keď sa dozvedel, že podlieha Herodesovej
právomoci, poslal ho k Herodesovi, lebo aj on bol v tých dňoch v Je-
ruzaleme. 8 Keď Herodes uvidel Ježiša, veľmi sa zaradoval. Už dávno
ho túžil vidieť, lebo o ňom počul, a dúfal, že ho uvidí urobiť nejaký
zázrak. 9 Mnoho sa ho vypytoval, ale on mu na nič neodpovedal.
10 Stáli tam aj veľkňazi a zákonníci a nástojčivo naň žalovali. 11 Ale
Herodes so svojimi vojakmi ním opovrhol, urobil si z neho posmech,
dal ho obliecť do bielych šiat a poslal ho nazad k Pilátovi. 12 V ten
deň sa Herodes a Pilát spriatelili, lebo predtým žili v nepriateľstve.

Ježiš znova pred Pilátom. – 13 Pilát zvolal veľkňazov, predsta-
vených a ľud 14 a povedal im: „Priviedli ste mi tohto človeka, že
poburuje ľud. Ja som ho pred vami vypočúval a nenašiel som na
tomto človeku nič z toho, čo na neho žalujete. 15 Ale ani Herodes,
lebo nám ho poslal späť. Vidíte, že neurobil nič, za čo by si zaslu-
hoval smrť. 16 Potrescem ho teda a prepustím.“ (17)
18 Tu celý dav skríkol: „Preč s ním a prepusť nám Barabáša!“ 19 Ten
bol uväznený pre akúsi vzburu v meste a pre vraždu.

22, 69. *Ž* 110, 1.
23, 1–7. *Mt* 27, 11–14; *Mk* 15, 2–5; *Jn* 18, 28–38.
23, 7. Je to Herodes Antipas, vladár Galiley a Zajordánska, syn Herodesa Veľkého. Veľkonočná slávnosť priviedla i jeho do Jeruzalema. Zvedavého vraha Jána Krstiteľa a cudzoložníka Ježiš nepokladal za hodného, aby k nemu prehovoril čo len slovo.
23, 13–24. *Mt* 27, 15–26; *Mk* 15, 6–15; *Jn* 18, 39–40.
23, 17. „Bol povinný prepustiť im na sviatky jedného“ – dodatok, ktorý sa zdá byť vysvetľujúcou glosou. Je u *Mt* 27, 15.

20 Pilát k nim znova prehovoril, lebo chcel Ježiša prepustiť. 21 Ale
oni vykrikovali: „Ukrižuj! Ukrižuj ho!“ 22 On k nim tretí raz pre-
hovoril: „A čo zlé urobil? Nenašiel som na ňom nič, za čo by si
zasluhoval smrť. Potrestám ho teda a prepustím.“ 23 Ale oni veľ-
kým krikom dorážali a žiadali, aby ho dal ukrižovať. Ich krik sa
stupňoval 24 a Pilát sa rozhodol vyhovieť ich žiadosti: 25 prepustil
toho, ktorého si žiadali, čo bol uväznený pre vzburu a vraždu, kým
Ježiša vydal ich zvoli.

Krížová cesta. – 26 Ako ho viedli, chytili istého Šimona z Cyrény, 23
ktorý sa vracal z poľa, a položili naň kríž, aby ho niesol za Ježišom. 20
27 Šiel za ním veľký zástup ľudu aj žien, ktoré nad ním kvílili a na- —
riekali. 28 Ježiš sa k nim obrátil a povedal: „Dcéry jeruzalemské, 23
neplačte nado mnou, ale plačte samy nad sebou a nad svojimi 41
deťmi. 29 Lebo prichádzajú dni, keď povedia: ‚Blahoslavené ne-
plodné, loná, čo nerodili, a prsia, čo nepridájali!‘
30 Vtedy začnú *hovoriť vrchom: ‚Padnite na nás!‘ a kopcom: ‚Prikryte*
nás!‘ 31 Lebo keď toto robia so zeleným stromom, čo sa stane so
suchým?“
32 Vedno s ním viedli na popravu ešte dvoch zločincov.

Ukrižovanie. – 33 Keď prišli na miesto, ktoré sa volá Lebka, ukri-
žovali jeho i zločincov: jedného sprava, druhého zľava. 34 Ježiš
povedal: „Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia.“
Potom *hodili lós a rozdelili si jeho šaty.* 35 Ľud tam stál a *díval sa*.
Poprední muži *sa* mu *posmievali* a vraveli: „Iných zachraňoval, nech
zachráni aj seba, ak je Boží Mesiáš, ten vyvolenec.“ 36 Aj vojaci sa
mu posmievali. Chodili k nemu, podávali mu *ocot* 37 a hovorili:
„Zachráň sa, ak si židovský kráľ!“ 38 Nad ním bol nápis: „Toto je
židovský kráľ.“

Kajúci zločinec. – 39 A jeden zo zločincov, čo viseli na kríži, sa
mu rúhal: „Nie si ty Mesiáš?! Zachráň seba i nás!“ 40 Ale druhý
ho zahriakol: „Ani ty sa nebojíš Boha, hoci si odsúdený na to is-
té? 41 Lenže my spravodlivo, lebo dostávame, čo sme si skutkami

---

23, 26 – 32. *Mt* 27, 31 – 34; *Mk* 15, 20 – 23; *Jn* 19, 17.
23, 31. Zmysel Ježišových slov je: Keď sa tak kruto a neúprosne zaobchádza s nevinným (zelený strom je obraz spravodlivého – *Ž* 1, 3), o čo prísnejšie a neúprosnejšie budú potrestaní hriešnici, zaťažení ťažkými hriechmi.
23, 33. „Lebka“, čiže Golgota (z aram.) alebo Kalvária (z lat.). Miesto ukrižovania sa tak nazývalo pravdepodobne preto, že malo tvar ľudskej lebky.
23, 33 – 34. *Mt* 27, 35 – 38; *Mk* 15, 24 – 28; *Jn* 19, 17 – 24.
23, 35 – 38. *Mt* 27, 39 – 44; Mk 15, 29 – 32.

zaslúžili. Ale on neurobil nič zlé.“ 42 Potom povedal: „Ježišu, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva.“ 43 On mu odpovedal: „Veru, hovorím ti: Dnes budeš so mnou v raji.“

Ježiš na kríži umiera. – 44 Bolo už okolo dvanástej hodiny a nastala tma po celej zemi až do tretej hodiny popoludní. 45 Slnko sa zatmelo, chrámová opona sa roztrhla napoly 46 a Ježiš zvolal mocným hlasom: „Otče, *do tvojich rúk porúčam svojho ducha.*“ Po tých slovách vydýchol.

23 42 **Po Ježišovej smrti.** – 47 Keď stotník videl, čo sa stalo, oslavoval Boha, hovoriac: „Tento človek bol naozaj spravodlivý.“ 48 A celé zástupy tých, čo sa zišli na toto divadlo a videli, čo sa deje, bili sa do pŕs a vracali sa domov.

24 6 49 Všetci jeho známi stáli obďaleč i ženy, ktoré ho sprevádzali z Galiley, a dívali sa na to.

Ježišov pohreb. – 50 Tu istý muž menom Jozef, člen rady, dobrý a spravodlivý človek 51 z judejského mesta Arimatey, ktorý nesúhlasil s ich rozhodnutím ani činmi a očakával Božie kráľovstvo, 52 zašiel k Pilátovi a poprosil o Ježišovo telo. 53 Keď ho sňal, zavinul ho do plátna a uložil do vytesaného hrobu, v ktorom ešte nik neležal. 54 Bol Prípravný deň a už sa začínala sobota. 55 Odprevádzali ho ženy, ktoré s ním prišli z Galiley. Pozreli si hrob aj to, ako uložili jeho telo. 56 Potom sa vrátili domov a pripravili si voňavé oleje a masti. Ale v sobotu zachovali podľa prikázania pokoj.

VII. Vzkriesenie a nanebovstúpenie Pána, 24, 1 – 53

Vstal z mŕtvych. – 24 1 V prvý deň týždňa zavčas ráno prišli k hrobu a priniesli voňavé oleje, čo si pripravili. 2 Kameň našli od hrobu odvalený, 3 vošli dnu, ale telo Pána Ježiša nenašli. 4 Ako nad tým rozpačito uvažovali, zastali pri nich dvaja muži v žiarivom odeve. 5 Zmocnil sa ich strach i sklonili tvár k zemi. Ale oni sa im prihovorili: „Prečo hľadáte živého medzi mŕtvymi? 6 Niet ho tu. Vstal z mŕtvych. Spomeňte si, ako vám povedal, keď bol

---

23, 44 – 46. *Mt* 27, 45 – 50; *Mk* 15, 33 – 37; *Jn* 19, 25 – 30.
23, 47 – 49. *Mt* 27, 51 – 56; *Mk* 15, 38 – 41; *Jn* 19, 31 – 37.
23, 47. „Keď videl, čo sa stalo“ – pri ukrižovaní sa totiž odohrali viaceré pozoruhodné udalosti: nastala tma, Ježiš sa nahlas modlil, ďalej sa udiali javy v prírode, o ktorých hovorí *Mt* 27, 51 – 54; *Mk* 15, 39.
23, 50 – 56. *Mt* 27, 57 – 61; *Mk* 15, 42 – 47; *Jn* 19, 38 – 42.
24, 1 – 12. *Mt* 28, 1 – 8; *Mk* 16, 1 – 8; *Jn* 20, 1 – 10.

ešte v Galilei: 7 ‚Syna človeka musia vydať do rúk hriešnych ľudí
a ukrižovať, ale on tretieho dňa vstane z mŕtvych.‘“ 8 Tu sa rozpa-
mätali na jeho slová, 9 vrátili sa od hrobu a toto všetko zvestovali
Jedenástim i všetkým ostatným. 10 Bola to Mária Magdaléna, Jana
a Mária Jakubova. A s nimi aj iné to rozprávali apoštolom. 11 Ale
im sa zdali tieto slová ako blúznenie a neverili im. 12 No Peter vstal
a bežal k hrobu. Keď sa nahol dnu, videl tam len plachty. I vrátil
sa domov a čudoval sa, čo sa stalo.

Ježiš sa zjavuje emauzským učeníkom. – 13 V ten deň išli dvaja 24
z nich do dediny zvanej Emauzy, ktorá bola od Jeruzalema vzdia- 7
lená šesťdesiat stadií, 14 a zhovárali sa o všetkom, čo sa prihodilo. —
15 Ako sa tak zhovárali a spoločne uvažovali, priblížil sa k nim sám 24
Ježiš a išiel s nimi. 16 Ich oči boli zastreté, aby ho nepoznali. 17 I spý- 32
tal sa ich: „O čom sa to cestou zhovárate?“ Zastavili sa zronení
18 a jeden z nich, menom Kleopas, mu povedal: „Ty si vari jediný
cudzinec v Jeruzaleme, ktorý nevie, čo sa tam stalo v týchto dňoch?“
19 On im povedal: „A čo?“ Oni mu vraveli: „No s Ježišom Naza-
retským, ktorý bol prorokom, mocným v čine i v reči pred Bohom
aj pred všetkým ľudom; 20 ako ho veľkňazi a naši poprední muži
dali odsúdiť na smrť a ukrižovali. 21 A my sme dúfali, že on vykúpi
Izrael. Ale dnes je už tretí deň, ako sa to všetko stalo. 22 Niektoré
ženy z našich nás aj naľakali. Pred svitaním boli pri hrobe, 23 a keď
nenašli jeho telo, prišli a tvrdili, že sa im zjavili anjeli a hovorili,
že on žije. 24 Niektorí z našich odišli k hrobu a zistili, že je to tak,
ako vraveli ženy, ale jeho nevideli.“
25 On im povedal: „Vy nechápaví a ťarbaví srdcom uveriť všetko,
čo hovorili proroci! 26 Či nemal Mesiáš toto všetko vytrpieť, a tak
vojsť do svojej slávy?“ 27 A počnúc od Mojžiša a všetkých Prorokov,
vykladal im, čo sa naňho v celom Písme vzťahovalo. 28 Tak sa
priblížili k dedine, do ktorej šli, a on sa tváril, že ide ďalej. 29 Ale
oni naň naliehali: „Zostaň s nami, lebo sa zvečerieva a deň sa už
schýlil!“ Vošiel teda a zostal s nimi. 30 A keď sedel s nimi pri stole,
vzal chlieb a dobrorečil, lámal ho a podával im ho. 31 Vtom sa im
otvorili oči a spoznali ho. Ale on im zmizol. 32 Tu si povedali: „Či
nám nehorelo srdce, keď sa s nami cestou rozprával a vysvetľoval

24, 13. Stadion = 186 m. 60 stadií je asi 11 km, teda dve-tri hodiny cesty pešo.

nám Písma?“ 33 A ešte v tú hodinu vstali a vrátili sa do Jeruzalema. Tam našli zhromaždených Jedenástich a iných s nimi 34 a tí im povedali: „Pán naozaj vstal z mŕtvych a zjavil sa Šimonovi.“ 35 Aj oni porozprávali, čo sa im stalo cestou a ako ho spoznali pri lámaní chleba.

Pán Ježiš sa zjavuje apoštolom. – 36 Kým o tom hovorili, on sám zastal uprostred nich a povedal im: „Pokoj vám.“ 37 Zmätení a naľakaní si mysleli, že vidia ducha. 38 On im povedal. „Čo sa ľaká-
24 te a prečo vám srdcia zachvacujú také myšlienky? 39 Pozrite
33 na moje ruky a nohy, že som to ja! Dotknite sa ma a presvedčte
— sa! Veď duch nemá mäso a kosti – a vidíte, že ja mám.“ 40 Ako to
24 povedal, ukázal im ruky a nohy. 41 A keď tomu stále od veľkej ra-
53 dosti nemohli uveriť a len sa divili, povedal im: „Máte tu niečo na jedenie?“ 42 Oni mu podali kúsok pečenej ryby. 43 I vzal si a jedol pred nimi.

Posledné ponaučenia apoštolom. – 44 Potom im povedal: „Toto je to, čo som vám hovoril, kým som bol ešte s vami, že sa musí splniť všetko, čo je o mne napísané v Mojžišovom zákone, u Prorokov a v Žalmoch.“ 45 Vtedy im otvoril myseľ, aby porozumeli Písmu, 46 a povedal im: „Tak je napísané, že Mesiáš bude trpieť a tretieho dňa vstane z mŕtvych 47 a v jeho mene sa bude všetkým národom počnúc od Jeruzalema, hlásať pokánie na odpustenie hriechov. 48 Vy ste toho svedkami. 49 Hľa, ja na vás zošlem, čo môj Otec prisľúbil. Preto zostaňte v meste, kým nebudete vystrojení mocou z výsosti!“

Nanebovstúpenie. – 50 Potom ich vyviedol von až k Betánii, zdvihol ruky a požehnal ich. 51 Ako ich žehnal, vzdialil sa od nich a vznášal sa do neba. 52 Oni sa mu klaňali a s veľkou radosťou sa vrátili do Jeruzalema. 53 Stále boli v chráme a velebili Boha.

24, 35. *Lk* tu, zdá sa, myslí na Eucharistiu.
24, 36 – 43. *Jn* 20, 19 – 23.
24, 40. *Lk* píše najmä pre Grékov, ktorí pokladali myšlienku vzkriesenia za absurditu; preto zdôrazňuje fyzickú realitu Ježišovho vzkrieseného tela.
24, 44 – 49. Apoštoli budú Ježišovými svedkami po celom svete. Ale aby mohli začať svoju činnosť, musia byť vystrojení darom Ducha, „mocou z výsosti“.
24, 50 – 53. *Mt* 28, 18 – 20; *Mk* 16, 19 – 20; *Sk* 1, 4 a nasl.
24, 50. Betánia leží na druhej strane Olivovej hory.
24, 53. Lukáš začal evanjelium v chráme a tam ho aj končí, vo velebení Boha.